Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CAIETUL DE APLICAȚII UNICULTURE

pentru cadrele didactice universitare

Produs Intelectual

coordonat de

bucks new university

Proiect: Dezvoltarea unei abordări novatoare pentru instruirea cadrelor didactice universitare care își desfășoară activitatea în contexte interculturale UNICULTURE 2019-1-RO01-KA203-063400

Cofinanțat prin programul Erasmus+ al Uniunii Europene

Proiect realizat cu sprijinul financiar al Comisiei Europene. Conținutul prezentului material reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorilor, iar Agenția Națională şi Comisia Europeană nu sunt responsabile pentru modul în care va fi folosit conținutul informației.

© 2020, UniCulture project, 2019-1-RO01-KA203-063400
www.uniculture.unitbv.ro

CUPRINS

Introducere....4
MODULUL I. Competențe socio-culturale în context multicultural și intercultural....6
1.1. Globalizarea dintr-o perspectivă socială....7
1.2. Cultura ca fenomen social....13
1.3. Competențe sociale și culturale....18
1.4. Multiculturalism, interculturalitate, transculturalitate....24
1.5. Identitatea socială și individuală....30
1.6. Comunicarea simbolică în medii multiculturale....39

MODULUL II. Modele de educație....49
2.1. Educația într-un mediu multicultural....50
2.2. Dialog și comunicare într-un mediu multicultural și intercultural....55
2.3. Educația incluzivă din perspectivă interculturală și multiculturală....61
2.4. Aplicarea modelelor de educație în contexte multiculturale și interculturale....68
2.5. Abordări interculturale în dezvoltarea unui sistem educațional European....76

MODULUL III. Abordări teoretice și tehnologii pentru interacțiunea cu studenții multilingvi....85
3.1. Paradigme ale învățării în mediul multicultural....86
3.2. Dezvoltarea psihopedagogică a studenților în medii multiculturale și interculturale....93
3.3. Modelul comportamentului social orientat către valori....100
3.4. Metode și proceduri didactice metrice pentru evaluarea cunoștințelor studenților....109
3.5. Instrumente pentru educație într-un mediu multicultural și intercultural....116

MODULUL IV. Incluziunea socială în universitate....124
4.1. Caracteristicile incluziunii sociale în învățământul superior....125
4.2. Domenii ale incluziunii sociale în cadrul universității....129
4.3. Factori specifici strategiilor de realizare a politicilor de incluziune socială....136

Introducere

Caietul de aplicații UniCulture dedicat cadrelor didactice universitare a fost creat în cadrul proiectului Erasmus+ "Dezvoltarea unei abordări novatoare pentru instruirea cadrelor didactice universitare care își desfășoară activitatea în contexte interculturale", UniCulture 2019-1-RO01-KA203-063400. Proiectul este coordonat de Universitatea Transilvania din Brașov și este implementat în parteneriat cu Buckinghamshire New University (BUCKS, Regatul Unit), Universitatea Zagreb (UNIZG, Croația), Fundația pentru Dezvoltarea Activității Internaționale și Educaționale – FRAME, Poloni (FRAME, Polonia) și Fundația Pax Rhodopica (PAX, Bulgaria), în perioada noiembrie 2019 – decembrie 2021.

Caietul de aplicații UniCulture, alături de „Manualul UniCulture pentru cadrele didactice universitare" și „Manualul pentru traineri", formează un pachet de instruire integrat, dedicat personalului didactic din mediul academic, în vederea îmbunătățirii competențelor sociale și didactice privind activitatea în mediul intercultural și multicultural. Stagiul de instruire UniCulture are la bază o abordare de tip *b-learning*, incluzând opțiuni pentru studiu individual, studiul în echipă, atât în sistem online, cât și față în față. Toate materialele de instruire dezvoltate sunt disponibile pe website-ul proiectului.

Scopul Caietului de aplicații este acela de a oferi exerciții practice, studii de caz, scenarii, aplicații și teste pentru fiecare capitol al Manualului UniCulture, dorindu-se a fi un instrument eficient pentru aplicarea noțiunilor teoretice în activitatea didactică din contexte academice interculturale și multiculturale. Materialul se adresează cadrelor didactice din mediul universitar, dar poate fi în egală măsură util cercetătorilor și personalului din structurile administrative care interacționează cu studenții internaționali, studenții aflați în situații vulnerabile ori studenții aparținând minorităților etnice. Totodată, Manualul UniCulture promovează coeziunea socială, respectarea diversității, toleranța și echitatea, fiind astfel un instrument util personalului din mediu academic care dorește să-și îmbunătățească cunoștințele și abilitățile în domeniu.

Caietul de aplicații reflectă structura Manualului și este alcătuită din patru module și 19 capitole. Toți partenerii de proiect au contribuit la dezvoltarea conținutului, cu avantajul de a împărtăși resurse, perspective și perspective naționale valoroase.

Fiecare modul din Caietul de aplicații a fost conceput ca o unitate de învățare independentă și fiecare capitol cuprinde două / trei unități și un sinopsis al fundalului teoretic (prezentat pe larg în Manual), pentru a facilita aplicațiile și implementarea practică în clasă.

Cititorii care decid să parcurgă individual stagiul UniCulture sunt încurajați să utilizeze ambele materiale (Manualul UniCulture și Caietul de aplicații - disponibile pe website-ul proiectului www.uniculture.unitbv.ro) și să contacteze partenerii pentru a furniza feedback și a cere sprijin oricând este necesar.

MODULUL I. Competențe socio-culturale în context multicultural și intercultural

1.1. Globalizarea dintr-o perspectivă socială

1.2. Cultura ca fenomen social

1.3. Competențe sociale și culturale

1.4. Multiculturalism, interculturalitate, transculturalitate

1.5. Identitatea socială și individuală

1.6. Comunicarea simbolică în medii multiculturale

1.1. Globalizarea dintr-o perspectivă socială

Fundația FRAME, Polonia

Cadrul teoretic pe scurt: Globalizarea este un termen care, în zilele noastre, poate fi înțeles ca fiind descrierea unei noi filozofii în perceperea lumii. Are legătură atât cu relațiile sociale, cât și cu identitatea indivizilor în raport cu mediul. Dintr-o perspectivă culturală, globalizarea permite culturilor contemporane să se amestece, ceea ce are o consecință pozitivă în privința construirii diversității culturale, dar creează și provocări, sub forma unor pericole pentru culturile mai mici, mai puțin atractive sau marginalizate, ce riscă să dispară în procesul de aculturație. Cu toate acestea, globalizarea este un proces ireversibil, așa că ne confruntăm cu o provocare: cum să comunicăm cu diferite culturi, cum să lucrăm într-un mediu caracterizat de diversitate, unde fiecare poate avea obiceiuri diferite sau stiluri de viață diferite. Aceste procese sunt susținute de posibilitățile unei mobilități tot mai mari, datorată dezvoltării mijloacelor de transport. În plus, progresele tehnologice ne-au transformat într-o societate globală cu acces fără precedent la informație, ceea ce aduce noi provocări, în primul rând pentru sistemele de învățământ care, din cauza dinamicii dezvoltării lumii, devin rapid învechite.

Studiul de caz 1 – Workshop „Sprijin pentru migrație”

Introducere: Acest workshop ne permite să reflectăm asupra complexității sprijinului solicitat de diferite tipuri de migranți. Deși există diferite sfere ale vieții sociale și diferite tipuri de migranți, este posibil să se stabilească unele direcții comune de sprijin. Workshop-ul poate fi util în stabilirea soluțiilor politice față de migranți și față de mobilitate – la nivel de stat, în instituțiile administrației locale, precum și în universități.

Context: Workshop-ul se bazează pe teoria vieții sociale explicată în detaliu în capitolul 1.1 al Manualului UniCulture pentru cadrele didactice universitare. Teoria este reprezentată în Figura 1. Scopul principal al workshop-ului este de a personaliza sferele individuale și de a reflecta asupra referințelor practice ale acestora.

Workshop: Workshop-ul poate fi organizat cu patru până la cinci grupuri de persoane (aproximativ 3-5 persoane pe grup). Fiecare grup primește un anumit tip de migrant. Acesta

poate fi:

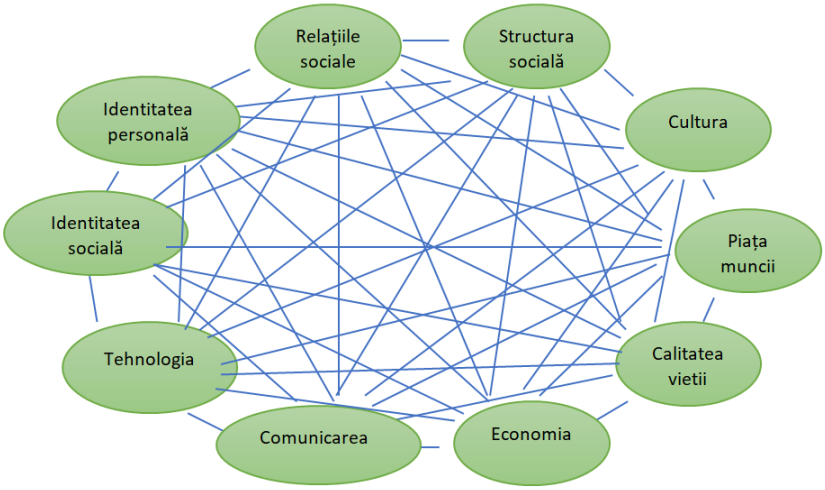

Fig. 1. Relații globale (ilustrare)

- refugiat din Cecenia – caută azil, este slab calificat, are o familie formată din soție și trei copii mici;
- migrant economic din Ucraina – caută un job care presupune calificare scăzută (ar trebui să fie un job pe termen scurt), are un nivel educațional care îi permite obținerea unei calificări ridicate;
- student la management, din Nigeria – are o idee bună de afaceri și nu dorește să se întoarcă acasă, dorind să-și dezvolte noua afacere în țara în care el/ea studiază;
- studentă turcoaică la arhitectură care dorește să se stabilească într-o țară europeană, datorită ambițiilor sale de dezvoltare personală într-un alt domeniu decât arhitectura, care a fost aleasă pentru ea de către părinți.

Sarcina: fiecare grup trebuie să ofere cel puțin un exemplu de problemă apărută în fiecare sferă prezentată în figura 1. Apoi, fiecare grup ar trebui să elaboreze un program complex de sprijin pentru fiecare migrant. După prezentarea programului în fața celorlalți, întregul grup poate reflecta asupra posibilității de a introduce o politică de sprijin comună pentru imigranți, găsind problemele comune în fiecare program.

Concluzie: Workshop-ul permite evidențierea posibilităților de a introduce politici sau programe de susținere bazate pe probleme reale ale oamenilor reali și modul în care ar trebui produse astfel de programe. Cu cât putem oferi mai multe detalii în descrierea migranților, cu

atât este mai bine. Putem fundamenta descrierile pe povești de viață reale.

Studiul de caz 2 – Proiectul Școlilor Multiculturale

Introducere: Proiectul Școlilor Multiculturale a fost realizat în cadrul programului Erasmus+ (2015-1-PL01-KA201-016963), începând cu 2015. Scopul său a fost de a ajuta profesorii să dobândească atitudini, cunoștințe și abilități pentru a lucra eficient cu copiii care provin din medii culturale diferite.

Context: Metodologia proiectului s-a bazat pe modelul de examinare a nevoilor, oferind inspirație prin construirea unei arhive de materiale care pot fi utilizate de profesori și oferind totodată și un manual. Manualul a fost conceput pentru a oferi răspunsuri la cele mai importante și mai frecvente întrebări ce pot fi ridicate de profesorii care lucrează într-un mediu multicultural. Astfel, manualul a fost redactat în maniera întrebare-răspuns.

Rezultate: Unul dintre rezultatele intelectuale ale proiectului a fost un manual pentru profesori, elaborat conform metodologiei specifice, produse în cadrul proiectului. Această metodologie a luat în considerare cerințele pe care profesorii din școlile multiculturale ar trebui să le îndeplinească. Conținutul manualului a fost conceput conform următoarei structuri:

PARTEA ÎNTÂI – Lumea din jurul nostru

- Ce știm despre migrație?
- Ce ar trebui să știm despre alte societăți?

PARTEA A DOUA – Școala

- Care ar trebui să fie scopul procesului de educație?
    - Ce înseamnă „noi competențe” sau „competențe pentru secolul XXI”?
    - Care este diferența dintre educația multiculturală, interculturală și transculturală?
- Ce ar trebui să știm despre lucrul în clasă?
- Cum să implementăm procesul în clasă?

PARTEA A TREIA – Profesorul

- Care sunt nevoile profesorului?
- Care ar trebui să fie rolul profesorului?

- Ce să spun și ce nu? Despre confidențialitate și încredere
- Cum să înțeleg autoritatea profesorului în sala de clasă multiculturală?
- Unde pot găsi sprijin?
- Cum să obțin cele mai practice cunoștințe?
- Cum să comunic cu alți profesori care ar putea avea probleme relevante?
- Unde să caut informații despre bune practici?
- Ce trebuie făcut pentru a spori amabilitatea personalului școlii?
- Ce instituții pot oferi sprijin?

Concluzie: Structura proiectului a fost una de succes, fiind simplă, dar plină de informații. Uneori presupunem că datele ar trebui să fie cunoscute pe scară largă, în timp ce unele fapte și cifre de bază pot fi suficiente pentru a inspira oamenii să privească alte culturi într-un mod diferit și să se comporte în consecință. Cea mai importantă parte a manualului conține informații de bază despre minorități (au fost descrise cele mai cunoscute de către partenerii proiectului), dar aceasta poate fi o sursă de inspirație pentru pregătirea informațiilor despre cultura studenților străini sau despre cea a studenților care aparțin grupurilor minoritare.
Mai multe informații despre manual:
https://drive.google.com/file/d/1cn0W2_ZAuPpO63BzPZpfALqSAVMHNls8/view?usp=sharing

Studiul de caz 3 – Universitatea Jagiellonian din Polonia și Ambasadorii săi

Introducere: Universitatea Jagiellonian (JU) este cea mai veche universitate din Polonia și a doua ca mărime (după Universitatea din Varșovia). Politica sa pentru studenții internaționali reprezintă un bun exemplu de sprijin complex și structurat pentru toți studenții: pentru cei din străinătate care doresc să studieze la această universitate și pentru cei care sunt înscriși în programe de schimb pe termen scurt. Astfel, soluțiile propuse de JU sunt demne de luat în considerare și de diseminat.

Context: În timp ce numărul studenților Erasmus+ și ai altor programe de schimb este în continuă creștere, cel mai mare grup de studenți internaționali sunt cei de la granița de est a Poloniei: Ucraina și Belarus, dar și din alte țări (precum România sau Austria). Întrucât unul

dintre cei mai importanți factori ai unei integrări reușite este înțelegerea ambelor părți, a fost înființată instituția ambasadorilor Universității Jagiellonian.

Rezultate: Echipa de Studenți Ambasadori ai Universității Jagiellonian este un grup de studenți din diferite țări. Sarcina lor este de a oferi sprijin studenților din primul an, pentru a studia și a locui în Cracovia. Ambasadorii au fost ei înșiși odată studenți în anul I și au fost nevoiți să se integreze în noul mediu. Ei sunt aleși dintre studenții care provin din anumite țări ce sunt implicate în viața universității și, prin urmare, reprezintă legătura care îi conectează pe noii studenți cu comunitatea universitară. Ambasadorii trebuie să îndeplinească cel puțin unul dintre următoarele criterii: să fie titulari de burse acordate de către guvernul polonez sau de alte instituții, să se remarce din punctul de vedere al rezultatelor academice, să participe activ la acțiunile Consiliului Studențesc al Universității Jagiellonian, să fie implicați în activități ale cluburilor științifice ale Universității Jagiellonian sau să desfășoare alte activități în beneficiul Universității Jagiellonian.

Concluzii: În viața universității moderne, care a fost multiculturală de la începutul secolului al XI-lea, intră în joc mai multe aspecte ale diferențelor culturale, dintre care două par a fi mai importante. Una este strict legată de diferitele culturi de origine ale studenților, în timp ce cealaltă este problema diferențelor generaționale (și acum funcționale). De aceea, apar două bariere între profesori și studenții străini. Ideea tutorilor din aceeași generație, cu același rol social și din aceeași cultură pare să înlăture ambele bariere. Mai multe informații despre acest caz la: https://internationalstudents.uj.edu.pl/en_GB/ambassadors

Evaluarea cunoștințelor

1. Globalizarea este un termen care a apărut în (un răspuns corect):
   - **a.** Economie
   - **b.** Filosofie
   - **c.** Geografie
   - **d.** Științele politice
2. Alegeți consecințele globalizării (mai multe răspunsuri corecte):
   - **a.** Necesitatea consolidării granițelor țării

b. Mișcarea oamenilor

c. Închiderea piețelor financiare

d. Mișcarea informațiilor

3. Care dintre sfere sunt cele mai importante pentru o viață socială de succes (un răspuns corect):

a. Relațiile sociale

b. Comunicarea

c. Niciuna dintre cele de mai sus

d. Toate cele de mai sus

4. Din punct de vedere statistic, fiecare cetățean European a călătorit în 2015 (un răspuns corect):

a. 1000 km

b. 5000 km

c. 12000 km

d. 60000 km

5. Care este principalul motiv al imigrației în UE (un răspuns corect):

a. Educația

b. Economia

c. Familia

d. Tranzitul către alte țări

6. Care este cel mai mare factor al mișcării informațiilor (un răspuns este corect):

a. Computerele

b. Presa

c. Schimburile științifice

d. Telefoanele mobile

7. Globalizarea este:

a. Un proces natural, ireversibil

b. Un proces reversibil determinat de factori politici

c. Doar o tendință, cum ar fi veganismul

1.2. Cultura ca fenomen social

Fundația FRAME, Polonia

Cadrul teoretic pe scurt: Cultura este un fenomen multidimensional și atât de complicat, încât este imposibil să-i putem oferi o definiție pe deplin adecvată. Cu toate acestea, dintr-o perspectivă socială, cultura este un instrument creat de om ce distinge viața socială de lumea naturală. Este, de asemenea, un instrument pentru crearea unui sentiment deopotrivă al identității individuale și al identității sociale. Este un întreg complex, care include atât creațiile materiale ale ființelor umane ca membre ale societății, cât și valori intangibile, norme și modele de comportament. Cultura, ca și societatea, este stratificată - zonele sale distincte sunt aranjate concentric, ceea ce permite unei persoane să funcționeze la diferite niveluri: de la un nivel personal, trecând printr-un nivel local, către un sentiment global de a fi cetățean al lumii.

Studiul de caz 1 – Workshop-ul „Spirale culturale”

Introducere: Cultura este un fenomen multidimensional și multifuncțional. A trăi în cultură presupune o mulțime de cerințe, însă rareori realizăm mărimea și diversitatea acestor cerințe. Scopul atelierului este de a defini aceste tipuri de cerințe și de a oferi soluții specifice, precum și de a stimula reflecția globală despre dobândirea cunoștințelor culturale.

Context: Într-o clasificare simplă, cele două sfere principale ale culturii sunt: materială și non-materială. Dar există și o altă viziune asupra sferelor culturii, reprezentată de următoarele cercuri culturale:

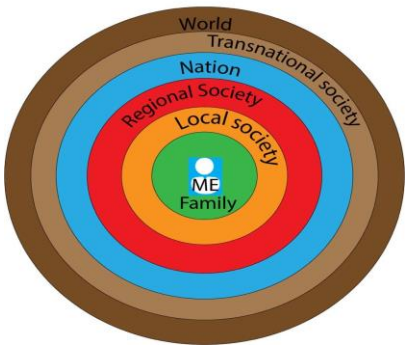

Fig. 1. Modelul culturii

Workshop: Workshop-ul se poate realiza cu orice număr de participanți, care ar trebui să fie împărțiți în 4-6 grupe. Fiecare grup primește o imagine mare a cercurilor culturale. Sarcina fiecărui grup este de a face o listă cu ceea ce este necesar pentru a participa în mod conștient la o anumită sferă a culturii. Apoi, fiecare grup își prezintă rezultatele și urmează o discuție reciprocă pe tema: ce trebuie făcut pentru a putea participa în mod conștient și activ la cultură.

Concluzie: A trăi în cultură nu este, de obicei, un proces la care să ne gândim profund. Mai mult, acest lucru se întâmplă adesea fără ca noi să fim conștienți, dar devine evident mai ales atunci când intrăm în contact cu o altă cultură cu care conviețuim. De aceea, este important să ne dăm seama ce înseamnă a trăi în cultură și ce este nevoie să facem pentru asta. Workshop-ul de mai sus ajută la vizualizarea a ceea ce este necesar pentru a trăi conștient și activ într-o anumită cultură, astfel încât să putem înțelege mai ușor alte culturi.

Studiul de caz 2 – Workshop-ul „Valorile în cultură”

Introducere: Una dintre principalele cauze ale conflictului dintre culturi o reprezintă valorile. Ele stau la baza modelelor culturale, a comportamentului și a viziunii asupra lumii. Valorile sunt ierarhizate, iar importanța lor poate varia foarte mult. Prin urmare, merită să fii conștient de propriile tale valori pentru a putea lua în calcul cât de multă importanța le poți acorda în cazul unor conflicte de valori.

Context: Familia este sfera socială de bază în care are loc procesul de aculturație. În familie se transmit valori. Prin procesul de creștere într-o familie, nu doar valorile ne sunt transmise, ci și ierarhizarea lor. Pentru că acest proces are loc încă din primii ani ai vieții unei persoane, anumite valori sunt adesea luate ca naturale, fără a le pune în discuție și fără a justifica importanța lor în ierarhia valorilor. Cu toate acestea, valorile determină funcționarea omului în cultură; pe de altă parte, cultura este un instrument de adaptare, atât la realitatea naturală, cât și la cea socială. Prin urmare, ierarhia valorilor este și ea variabilă. Este important ca schimbarea valorilor să fie funcțională și conștientă.

Workshop: Workshop-ul este destinat unui grup mic de 10-12 persoane. Acestea ar trebui împărțite în echipe de 2-3 persoane. Ar fi bine dacă echipele ar fi omogene în ceea ce privește

mediul lor de origine. La începutul workshop-ului, fiecare participant pregătește în mod independent un set de 3-4 valori pe care le-a învățat acasă, în propria familie. Apoi, împărtășește aceste valori în cadrul echipei, care încearcă să aleagă valorile comune. Următorul pas este să încerce să le ierarhizeze - de la cea mai importantă la cea mai puțin importantă. Apoi, fiecare echipă își prezintă ierarhia. Participanții reflectă împreună asupra valorilor prezentate. Există valori comune? Grupul ar trebui să decidă dacă diferențele dintre diferitele valori pot fi reconciliate. Care este cea mai mare problemă? Ce anume determină capacitatea de a reconcilia valorile?

Concluzie: În existența umană și mai ales în viața socială, valorile joacă un rol foarte important. Ele sunt adesea moștenite, în principal din mediul familial. Totuși, ele se schimbă de-a lungul vieții, ca urmare a experiențelor noastre de viață. Prin urmare, merită să fie luate în considerare, pentru a putea face astfel de schimbări în mod conștient, în special în situația conflictelor de valori care apar la intersecția diferitelor culturi. Multe conflicte apar din punerea nejustificată a propriilor valori deasupra altora, pe care nu le cunoaștem, în timp ce s-ar putea găsi soluții care să asigure nu numai acceptarea, ci și funcționarea armonioasă într-un mediu multicultural. Oricum, trebuie să realizăm pe deplin rolul valorilor în viața noastră, de unde provin și de ce depind, dar și posibilitatea de a le evalua.

Studiul de caz 3 – Cultura pentru student

Introducere: Timpul a devenit una dintre cele mai rare valori ale vieții noastre. Acest lucru se aplică în special la tineri, cum ar fi studenții, care trebuie să-și împartă timpul între studii, începutul unei cariere profesionale și, adesea, întemeierea propriei familii. Prin urmare, participarea la cultură este unul dintre primele domenii pe care studenții le lasă deoparte. Acest lucru, la rândul său, are ca rezultat o lipsă de cunoștințe despre propria cultură și despre dezvoltarea acesteia, ceea ce afectează identificarea socială.

Context: Școala de Economie din Varșovia a pregătit proiectul „Cultura pentru student”, al cărui scop a fost să activeze studenții să participe frecvent la cultura creată în Varșovia - în special la ceea ce este înțeles drept „cultura înaltă”. Studenții își explică, în general, lipsa de interes față de artă, teatru, muzică bună sau cinema prin lipsă de cunoștințe sau de bani.

Participarea culturală este un factor important în conștientizarea culturală. Îți permite să îți identifici propria personalitate într-o comunitate condiționată cultural.

Rezultate: Prin diseminarea de evenimente culturale, prin reduceri de preț pentru studenți și prin organizarea de concursuri în care premiile sunt bilete de intrare, participarea studenților la cultură a crescut semnificativ. Proiectul s-a dovedit a fi un succes nu numai datorită interesului mare al studenților pentru ceea ce se întâmplă în cultura Varșoviei, ci și datorită răspunsului instituțiilor culturale, care s-au alăturat de bună voie campaniei de diseminare a evenimentelor.

Concluzie: Conștientizarea culturală este baza pentru controlul vieții culturale. Unul dintre factorii fundamentali ai conștientizării culturale este participarea continuă la aceasta. Preocupați de propriile noastre probleme, punem deseori deoparte participarea culturală, având multe scuze. Proiectul a permis studenților să participe mai mult la viața culturală a orașului lor, sporind astfel conștientizarea lor culturală. Este punctul de plecare pentru controlul vieții culturale, în special în contextul globalizării, unde mediul de viață devine tot mai mult multicultural.

Evaluarea cunoștințelor

1. Cultura este (mai multe răspunsuri corecte):
   - **a.** Înnăscută
   - **b.** Învățată
   - **c.** Moștenită
   - **d.** Naturală
2. Alegeți un factor exogen al culturii:
   - **a.** Clima
   - **b.** Istoria
   - **c.** Structura socială
   - **d.** Mărimea comunității
3. Limba determină (un răspuns corect):
   - **a.** Modul cum gândim
   - **b.** Ierarhia valorilor

c. Structura socială

d. Tipurile de cultură în care trăim

4. Alegeți propoziția care este corectă:

a. Când își definește normele, o comunitate este ghidată de valori

b. Valorile sunt definite de norme

c. Valorile derivă din sistemul de legi

5. Primul și cel mai apropiat grup social este reprezentat de (un răspuns corect):

a. Societatea locală

b. Școală

c. Familie

d. Frați

6. Alegeți un set de doi factori care sunt cei mai importanți în crearea unei națiuni:

a. Societatea și cultura

b. Limba și istoria comună

c. Limba și statusul social

d. Istoria comună și religia

1.3. Competențe sociale și culturale

Fundația FRAME, Polonia

Cadrul teoretic pe scurt: Acest capitol atrage atenția asupra dificultăților în definirea conceptului de competențe, în special în ceea ce privește competențele *soft*, inclusiv cele sociale. Sunt prezentate caracteristicile competențelor cheie definite de Comisia Europeană. În acest context, sunt evidențiate caracteristicile competențelor sociale, cu accent deosebit pe competențele culturale. La granița culturilor există probleme cognitive care pot fi remediate prin adoptarea modelului în șase pași de obișnuire cu o altă realitate culturală. Capitolul se încheie cu întrebări deschise și reflecții asupra provocărilor cu care ne confruntăm în cazul comunicării multiculturale.

Studiu de caz 1 – Bune practici la UMV

Introducere: Mobilitatea studenților este legată de necesitatea de a se regăsi pe sine într-un nou mediu cultural. Este un proces foarte dificil pentru studenții din alte țări, care necesită, mai ales, sprijin pentru adaptare. De aceea, universitățile încearcă să sprijine studenții în acest sens. Unul dintre exemplele de activități care aduc beneficii tangibile este proiectul SUPP desfășurat la Universitatea de Medicină din Varșovia.

Context: Universitatea de Medicină din Varșovia (UMV) este cea mai mare și una dintre cele mai importante universități medicale din Polonia, cu peste 9.000 de studenți, inclusiv aproximativ 600 de studenți străini. Proiectul numit „SUPP - Adaptare culturală, integrare și sprijin psihosocial pentru studenții străini”, al cărui obiectiv principal este de a crea un program cuprinzător care să faciliteze integrarea timpurie în comunitatea locală și academică și să sprijine studenții în abordarea provocărilor legate de studierea într-o țară străină, a fost implementat ca parte a unei subvenții primite în cadrul concursului „Dezvoltarea universităților poloneze”.

Rezultate: Ca parte a proiectului SUPP, au fost efectuate o serie de studii și analize și au fost propuse o serie de soluții cuprinzătoare: de la informații ușor de înțeles pentru studenții străini la cursuri de limbă specializate. Proiectul a inclus, de asemenea, sprijin pentru personal. Unul

dintre elementele sale a fost însă introducerea așa-numitei săptămâni de adaptare. Săptămâna adaptării constă dintr-o serie de evenimente pentru studenții străini nou-sosiți: aceștia fac cunoștință cu personalul, obiceiurile universității și sunt întâmpinați de studenți mai vechi, tot din străinătate. Această formă de sprijin este foarte bună deoarece permite studenților să minimizeze șocul cultural care precedă etapa de integrare.

Concluzie: Problema studenților străini este că se găsesc într-un mediu nou. Acest lucru se referă nu numai la mediul instituțional al universității, ci mai ales la mediul cultural. În special începutul este cel mai dificil deoarece studentul are nevoie nu doar de o mulțime de informații, ci și de sprijin emoțional. În condiții noi, este mai ușor dacă cineva este bine primit, cu căldură. De aceea merită adoptate soluții care, pe lângă faptul că sunt cuprinzătoare, ajută într-un fel și la regăsirea de sine în noua realitate. Săptămâna adaptării, desfășurată ca parte a proiectului APP de la Universitatea de Medicină din Varșovia, permite studenților să simtă că cineva are grijă de ei și că le sunt susținute nevoile emoționale care sunt specifice șocului cultural.

Studiu de caz 2 – Construiește!

Introducere: Un element important al integrării studenților străini este sprijinirea personalului academic în dezvoltarea competențelor interculturale. În activitățile de acest tip, este important ca sprijinul să fie adaptat nevoilor relevante, nu atât de mult exprimate de părțile interesate, ci și rezultate din cele mai recente cercetări și experiențe în domeniu. De multe ori se întâmplă ca profesioniștii să nu găsească soluții care să le faciliteze în mod semnificativ îndeplinirea sarcinilor provocate de schimbarea realității lor profesionale.

Context: Ca parte a internaționalizării, Universitatea din Lodz a desfășurat un proiect intitulat „Construirea competențelor personalului academic și administrativ și creșterea capacității instituționale în domeniul internaționalizării Universității din Lodz” (Construiește!). Pe parcursul implementării de doi ani, proiectul a acoperit diverse activități pentru o mare parte din personalul academic și administrativ al Universității din Lodz, precum și pentru studenți. Datorită instruirii și cursurilor, angajații și-au îmbunătățit competențele profesionale, au dobândit noi cunoștințe și abilități. Studenții străini au obținut sprijin suplimentar în procesul de integrare în comunitatea academică multiculturală și diversă din Łódź. Sarcinile proiectului

au fost împărțite în 3 module care se concentrează pe nevoile definite pentru fiecare dintre grupurile țintă: cadre universitare, administrație și studenți. Primul modul include instruire pentru cei care susțin cursuri în fața studenților străini.

Rezultate: Unul dintre training-urile desfășurate în cadrul proiectului Construiește! a vizat metodele moderne de predare depășind semnificativ modelul tradițional al competențelor interculturale. Instruirea a constat din patru ateliere pe patru domenii didactice importante: activarea metodelor, utilizarea tehnologiei, desfășurarea de prelegeri și prezentarea adecvată a materialelor de instruire. Interesant este că fiecare dintre atelierele menționate mai sus a fost optimizat pentru un public internațional. Prin urmare, pe lângă competențele interculturale, instruirea a permis dezvoltarea competențelor didactice și sociale, precum și comunicarea. Este, de asemenea, un exemplu de abordare care subliniază coerența competențelor sociale și culturale. Training-urile au avut atât de mult succes, încât înscrierile au durat foarte puțin. Toate locurile au fost repede ocupate. De asemenea, aceasta dovedește cererea mare a personalului academic pentru cunoștințe în domeniul predării și al abilităților fine, cum ar fi abilitățile sociale, didactice și culturale.

Concluzie: Deținerea competenței interculturale se aplică în mod egal întregii comunități academice, inclusiv cadrelor didactice academice. Cu toate acestea, este importantă combinarea acestor competențe cu abilitățile legate atât de didactică și comunicare socială, cât și de metodele moderne de predare. Realitatea academică, precum și cererea enormă a personalului pentru acest tip de formare cuprinzătoare, arată, de asemenea, modul în care didactica poate fi combinată cu multiculturalismul.

Studiul de caz 3 – Prezentarea propriilor puncte tari

Introducere: Desfășurarea orelor în grupuri multiculturale necesită o pregătire cuprinzătoare atât în ceea ce privește conținutul, cât și cunoștințele și abilitățile interculturale. Uneori, totuși, sunt suficiente activități mărunte, dar inovatoare, având în vedere că ele facilitează în mod semnificativ lucrul cu un astfel de grup și sporesc eficacitatea educației.

Context: Izabela Bogdanowicz, lector la Universitatea din Varșovia, în articolul său "Diverse aspecte ale multiculturalismului din perspectiva unui profesor academic. Bune practici"[1], prezintă zece practici, care dau rezultate bune la predarea în grupurile de studenți care includ străini. Printre bunele practici se numără soluții proprietare, cum ar fi carduri special concepute pentru lucru în echipă (instrument), organizarea de discuții moderate și organizarea muncii în echipe (tehnici).

Rezultate: Una dintre activitățile care merită o atenție specială, deoarece poate fi atât locală - într-o singură clasă, cât și globală - la nivelul întregii universități este tehnica numită „Prezentarea propriilor puncte tari". Folosind exemplul unui grup de studenți din Ucraina, autoarea a observat diferite mecanisme de grup care apar în rândul studenților. Se pare că, chiar și în grupurile omogene din punct de vedere cultural, există rezistență la integrare, deoarece, de exemplu, în grupul studenților ucraineni nu exista cooperare între cei care veneau din estul, respectiv vestul Ucrainei. Pe de altă parte, în grupurile mixte, există o lipsă cronică de contact care să permită membrilor grupului să învețe despre abilitățile altor participanți. În special acesta este un obstacol în orice activitate în care pot fi utilizate rolurile de grup. De aici și ideea de prezentare a propriilor puncte forte. Autoarea care a practicat metoda subliniază că datorită utilizării sale, studenții au început să fie interesați de abilitățile sau hobby-urile colegilor lor, ținând cont de propriile abilități în diverse activități. În același timp, o astfel de prezentare care are loc pe forumul întregului grup sau chiar a întregii facultăți va permite cunoașterea fiecărui membru al comunității academice.

Concluzie: Competențele culturale și sociale variază foarte mult. Posesia lor individuală, chiar și dacă este vorba despre un număr mare de persoane dintr-un anumit grup, nu garantează cooperarea. Prin urmare, merită să fie întreprinse toate acțiunile pentru a consolida aceste competențe. În același timp, pot fi lucruri mici, dar importante, cum ar fi prezentarea atuurilor de către fiecare student dintr-un grup multicultural. Acest lucru va permite restului grupului să învețe despre punctele forte ale fiecăruia, indiferent de țara lui de origine. În același timp, mută povara de la percepția diferențelor culturale la percepția valorilor care pot aduce beneficii în eventualitatea unei posibile cooperări. Această tehnică poate fi utilizată atât în grupuri mici, cât

[1] Bogdanowicz I., Różne aspekty wielokulturowości z perspektywy nauczyciela akademickiego. Dobre praktyki [Various Aspects of Multiculturalism in a Group of Students. Good Practices]. Kultura – Społeczeństwo – Edukacja nr 2(10) 2016, Poznań 2016, pp. 163–180, Editura Universității Adam Mickiewicz

și într-un cadru mai mare. Este important să fie aplicat tuturor pentru a-i face pe toți membri ai grupului, indiferent de originea lor. Oamenii dintr-un mediu multicultural tind să se concentreze în grupuri omogene din punct de vedere cultural, iar învățarea despre avantaje le permite să fie interesați de valorile altora.

Evaluarea cunoștințelor

1. „Aprecierea diversității culturale" este una dintre descrierile de atitudine incluse în competența cheie (un răspuns este corect):
   - **a.** Social
   - **b.** Multilingvism
   - **c.** Personal
   - **d.** Conștientizare culturală
2. Sociologii percep competențele sociale ca fiind (un răspuns este corect):
   - **a.** Individuale
   - **b.** Tehnologice
   - **c.** Legate de mediu
   - **d.** Relaționale
3. Nucleul competențelor intrapersonale este (un răspuns este corect):
   - **a.** Identitatea de sine pozitivă
   - **b.** Închiderea în sine
   - **c.** Deschiderea la relații sociale
   - **d.** Identificarea cu valori
4. Prima instituție formală în care se manifestă un proces de aculturație este (un răspuns corect):
   - **a.** Familia
   - **b.** Școala
   - **c.** Guvernul
   - **d.** Serviciile sociale
5. Conștientizarea de sine, care este primul pas în modelul competențelor sociale al lui Gruczkun, se referă mai ales la (un răspuns este corect):
   - **a.** A fi capabil să te descrii

b. A înțelege că lucrurile nu sunt așa cum le percepem

c. A înțelege că trăim printre alți oameni

d. Acesta nu este de fapt primul pas

6. Provocarea relațiilor între culturi ne avertizează că (un răspuns este corect):

a. Relațiile proaste nu sunt întotdeauna rezultatul diferențelor culturale

b. Relațiile proaste sunt întotdeauna rezultatul diferențelor culturale

c. Relațiile proaste sunt necesare pentru a înțelege diferențele culturale

d. Relațiile proaste ne fac incapabili să înțelegem alte culturi

7. Individualitatea este inseparabilă de (un răspuns este corect):

a. obiectivitate

b. subiectivitate

c. omnipotență

d. apropiere

1.4. Multiculturalism, interculturalitate, transculturalitate

Fundația FRAME, Polonia

Cadrul teoretic pe scurt: Conceptele de multiculturalism, interculturalitate și transculturalitate sunt foarte ambigue. Cu toate acestea, ele privesc o realitate, și anume una în care, într-o lume globalizată, culturile sunt amestecate treptat. În această realitate, sunt posibile mai multe scenarii de acțiune. Multiculturalismul se poate referi chiar la fenomenul prezenței multor culturi într-o singură zonă, dar din perspectiva educației, este o abordare bazată pe crearea unei identități culturale comune bazate pe cultura dominantă. Acest lucru se întâmplă în SUA. Există un model diferit în Europa, bazat pe ideea interculturalității. Acesta se bazează pe coexistența multor culturi într-un singur domeniu, fără a indica niciuna ca fiind dominantă, dar bazându-se pe dialogul intercultural. Aceste două scenarii posibile ar trebui să fie intenționate, deoarece efectul natural al amestecării culturilor este transculturalitatea. La nivelul unui individ, înseamnă selectarea acelor elemente care sunt cele mai atractive și interesante. Lipsa controlului asupra acestui proces va duce la uniformizare și, prin urmare, la dispariția unor culturi mai puțin atractive și de nișă, iar valorile lor vor fi înlocuite treptat de consumerism.

Studiul de caz 1 – Bucătăria conflictului

Introducere: Conflictele pot apărea din multe motive, dar ducerea lor la extrem reprezintă o problemă politică copleșitoare. În cazul fiecărui conflict este important să cunoaștem cealaltă parte, dar și să găsim ceea ce ne conectează cu aceasta. Totodată, este important să ne facem cunoscuți, să ne exprimăm disponibilitatea de a fi înțeleși, dacă dorim să înțelegem noi înșine cealaltă parte. O astfel de inițiativă este proiectul "Bucătăria conflictului" care a început la Varșovia, Polonia, în 2016.

Context: Unele elemente ale culturii pot genera un conflict atunci când cineva interacționează cu omologii din diferite culturi. Dar există și elemente care, în ciuda diferențelor evidente, se pot combina. Pentru că acestea nu evocă frica, nici agresiunea sau dorința de a bloca obiceiurile cuiva, ci curiozitatea. Bucătăria este, fără îndoială, un astfel de element. Prin urmare, poate fi ceea ce permite cunoașterea altor culturi și eliminarea conflictelor.

Rezultate: *Kuchnia Konfliktu* (Bucătăria conflictului) reprezintă un loc de dialog social și întâlnire pentru culturi, sub forma unui restaurant mobil care servește preparate din regiuni ale lumii afectate de conflict. Vasele servite sunt pregătite de imigranți și refugiați din regiunile afectate de conflicte armate, astfel încât bucătăria devine o platformă pentru integrarea comunității străine cu locuitorii din Varșovia și din alte orașe poloneze. Fiecare comandă plasată este însoțită de o istorie personală a unei persoane cu o experiență de migrare, cu informații despre situația politică a unei anumite regiuni sau legate de cultură, artă și viață socială. Aceste perspective diferite reflectă diversitatea fiecărei țări și sunt o sursă de conversație și discuții cu oaspeții. Bucătăria conflictului este un exemplu de efort activ de a reduce xenofobia și stereotipurile flagrante și nedrepte.

Concluzie: După cum spun polonezii: „prin stomac la inimă", acest proverb ascunde înțelepciunea de a folosi bucătăria națională pentru a conecta oamenii și pentru a promova pluralismul cultural. În același timp, pentru celelalte persoane se împărtășesc cunoștințe nu numai despre bucătăria altor culturi, ci și despre situația din țările afectate de conflicte. *Bucătăria conflictului* a contribuit la îmbunătățirea situației imigranților nu numai prin oferirea de locuri de muncă, ci și prin facilitarea contactului direct cu polonezii, a accesului la educație profesională și a sprijinului pentru obținerea de ajutor profesional din partea instituțiilor sau organizațiilor care lucrează pentru imigranți.

Studiul de caz 2 – Cu pâine și sare

Introducere: Există diverse atitudini față de oamenii din diferite culturi. Aceste atitudini sunt individuale, dar se pot transforma în relații colective (sociale) când ne referim la culturile străine. Aceste relații sunt alimentate de mass-media și de politicieni, care nu reflectă întotdeauna atitudinea reală a oamenilor față de străini. Cu atât mai mult cu cât cel mai mare dușman al stereotipurilor sunt poveștile individuale. Uneori este suficient să le colectezi și să le arăți oamenilor cum să-și schimbe atitudinea socială.

Context: În 2012, o inițiativă populară a fost creată de un grup de oameni care, după ce au aflat despre poveștile individuale ale refugiaților, au decis să lupte împotriva stereotipurilor și să îi

facă pe polonezi să-i salute conform tradiției: cu bunătate, pâine și sare. Acesta este motivul pentru care au numit proiectul în acest fel.

Rezultate: Principalele obiective ale proiectului au fost creșterea gradului de conștientizare a polonezilor cu privire la situația imigranților și refugiaților, precum și influențarea politicii de migrație a țării și combaterea xenofobiei, stereotipurilor și ignoranței. Proiectul a fost oficializat de-a lungul timpului, fondatorii săi au înființat fundația „Polska Gościnność" și continuă să se dezvolte, deoarece există încă mare nevoie ca acesta să fie dezvoltat. Activitățile constau în diseminarea de povești individuale ale imigranților și refugiaților și sprijină orice inițiativă menită să răspândească informații în vederea acceptării persoanelor din culturi diferite. Campanii sociale interesante sunt organizate prin difuzarea de spoturi video care spun povești emoționante. Datorită utilizării platformelor de comunicare socială, proiectul are șansa de a răspândi ideea toleranței acceptării culturale. De asemenea, prin acest proiect se urmărește lupta cu stereotipurile negative.

Concluzie: Promovarea ideii de multiculturalism, precum și toleranța și acceptarea culturală nu trebuie să fie legate doar de soluțiile sistemului. Ar trebui ca soluțiile politice să se îmbine cu inițiativele pornite de la bază, din societatea civilă, cum ar fi proiectul polonez „Pâine și sare". Polonezii înșiși spun că nu sunt o națiune foarte prietenoasă cu străinii și, în același timp, se mândresc cu ospitalitatea lor. Proiectul se referă la aceasta, încercând să schimbe atitudinea polonezilor față de ei înșiși, arătând istoria individuală a refugiaților și migranților. Lupta împotriva stereotipurilor are o șansă de succes atunci când se arată că în spatele oricărei alte culturi există oameni cu poveștile lor individuale. Trăim într-o lume din ce în ce mai multiculturală, așa că ar trebui să ne înțelegem că suntem cu toții părți ale aceleiași lumi.

Studiul de caz 3 – Lemkos

Introducere: Multiculturalismul nu este asociat doar cu fenomenele tot mai accentuate precum migrația sau globalizarea. Multiculturalismul este asociat cu minoritățile naționale și etnice care trăiesc în comunități mai mari, națiuni care își exprimă identitatea prin intermediul statelor naționale. Pentru a păstra aceste minorități, este important să le descoperim, dar și să le oferim

acestor comunități și culturi cunoștințe sistematice și fiabile cu scopul a-și menține identitatea culturală.

Context: *Lemkos* sunt o minoritate etnică recunoscută în Polonia. *Lemkos* sunt ruteni care trăiesc în regiunea transcarpatină, respectiv în Polonia, Ucraina, Slovacia, Ungaria și România. De-a lungul timpului, ei au suferit numeroase persecuții din partea diferitelor guvernări. Un exemplu este acțiunea "Wisła" (Vistula), întreprinsă de guvernul comunist polonez. Ca rezultat, mii de *Lemkos* au fost strămutați forțat în adâncul URSS. Abia pe la sfârșitul secolului 20, comunitatea *Lemkos* și-a recăpătat locul de drept în cadrul societății poloneze, iar cultura lor este restaurată în mod sistematic. Este important pentru această comunitate ca revitalizarea și restaurarea să se facă în forma sa originală, iar o abordare științifică își poate aduce contribuția.

Rezultate: Primele studii de filologie cu specializare în limbile ruteană și *Lemko* au fost deschise la Universitatea Pedagogică din Cracovia în 2016. Studiile au fost lansate pe baza unui grup lingvistic mai mare, și anume au fost incluse în oferta de filologie rusă. Ele sunt destinate atât pentru cei care sunt interesați de cultura *Lemko*, cât și pentru comunitatea *Lemkos* interesată în revitalizarea și cultivarea tradițiilor culturale. Este un exemplu excelent al modului în care știința poate ajuta minoritățile naționale să aprofundeze și să filtreze cunoștințele despre culturile lor.

Concluzie: Una dintre condițiile pentru coexistența culturilor este înțelegerea reciprocă a acestora. Cea mai mare parte se bazează pe stereotipuri, care în sine nu sunt un fenomene negative. Ele devin negative dacă nu se bazează pe cunoaștere, ci pe credințe și constituie sfârșitul înțelegerii unei anumite culturi. Cu toate acestea, pentru a înțelege bine o altă cultură este necesar să depășim stereotipurile și să ne bazăm pe cunoștințe dovedite, adevărate și sistematizate. Tipul de cunoaștere pe care fiecare universitate ar trebui să-l ofere. De aceea, studiile privind culturile minorităților naționale individuale sunt foarte importante și merită să fie realizate. Mai ales în perioada în care predarea academică a devenit un serviciu al pieței muncii și care oferă doar direcții "la modă" și care permit obținerea succesului în discipline globalizate, ignorând în mare parte culturi, obiceiuri sau limbi vechi. Exemplul abordării culturii rutene și *Lemko* de la Universitatea Pedagogică din Cracovia este o bună practică care

permite comunității *Lemko* să spere la o renaștere corespunzătoare a culturii lor și va permite celor printre care trăiesc *Lemkos* să-i înțeleagă într-un mod corespunzător.

Evaluarea cunoștințelor

1. Multiculturalismul poate fi înțeles ca (un singur răspuns este corect):
   - **a.** o parte a sistemului educațional
   - **b.** o abordare politică
   - **c.** o stare a lumii sociale contemporane în care nici o cultură nu poate fi închisă
   - **d.** un efect al procesului de globalizare limitat la aspectele economice.
2. Abordarea în care toate culturile dintr-o zonă specifică sunt păstrate fără diferențiere în tratamentul acestora se numește (un singur răspuns este corect):
   - **a.** creuzet
   - **b.** castron pentru salată
   - **c.** bol pentru topire
   - **d.** lume globalizată
3. Strategia *creuzetului* presupune (un singur răspuns este corect):
   - **a.** un teren cultural comun pentru persoanele cu trecut etnic și cultural divers
   - **b.** tratarea unificată a diferitelor culturi care trăiesc într-o zonă specifică
   - **c.** unificarea tuturor culturilor în cadrul procesului de globalizare
   - **d.** limitarea societății la un grup etnic
4. Educația multiculturală se referă la strategia (un singur răspuns este corect):
   - **a.** castronul pentru salată
   - **b.** bolul pentru topire
   - **c.** o națiune, o cultură
   - **d.** panculturalismul
5. Pentru o implementare potrivită a educației interculturale (un singur răspuns este corect):
   - **a.** cunoașterea tuturor culturilor este importantă
   - **b.** cunoașterea culturii proprii este importantă
   - **c.** cunoașterea culturii proprii nu este importantă
   - **d.** doar cunoașterea culturii vecinilor este importantă

6. În cazul educației interculturale este important să ținem seama de (mai multe răspunsuri sunt corecte):
    a. propria cultură
    b. cultura minorităților
    c. cultura migranților
    d. cultura refugiaților
7. Transculturalitatea este indirect conectată cu unul dintre următorii termeni (un singur răspuns este corect):
    a. separarea culturală
    b. diferențierea culturală
    c. macdonaldizarea
    d. interculturalitatea
8. Transculturalitatea ca proces este (un singur răspuns este corect):
    a. natural
    b. politic
    c. economic

1.5. Identitatea socială și individuală

PAX Rhodopica, Bulgaria

Cadrul teoretic pe scurt: Identitatea socială este sentimentul pe care îl are persoana în funcție de apartenența la grup și de grupurile din care face parte. O distincție fundamentală între identitatea personală și cea socială se bazează pe nivelul la care individul se include în diferite categorii. Capitolul detaliază concepte politice, teritoriale, culturale și de patrimoniu precum „națiune-stat" și „stat-națiune". Modelul „occidental" și cel „estic" de formare a națiunilor europene este, de asemenea, discutat. Mai mult decât atât, sunt abordate câteva întrebări fundamentale: cum afectează condițiile obiective nivelul individual de formare a conștiinței naționale?; în ce condiții are loc tranziția către o conștiință națională activă? Cum conștiința națională își extinde aria de acoperire nu numai pentru majoritari, ci și asupra minorităților etnice? Diferite concepte sunt analizate în acest sens: elită/masă, premoderniști și moderniști, constructiviști sau obiectiviști.

Studiu de caz 1 – Exercițiu practic: limbajul „Tu" vs. limbajul „Eu"

Introducere: Abilitatea de a comunica cu ceilalți pe teme privind identitatea este una importantă, indiferent dacă se referă la chestiuni personale sau profesionale. Abilitatea de a pune întrebările corecte publicului, în special la cursurile universitare, este una crucială – ea determină modul în care studenții își vor percepe profesorul și se vor simți legați de subiectul predat. Un profesor sau un asistent care poate pune întrebările corecte într-un mediu intercultural și cross-cultural (ICC) va fi mult mai apreciat de către studenți și aceștia vor fi mult mai angajați și mai dispuși să ia parte la cursuri. Prin urmare, utilizarea limbajului, a informațiilor și a conceptelor pe care doriți să le transmiteți prin întrebări ar trebui luate în considerare foarte atent - în special într-un mediu universitar intercultural și cross-cultural (ICC).

Context: Imaginați-vă că un coleg de-al dumneavoastră, domnul Milev, care predă o anumită disciplină în departamentul dumneavoastră, nu respectă standardul educațional stabilit pentru educație într-un mediu intercultural și cross-cultural (ICC). El are stereotipuri și prejudecăți împotriva minorităților etnice. Până când (pentru o perioadă scurtă de timp) veți avea rezultate

cu studenții legat de acest subiect, decideți să vorbiți despre problemă cu colegul dumneavoastră.

Limbajul „Tu”: Când comunici cu studenții tăi, nu-ți arăta prejudecățile față de alte culturi. De ce nu încerci să-ți schimbi metodele de lucru?

Limbajul „Tu” îl micșorează pe celălalt (și alimentează conflictul).

Limbajul „Eu”.

1. Situație (descriere precisă, care nu disprețuiește comportamentul sau problema celuilalt): „Când predai materia ta, nu respecți standardul de educație în mediul ICC și am probleme cu studenții la materia mea”.

2. Consecințe (nu o descriere depreciativă a consecințelor pentru sine). „Din acest motiv, încerc să nu ating subiectul discriminării în fața studenților, dar așa nu formez atitudini față de diversitatea socio-culturală. În felul ăsta interferezi cu munca mea.”

3. Sentimente (nu o descriere disprețuitoare a sentimentelor noastre)

“Astfel, mă simt nesigur și dezamăgit.”

Limbajul „Eu” evaluează cealaltă persoană (și permite rezolvarea comună a conflictelor).

Rezultate: Abilitățile de a pune întrebări - punând întrebări, obținem informații importante despre studenții noștri. Acest lucru ne permite să ne concentrăm gândurile și acțiunile asupra lor. În acest scop, este important să punem întrebări bine gândite. Ele pot ajuta la analiza nevoilor sau dorințelor studenților și, în același timp, pot da conversației o orientare către obiectiv sau soluție. Prin urmare, întrebările trebuie bine selectate și puse la momentul potrivit.

Reguli pentru a pune întrebări:

- puneți o singură întrebare odată;
- înainte de a pune o întrebare, trebuie să știți exact ce doriți. În caz contrar, studenții vor avea dificultăți în a răspunde.
- puneți întrebări scurte și clare, cu un scop specific, astfel încât ascultătorul să poată răspunde cu ușurință;
- acordați timp suficient pentru a se răspunde.

Oportunități de a pune întrebări:

1. Întrebări deschise (încep cu cuvinte interogative precum: cum, ce, de ce, când, unde) de genul: „Cum te pot ajuta?” / „De ce anume ai nevoie?” / “De ce crezi asta?”. Întrebările

deschise sugerează răspunsuri detaliate care ne oferă mai multe informații. În acest mod puteți începe sau continua conversația.

2. Întrebări închise (solicită răspunsuri de tip „da” sau „nu”) de genul: „Pot să vă ajut?” / „Aveți nevoie de versiunea modernă?” / „Credeți că ar trebui să continuăm discuția?” Întrucât întrebările închise nu permit mai mult de două răspunsuri posibile, acestea nu ar trebui folosite pentru a „încuia” studenții, ci pentru a „încuia” problema (analiza problemei).

3. Întrebări directive: fiți atenți atunci când puneți aceste întrebări studenților. Utilizarea întrebărilor directive înseamnă că, de fapt, nu doriți să obțineți un răspuns deschis, ci să vă sugerați opinia. Evident, acest tip de întrebare intensifică opoziția studenților. O întrebare directivă poate fi totuși foarte utilă dacă vrem să subliniem interesele comune: „Sunt sigur/ă că sunteți interesați și de munca noastră eficientă împreună”.

4. Întrebări alternative: ca să fim mai precișI, aceste întrebări pot fi calificate drept întrebări directive. Se oferă doar două răspunsuri alternative la aceste întrebări. Întrebările alternative pot fi folosite cu cursanții atunci când decizia a fost luată și trebuie să se discute detalii legate de acesta, cum ar fi: „Ne vedem miercuri sau joi?”.

Concluzie: Abilitatea de a utiliza corect limbajul „Tu” și „Eu” este foarte importantă atunci când desfășurăm o prelegere/curs într-un mediu intercultural și cross-cultural. Punerea întrebărilor corecte poate inițIa o discuție la care să participe toți studenții și, astfel, îi poate ajuta să rămână concentrați și implicați în activitatea de formare. Sensul ascuns și uneori „inconștient” dintr-o întrebare ar putea crea o atmosferă ostilă sau neplăcută într-o sală de clasă. Astfel, profesorul/asistentul ar trebui să fie foarte conștient de modul în care conduce o discuție.

Studiu de caz 2 – Identitate națională și europeană (UE)

Introducere: Extinderea Uniunii Europene (UE) la sfârșitul secolului trecut, cu includerea unor țări precum Spania, Portugalia, Grecia, Anglia, Suedia, Finlanda și Irlanda, a început să schimbe bazele acestei uniuni, atât pe verticală, cât și pe orizontală. Această tendință a continuat în primul deceniu al secolului XXI, legată de prăbușirea sistemului totalitar comunist (anii 1990) și de aderarea la UE a țărilor din Europa Centrală și de Sud-Est, inclusiv Cipru și Malta. Ideea conservării și acceptării diversității etno-culturale în UE este complicată încă și

mai mult de prezența comunităților minoritare în interiorul statelor membre, care trebuie să fie reprezentate și ele în diversa paletă de națiuni, etnii și culturi ale UE. Cu toate acestea, grupurile minoritare nu au o reprezentare politică proprie și acest fapt complică foarte mult segmentele politicii de conservare a diversității culturale. În unele state membre, problemele apar deja la nivel local și acest lucru se reflectă la nivel paneuropean. Deci, problema conservării diversității etno-culturale în UE și, în acest context, integritatea Uniunii în sine, este o sarcină foarte complexă și dificilă pentru viitor.

Context: Discutați în grupuri sau în perechi, ori gândiți-vă în mod individual la următoarele întrebări legate de identitatea europeană (UE) și națională:

- Cât ar trebui să se extindă granițele optime ale Uniunii Europene?
- La urma urmei, care sunt țările europene?
- După ce criterii vă exprimați această opinie?
- Care credeți că sunt atitudinile față de Uniunea Europeană în țara dumneavoastră?
- Ce credeți că determină atitudinile eurosceptice?
- Cum contribuie cultura dumneavoastră națională la contextul paneuropean?
- În care dintre modelele teoretice propuse (în manual) se încadrează geneza și dezvoltarea națiunii noastre?
- În ce măsură, în opinia dumneavoastră, națiunea noastră corespunde modelului civic?
- Cum se încadrează identitatea națională a dumneavoastră în conceptul unei identități europene comune?
- Care este rolul atributelor etnice în societatea noastră?
- Care sunt principalele probleme în coexistența dintre majoritate și minorități în țara noastră, având în vedere cadrul național?

Workshop/discuție de grup: Următorul workshop poate fi aplicat în legătură cu subiectul discutat: workshop de comunicare biculturală. Sunt incluși/selectați reprezentanți a două culturi (națiuni) sau ai unei majorități și ai unei minorități naționale. Această metodă implică o gamă largă de jocuri de rol - individual sau în grup, cum ar fi „a vorbi în numele celuilalt", a juca rolul celuilalt etc. Workshop-ul este condus de un trainer care este capabil să conducă discuția/scenariul de joc de rol.

Discuția ar trebui să se bazeze pe interacțiunea educațională și să includă probleme de

natură educațională, etnică, religioasă, științifică, educativă, de mediu și didactică. De asemenea, este necesar să se determine tipologiile sociale care vor fi discutate. Grupul trebuie să ia în considerare caracteristicile de vârstă ale participanților, calificările lor educaționale și orientarea lor profesională.

Workshop-ul îi ajută pe participanți să înțeleagă mai bine culturile și să poată comunica eficient cu studenții din medii culturale diferite.

Concluzie: Discuția din cadrul acestui exercițiu ar trebui să se concentreze asupra următoarelor subiecte: cum să se depășească atitudinea de segregare față de studenții dintr-un mediu diferit (etnie, cultură, religie etc.); există armonie între baza normativă în educație și stereotipurile etnoculturale (și religioase) ale comunităților din țară; introducerea unor subiecte despre cultura și istoria celorlalți (a căror limbă maternă nu este cea națională) etc. Subiectele de mai sus oferă în sine suficient material pentru discuții, prin care să poată provoca studenții să regândească abordările în predare și armonizarea acestora cu tendințele etnice moderne și cu nevoile educaționale.

Studiul de caz 3 – Competențele socio-culturale ale profesorului/asistentului

Introducere: Competențele de comunicare fundamentale ale unui profesor/asistent care lucrează într-un mediu intercultural sunt:

- cunoașterea limbii oficiale a țării;
- stimularea inteligenței sociale pentru a facilita orientarea către noile tehnologii;
- gândirea critică: capacitatea de a gândi pe bază de rezolvare de probleme și de găsire a căii de ieșire din diferite situații; să facă distincție între fapte și prejudecăți;
- strategii și tehnici de învățare, asigurând stăpânirea noilor abilități și adaptarea la situații noi;
- abilități de comunicare, inclusiv cunoașterea altor limbi și culturi europene.

Principalele abilități sociale necesare includ:

- abilități de interacțiune în grup;
- simțul responsabilității, autodisciplină și autoevaluarea reală a abilităților;
- abilități de luare a deciziilor, sentiment de apartenență, autoevaluare și abilități de gestionare a riscurilor;
- inițiativă, curiozitate, creativitate;

- sentimentul de profesionalism și motivația pentru realizare.

Context: Parcurgeți problemele enumerate. Să presupunem că acestea se bazează pe o analiză a situației sistemului școlar dintr-o anumită țară și a problemelor cu minoritățile și cu includerea lor în procesul de educație.

- Copiii de origine romă și turcă nu pot fi înscriși la școală. Există un așa-numit fenomen al „alfabetizării funcționale”.
- Unii părinți de origine romă și turcă sunt analfabeți sau semi-alfabetizați și nu au cunoștințe pedagogice pentru socializarea copilului lor.
- Unii părinți nu le permit copiilor lor să frecventeze școala din cauza stereotipurilor etnice codificate în orientările lor de valoare.
- Nu există cărți și manuale pentru părinți și diferite forme de educație în condiții familiale sau sezoniere.
- Nu toți profesorii sunt familiarizați cu dispozițiile europene și internaționale privind drepturile copilului, Legea privind protecția copilului, Legea privind protecția împotriva discriminării și alte reglementări și documente ale UE.
- Părinții nu sunt pregătiți pentru un sistem integrat de educație într-un mediu interetnic cu cele trei comunități etnice: majoritate dominantă, minoritate 1 și minoritate 2 (grupul poate fi ilustrat prin cazul celor trei grupuri, de exemplu Bulgaria, minoritatea turcă și romă).
- Există percepții negative în rândul părinților și profesorilor cu privire la dreptul copilului de a crește și de a învăța într-un mediu intercultural integrat.

Rezultate: Sarcini pentru grupurile de discuții - grupul de cursanți ar trebui să fie împărțit în echipe. Fiecare grup discută problemele secvențial. Fiecare grup își scrie deciziile pe un poster. Concluziile generale din discuția grupului sunt prezentate de un reprezentant al echipei. Pe baza problemelor prezentate mai sus, grupurile discută următoarele subiecte:

- Ce metode interactive ați utiliza în practica dvs. de predare pentru a depăși problemele date și dificultățile situaționale? Cum ați organiza procesul de predare într-un astfel de mediu?
- Alegeți cele mai importante trei probleme și propuneți metode pentru rezolvarea lor.
- Indicați forme pedagogice tipice prin care aceste probleme pot fi rezolvate în condițiile unui caz și ale unei școli tipice.
- Realizați o analiză SWOT a situației, cu accent pe predarea într-un mediu intercultural și

cross-cultural (ICC).

Concluzie: Profesorii joacă un rol-cheie nu numai în ceea ce privește asigurarea calității procesului educațional, ci și pentru o mai bună implicare a studenților în procesul de învățare universitară. Astfel, trebuie pusă o atenție specială pe dezvoltarea competențelor lor socio-culturale. Acestea sunt cel mai bine identificate și dezvoltate în cadrul unui grup de discuții cu colegi - grupurile de discuții vor permite cursanților să își împărtășească experiența și problemele legate de lucrul cu studenții într-un mediu intercultural și cross-cultural (ICC).

Evaluarea cunoștințelor

1. Identitatea personală se referă la:
   - **a.** categorii despre sine care definesc individul ca o persoană unică în ceea ce privește diferențele sale individuale față de ceilalți (din grupul propriu)
   - **b.** categorizări sociale ale sinelui și ale altora, auto-categorii care definesc individul în termeni de asemănări comune cu membrii anumitor categorii sociale, spre deosebire de alții
   - **c.** surse importante de mândrie și stima de sine
   - **d.** simțul unei persoane despre cine este, pe baza apartenenței la grup
2. Există două abordări teoretice principale cu privire la naționalism:
   - **a.** subiectivismul și obiectivismul relativ
   - **b.** abordarea filosofică clasică și cea sociologică
   - **c.** concepțiile ideologice și politice
   - **d.** toate cele de mai sus
3. Modelul etnic al națiunii se referă la:
   - **a.** comunitatea politică, juridică și economică dintr-un anumit teritoriu istoric distinct; egalitatea membrilor în fața legii; cultura civică și ideologia comune
   - **b.** comunitatea etnică cu accent pe origine (etnogeneză) și nu neapărat teritoriul (care poate fi perceput nu numai în sens administrativ, ci și ca spațiu etnic simbolic)
   - **c.** un fenomen cultural cu un complex ideologic
   - **d.** o comunitate culturală, anterior etnică și protonațională
4. Naționalismul activ este:

a. de obicei cultivat în societate de către elite, pentru a-și atinge obiectivele

b. făcut prin intermediul propagandei naționaliste

c. o formulare a imaginii celuilalt ca dușman prin propagandă, educație, literatură, istorie, mecanisme administrative de stat

d. toate cele de mai sus

5. Naționalismul pasiv:

a. este legat de sentimentul etnic și național și se manifestă în limbă, viață, tradiții etc.

b. se dezvoltă în cazul unui conflict direct de interese

c. este cultivat în societate de elite, pentru a-și atinge obiectivele

d. este un produs al unei anumite epoci istorice

6. Potrivit sociologului Anthony Giddens:

a. granițele statului definesc națiunea

b. moștenirea culturală și statul se completează reciproc la construirea națiunii

c. conștiința națională include conștiința etnică anterioară, împreună cu miturile, legendele și tradițiile orale care au devenit parte a folclorului

d. un sentiment natural al identității se manifestă prin conștiința asemănărilor, rudenie, rasă, religie, cultură și obiceiuri regionale comune și urmărește îmbunătățirea statusului social

7. În noile națiuni europene, un factor major pentru dezvoltarea conștiinței naționale este:

a. limba

b. sentimentul apartenenței la civilizațiile antice

c. cultura

d. religia

8. Moderniștii:

a. pun accent pe importanța relațiilor bazate pe trecut, cultură („spiritualitate”, ethos), rasă, limbă, religie, teritoriu etc., care caracterizează o comunitate umană și o diferențiază de altele

b. concepția lor este adesea derivată din abordări biologice și rasiste

c. cred că națiunile și naționalismul sunt produse ale epocii moderne, care începe în Europa odată cu Revoluția Franceză

d. cred că etnia, națiunea și naționalismul sunt determinate biologic și reprezintă o expresie a solidarității de grup în lupta pentru supraviețuire

9. Hobsbawm lucrează cu conceptele de:
   a. patriotism (un sentiment natural stimulat de instituțiile statului și mobilizat în situații extreme)
   b. naționalism de stat (un sistem care include narațiunea istorică națională inventată, limba și literatura națională, simbolismul, ceremoniile, cultele etc., care personifică imaginea patriei în conștiința colectivă)
   c. protonaționalism, bazat pe memoria stocată (oral și scris)
   d. toate cele de mai sus

1.6. Comunicarea simbolică în medii multiculturale

Universitatea Transilvania din Brașov, România

Cadrul teoretic pe scurt: Comunicarea este simbolică, iar simbolurile sunt multivocale. Aceste caracteristici ridică mari probleme mai ales în contexte de comunicare multiculturale. Avem înțelegeri diferite ale unuia și aceluiași cuvânt și ale uneia și aceleiași imagini; comunicarea verbală și vizuală oferă spațiu pentru interpretări diverse, variabile cultural. Așadar, atât cuvintele utilizate în dialog cât și imaginile folosite pentru o comunicare eficientă pot genera dificultăți de înțelegere și erori de interpretare din cauza semnificațiilor multiple pe care le poartă. Pentru a contracara problemele ridicate de caracterul simbolic al comunicării ar fi bine să combinăm modalitățile de comunicare. Ar fi bine, de exemplu, să mărim puterea expresivă a unor cuvinte utilizând imagini în comunicare sau să clarificăm mesajul intenționat al unor imagini utilizând explicații verbale.

Studiu de caz 1 – Avem înțelegeri diferite ale unuia și aceluiași cuvânt, ale uneia și aceleiași imagini

Introducere: Am descris în Manualul UniCulture ideea că un lucru poate însemna ceva pentru cineva și altceva pentru altcineva, ideea că avem înțelegeri diferite ale unuia și aceluiași cuvânt. Iată câteva astfel de situații: să presupunem că vrei să folosești într-o prezentare un exemplu cu un câine. Acesta poate fi considerat, de tine sau de o parte din publicul tău, ca fiind un animal inofensiv, iar de o altă parte din public ca fiind periculos. Poate că pentru tine câinele este Snoopy, animalul tău de companie iubit, jucăuș, loial etc. Pentru cineva din public câinele poate fi unul de luptă, agresiv, cu care a avut o experiență extrem de neplăcută sau despre care a auzit la știri că a omorât un copil. În același mod, o orhidee poate trezi amintiri foarte plăcute unei femei din public, aceeași plantă poate fi complet indiferentă sau poate chiar necunoscută unui bărbat. Cineva poate să considere icrele negre o delicatesă, ceva foarte gustos, plin de savoare, altcineva le poate cataloga drept dezgustătoare.

Context: Înțelegerile diferite sunt și mai des întâlnite în situațiile de comunicare multiculturală pentru că multe cuvinte poartă simboluri diferite în culturi diferite. Culorile sunt cel mai la îndemână exemplu. Albul este culoarea morții și a doliului în Orient, a purității în Occident, a

tinerilor în Africa. Putem continua la fel cu negrul, roșul etc. sau cu înțelesul Lunii, al vacii, al morții, al pisicii, al cifrei 13, al florii de cireș, al dragonului ș.a.m.d. Problemele de înțelegere sunt asemănătoare și în cazul imaginilor. Acestea pot avea semnificații diferite pentru privitori diferiți. Diferențele pot fi mari între ceea ce vrea să transmită cel care face o comunicare vizuală și ceea ce înțelege publicul din imaginile respective. Ca să fie mai clar îți propun un exercițiu, o imagine care a circulat într-o vreme pe internet (vezi figura 1). Care crezi că este ocupația despre care aste vorba în desen?

Fig. 1: *Ce ocupație are mami?*

Cu siguranță ai greșit! Mama desenatoarei vinde, într-un magazin de specialitate, ultima lopată de zăpadă pe timp de viscol. Diferențele pot fi mari și între diferitele interpretări pe care le atribuie uneia și aceleiași imagini persoane diferite din public. Așa cum am arătat deja diferența este accentuată în cazul unui public multicultural.

Îți propun o nouă imagine. În figura 2 vezi un brad de Crăciun, cu cadouri sub el sau și ”tăria, verticalitatea, energia, forța fizică și psihică” a ceea ce reprezintă el, cum a intenționat desenatorul să arate? Ești sigur(ă) că este un brad de Crăciun?

Fig. 2: *Doar un pom de Crăciun?*

Concluzie: Comunicarea este simbolică, iar comunicarea în mediul multicultural nu simplifică problema înțelegerii, a interpretării, ci mai degrabă o adâncește.

Studiu de caz 2 – Înțelegerea este dependentă de habitus – exemplificare prin analogizare

Introducere: Pentru a face mai clară ideea înțelegerii diferite ale unora și aceloraşi lucruri, îți propun un exercițiu interesant. Am descoperit întâmplător cât de diferite sunt înțelesurile pe care le atribuim obiectelor, animalelor, situațiilor atunci când am aplicat un exercițiu de analogizare. Încearcă-l și tu: compară-te pe tine, viitorul tău, profesia ta, locul tău de muncă etc. cu un animal, o plantă, un autoturism, un fel de mâncare, o piesă de mobilier, un personaj de desene animate etc. Și mai ales oferă explicații pentru fiecare analogie pe care ai făcut-o! Explicațiile pot fi de genul: ”șeful meu este ca un vultur pentru că vede extrem de bine, e foarte atent, nu-i scapă nimic, zboară deasupra angajaților și pândește orice mișcare greșită; se repede apoi asupra animăluțului neatent care, în mod sigur, nu mai are scăpare”. Roagă apoi și pe alții să realizeze exercițiul și compară explicațiile lor, caracteristicile pe care le atribuie animalelor, plantelor etc. utilizate în analogizare cu ceea ce știi și crezi tu despre aceleași animale și plante. Vei vedea câte diferențe sunt. Dacă analogizarea este realizată de oameni care provin din culturi diferite atunci diferențele pot fi spectaculoase.

Context: Am aplicat acest exercițiu în mai multe situații, unor sute de participanți și am constatat că există diferențe foarte mari între ce cred eu despre vultur, să spunem, și ce caracteristici i-au atribuit cei care au analogizat. Am descoperit astfel de diferențe în cazul reprezentării plantelor, animalelor, felurilor de mâncare, automobilelor și instrumentelor muzicale, dar sunt convinsă că diferențele ar fi existat și în cazul altor analogii. Este de reținut că am descoperit diferențe importante de percepție în cazul unor oameni cu aceeași pregătire, având aceeași profesie și provenind din aceeași cultură.

Problema este că, cu cât există mai multe diferențe între cei implicați în comunicare, cu atât este mai probabil să existe diferențe mai multe și mai adânci între înțelesurile acordate de ei celor comunicate. Se întâmplă acest lucru pentru că înțelegerea este dependentă de habitus.

Am simțit foarte acut acest lucru când am prezentat rezultatele exercițiului de analogizare unei persoane provenite din altă cultură decât mine și decât respondenții. Pentru a analiza cele 460 analogii, am încercat să grupez animalele enumerate de subiecții mei în categorii. Am descoperit că animalele enumerate au specific faptul că trezesc sentimente neplăcute: vultur, șacal, crocodil, corb, cucuvea, bufniță, caracatiță. Alte animale enumerate trezesc mai degrabă mila – prin neputință - porumbel, iepure, cămilă, girafă - sau prin neluarea în serios: maimuță, papagal, veveriță, delfin.

Am prezentat aceste constatări unui coleg care nu este român și el a pus sub semnul întrebării coerența categoriilor pe care le-am creat. M-a întrebat cum au fost create grupurile de animale analogizate și de ce delfinul este în același grup cu maimuța, papagalul și veverița. M-a întrebat de ce am caracterizat aceste animale ca nefiind ”măgulitoare”, ca ”evocând sentimente neplăcute”, ca ”nefiind luate în serios”; m-a întrebat cum pot dovedi că delfinul nu este luat în serios, că girafa este neputincioasă, că dragonul nu este perceput ca măgulitor, că taurul sau capra neagră sunt considerate deștepte sau că vulturul trezește sentimente neplăcute.

Concluzie: Cred că astfel de mirări și contraziceri nu sunt deloc întâmplătoare, că oameni care provin din culturi diferite percep diferit lucrurile și atribuie sensuri diferite chiar și celor mai simple dintre cuvinte. Cred că răspunsul la întrebările colegului meu ar putea fi legat de habitus, de faptul că am clasificat și etichetat substantivele în funcție de sentimentele pe care mi le-au evocat ca româncă ce s-a născut și a trăit în aceeași cultură cu participanții, unde delfinii sunt încă folosiți în spectacole pentru copii și unde vulturul este asociat cu moartea sau

cu hoiturile. Prin urmare ar trebui să fim foarte atenți la cuvintele pe care le utilizăm în comunicare și la ecoul pe care acestea îl pot avea în public.

Studiu de caz 3 – Avantajele comunicării vizuale

Introducere: Unul dintre marile avantaje ale utilizării imaginilor în comunicare este capacitatea acestora de a depăși bariere culturale și lingvistice.

Context: Am descoperit această idee în cadrul unei cercetări legată de stratificarea socială în care am rugat participanții (unii români și alții italieni) să deseneze clasele sociale din țările lor. Am constatat, cu surprindere, în cazul italienilor, cât de ușor a fost să le solicit realizarea desenelor și să le interpretez, fără să cunoaștem nici eu limba italiană, nici ei limba română (vezi figura 3). Nu-ți va fi nici ție prea greu, indiferent din ce cultură provii sau ce limbă vorbești, să identifici activitățile surprinse în desen, locul în care se desfășoară, numărul de membri ai familiilor reprezentante ale clasei de jos, respectiv de sus din Italia etc.

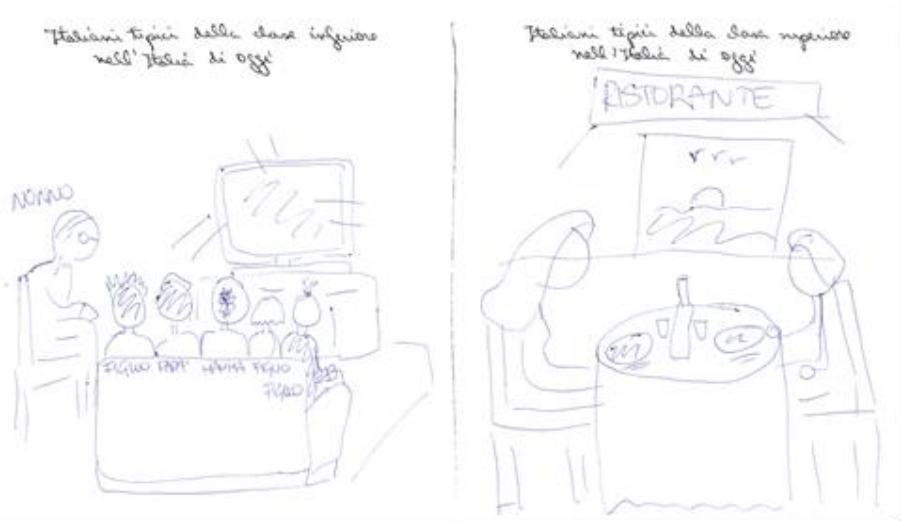

Fig. 3: *Italieni tipici pentru clasa superioară și pentru clasa inferioară din Italia de azi*

Un alt avantaj este că imaginile îi ajută pe cei din public să înțeleagă, să se pună în pielea celor reprezentați. Când vrei să-i faci pe cei din public să înțeleagă lucruri pe care nu le-au trăit, imaginea poate fi o variantă de comunicare mai bună decât cuvântul. Este greu, de pildă, să te pui în pielea unui om care află că suferă de o boală incurabilă, dar poți să înțelegi

mai bine prin ce a trecut dacă îți arată impactul veștii în fotografii de tipul: înainte și după (vezi figura 4). Publicului îi va fi mai ușor să înțeleagă cum este, de exemplu, sărăcia în România sau în India, cum este bătrânețea, cum sunt imigranții dacă ajunge să îi vadă.

Fig. 4: *La o nuntă, înainte să știu de tumoare / Pe hol, la spital, știu de tumoare!*

Așadar se poate vorbi despre superioritatea comunicării vizuale în multe situații comunicaționale. Dar pentru ca mesajul să fie și mai sigur și mai impresionant, este uneori recomandabil ca imaginea prezentată să fie însoțită de text. Textul explicativ poate amplifica puterea mesajului vizual (vezi photovoice-ul).

Am arătat mai sus potențialul uriaș de comunicare al imaginilor singulare; dar forța expresivă a mesajului vizual crește atunci când construim un tot din mai multe astfel de bucăți vizuale singulare. Așadar, comunicarea vizuală devine și mai spectaculoasă atunci când imaginile (și textele care le însoțesc) sunt aranjate în succesiuni cu sens. Acestea construiesc o poveste, fac mesajul explicit, îl amplifică etc. Vorbim în acest caz despre eseuri vizuale.

De exemplu, încercând să arăt cât de greu le este copiilor imobilizați în scaunul cu rotile să ducă o viață normală într-o țară căreia nu îi pasă de ei, am realizat un eseu vizual punând în succesiune imagini și texte care dezvăluiau situații de viață cotidiană cărora acești copii le fac față cu mare greutate (vezi figurile 5, 6, 7 și 8).

Fig. 5: *Când liftul e defect e un chin să urc scările până la etajul 3*

Fig. 6: *Ce colegi strașnici am, mă urcă și mă coboară în fiecare zi scările la liceu...*

Fig. 7: *Când plouă este foarte greu de urcat… drumul către casă*

Fig. 8: *Ce relaxat și ce bine mă simt după o baie, dar ce greu intru și ies din cadă...*

Așa cum cred că ai simțit deja, imaginile au un impact mai mare asupra publicului decât cuvintele. Imaginile sunt memorabile iar dacă este vorba despre prezentarea în imagini a unor lucruri sensibile, de mare impact atunci imaginile ajung chiar să-i bântuie pe cei ce le privesc.

În cadrul unei cercetări realizate acum câțiva ani am încercat să descoperim nevoile pe care le au familiile în care există bolnavi de cancer. Am auzit povești zguduitoare care mi-au rămas în minte și în suflet multă vrem,e dar m-au bântuit mai tare și încă mă mai bântuie fotografiile pe care le-au făcut participanții pentru a-mi arăta ce înseamnă să trăiești cu o boală incurabilă. În figura 9 găsești una dintre aceste fotografii și textul explicativ al celui ce a fotografiat.

Fig. 9: *Am o colecție întreagă de ceasuri, dar acum... îmi numără orele...*

Când părinții vorbeau despre bolile incurabile ale copiilor lor, poveștile erau și mai impresionante și la fel erau și imaginile surprinse de ei. În figura 10 găsești mesajul unei mame care vorbește în numele băiețelului ei cu sindrom Down și cu malformații cardiace grave. El nu se poate hrăni singur, doar asistat prin intermediul unui furtun și a unei seringi.

Fig. 10: *Vreau să ajung să pot mânca și eu cu lingura și furculița, așa cum fac cei din familia mea...*

Prin urmare, aș recomanda comunicarea vizuală ori de câte ori este posibilă.

Evaluarea cunoștințelor

a. Problema multivocalității simbolurilor se pune:
   - **a.** Doar în situațiile de comunicare în cadrul aceleiași culturi
   - **b.** Atât în situații de comunicare în cadrul aceleiași culturi, cât și în cadrul situațiilor de comunicare în medii multiculturale
   - **c.** Doar în situațiile de comunicare în medii multiculturale

b. Înțelegerea a ceea ce se comunică depinde de:
   - **a.** Cunoștințe
   - **b.** Experiențe
   - **c.** Sentimente

c. În comunicare:
   - **a.** Unul și același lucru poate însemna ceva pentru cineva și altceva pentru altcineva

b. Unul și același lucru poate însemna ceva într-un context și altceva în alt context pentru una și aceeași persoană

c. Unul și același lucru poate însemna ceva în asociere cu ceva și altceva în asociere cu altceva

d. Simbolurile pot fi:

a. Universale

b. Multidimensionale

c. Contextuale

d. Personale

e. Imaginile au, în general:

a. Un singur înțeles

b. Mai multe înțelesuri

f. Comunicarea vizuală este:

a. Mai puțin accesibilă decât cea verbală

b. Mai memorabilă decât cea verbală

c. Mai puțin expresivă decât cea verbală

g. Este o problemă a comunicării prin imagini:

a. Faptul că pot transmite privitorilor altceva decât s-a intenționat cu ele

b. Faptul că nu poate fi controlat ce evocă ele celor ce le privesc

c. Faptul că elemente legate de contextul în care are loc comunicarea vizuală pot denatura mesajul intenționat

h. Este de preferat, atunci când este posibil:

a. O comunicare pur verbală

b. O comunicare pur vizuală

c. O comunicare combinată, atât verbală, cât și vizuală

MODULUL II. Modele de educație

2.1. Educația într-un mediul multicultural

2.2. Dialog și comunicare într-un mediu multicultural și intercultural

2.3. Educația incluzivă din perspectivă multiculturală și interculturală

2.4. Aplicarea modelelor de educație în contexte multiculturale și interculturale

2.5. Abordări interculturale în dezvoltarea sistemului educațional European

2.1. Educația într-un mediu multicultural

Universitatea Transilvania din Brașov, Romania

Cadrul teoretic pe scurt: Acest capitol prezintă concepte și abordări fundamentale ale educației într-un mediu multicultural. În prima parte este subliniat scopul principal al politicilor contemporane pentru educație în medii multiculturale, iar apoi sunt oferite definiții ale unor concepte necesare pentru înțelegerea provocărilor și oportunităților ce definesc aceste spații multiculturale. Următoarele secțiuni cuprind o trecere în revistă a unor teme și abordări recente legate de procesele educaționale în medii multiculturale, precum modelele teoretice, cadrele ideologice și tipurile de educație, fiind subliniată orientarea generală a acestor abordări: aceea de a crea un mediu de învățare receptiv din punct de vedere cultural. În final sunt descrise, pe scurt, patru roluri profesionale asociate cu educația în medii multiculturale: profesorul ca lucrător cultural, formatorul în comunicare interculturală, mediatorul școlar și mediatorul intercultural.

Studiul de caz 1 – Minoritatea etnică romă

Introducere: Multe comunități de romi din Europa se caracterizează printr-un nivel scăzut al educației, lipsa calificărilor și rate ridicate ale șomajului. În multe cazuri, situația educațională a copiilor romi în ceea ce privește abandonul școlar, absențele nemotivate și rezultatele examenelor și evaluărilor naționale este, în general, mai rea decât cea a copiilor ne-romi. Într-o cercetare efectuată în România în perioada octombrie 2015 - martie 2016, am întrebat reprezentanți ai comunităților locale și părinți romi care sunt soluțiile pe care ei le consideră a fi cele mai bune pentru creșterea accesului copiilor romi la sistemul educațional[2].

Context: Am realizat 20 de interviuri semi-structurate și un focus-grup în 10 comunități locale, fiecare cu o populație semnificativă de romi. Am intervievat directori de școli, reprezentanți ai administrației publice responsabile cu asistența socială, profesori care lucrează cu clase predominant compuse din copii romi și părinți ai copiilor romi. Vom prezenta mai jos câteva dintre soluțiile oferite de participanții la această cercetare, soluții care sunt legate de

[2] Pentru mai multe informații a se vedea: Csesznek, C. (2018). Identifying Solutions to Promote the Education of Children in Roma Communities. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov,* Series VII, Vol. 11 (60), 1, 85-96.

promovarea conceptelor de *educație multiculturală* și *învățare interculturală*, discutate în Manualul UniCulture pentru cadrele didactice universitare.

Rezultate

- Organizarea de activități extracurriculare cu implicarea elevilor și a altor membri ai familiei a fost văzută ca un mijloc util pentru a îmbunătăți comunicarea profesor-elev și pentru a motiva copiii să vină cu plăcere la școală. În astfel de activități, ar putea fi puse în evidență abilitățile speciale ale elevilor, cum ar fi cântatul, dansul sau hobby-urile lor, care nu sunt neapărat vizibile într-un proces de educație clasic.
- Prezența unui mediator care să faciliteze comunicarea între școală și familiile de romi a fost văzută ca o soluție excelentă pentru îmbunătățirea participării la școală a copiilor romi și pentru schimbarea atitudinilor negative față de educația formală. Respondenții nu au considerat necesar ca mediatorul școlar să fie rom, dar el/ea trebuie să cunoască foarte bine comunitatea de romi și să posede abilități avansate de comunicare.
- Unii dintre directorii de școli au subliniat că școala trebuie să devină mai atractivă pentru copii, prin activități mai interactive și prin metode de învățare axate pe comunicarea interculturală și pe dezvoltarea personală.

Concluzie: Soluții precum cele identificate în cercetarea menționată mai sus pun în valoare implicarea romilor în viața comunității și a școlii, precum și o mai bună comunicare școală-familie-comunitate. Ele sunt, de asemenea, în conformitate cu valorile sociale promovate de educația interculturală: participarea romilor la proiecte sociale, împuternicirea și dezvoltarea comunităților de romi, reducerea discriminării împotriva romilor etc.
Vă invităm să reflectați și asupra altor posibile soluții menite să contribuie la consolidarea educației în comunitățile de romi sau în alte medii multiculturale.

Studiul de caz 2 – Mediatorul școlar

Introducere: În sistemul de învățământ românesc, medierea școlară este o măsură importantă pentru a li se oferi sprijin elevilor din comunitățile defavorizate, în special din cele cu o populație semnificativă de etnici romi. Mediatorul școlar face parte din personalul didactic auxiliar, este plătit în conformitate cu Legea educației naționale (2011) și are ca sarcină

principală „să sprijine participarea tuturor copiilor din comunitate la învățământul obligatoriu, prin încurajarea implicării părinților în educația copiilor și în viaţa şcolii şi prin facilitarea cooperării între familii, comunitate şi şcoală”. Mediatorii școlari sunt persoane-cheie în comunicarea dintre școală și familie, în zonele cu comunități etnice rome mari și dezavantajate. Într-o cercetare efectuată în 2019 în județul Brașov, România, am analizat 41 de rapoarte ale mediatorilor școlari, în care acestora li s-a cerut să descrie activitatea desfășurată în semestrul II al anului școlar 2018-2019[3].

Context: Am identificat și analizat principalele activități în care au fost implicați mediatorii școlari, principalele rezultate pe care le-au avut, problemele sau dificultățile întâmpinate, precum și propunerile lor de îmbunătățire a activității de mediere școlară.

Rezultate:

- Majoritatea mediatorilor școlari din județul Brașov (33 din 41) lucrau în școli din mediul rural și erau de etnie romă.
- Principalele activități desfășurate de mediatori erau: comunicarea școală-familie, vizitele la domiciliu, activitățile extracurriculare create pentru a îmbunătăți relația școală-familie, monitorizarea elevilor aflați în situații de risc și colaborarea cu personalul școlii în diferite activități privind participarea elevilor romi la educație.
- Principalele probleme sociale percepute de mediatorii școlari în comunitățile lor au fost: precaritatea familiei, abandonul școlar, absenteismul școlar, dezinteresul față de educație și implicarea copiilor în activități de muncă.
- Principalele soluții la astfel de probleme, în opinia mediatorilor școlari, au fost: menținerea și îmbunătățirea comunicării școală-familie-comunitate, sensibilizarea cu privire la situația educației în comunitățile de romi, consilierea psihologică pentru elevi și părinți, mai multe programe educaționale menite să crească atractivitatea școlii, activități interculturale, vizite la domiciliu și formarea continuă a profesorilor care lucrează cu copiii romi.
- Principalele rezultate obținute de mediatori în munca lor au fost descrise ca fiind: reducerea absenteismului, reducerea abandonului școlar, îmbunătățirea comunicării școală-familie, sprijin material pentru școală și elevi și îmbunătățirea rezultatelor școlare.

[3] Pentru mai multe informații a se vedea: Szasz, D., & Csesznek, C. (2019). School Mediators as a Mechanism for Increasing Educational Level and Social Integration in Roma Communities. *Romanian Journal of Sociology*, 5-6, 435-446.

Concluzie: Mediatorii școlari sunt o resursă foarte importantă pentru a înțelege mai bine lumea socială a comunităților multiculturale, în special în cazul comunităților defavorizate, unde diferite grupuri etnice sau de altă identitate culturală ar putea avea acces limitat la bunuri sau servicii publice. Mediatorii școlari ar putea îmbunătăți procesele de comunicare la nivel local între sistemul educațional și comunitățile etnice sau rasiale defavorizate; de asemenea, aceștia ar putea oferi noi perspective și soluții comunitare pentru a spori integrarea socială.
Vă rugăm să reflectați asupra altor contexte sociale în care mediatorii școlari ar putea ajuta comunitățile și instituțiile de învățământ.

Evaluarea cunoștințelor

1. Într-un mediu multicultural, oportunitățile pentru educație derivă din (*un răspuns corect*):
   a. existența prejudecăților și a discriminării;
   b. varietatea resurselor culturale;
   c. conflictele dintre diferitele grupuri sociale.
2. Într-un mediu multicultural, universitățile și școlile ar trebui să nu (*un răspuns corect*):
   a. furnizeze programe de formare pentru profesori și personal, pentru a fi mai bine înțelese diferitele perspective culturale;
   b. ajute studenții să devină competenți intrecultural;
   c. încurajeze studenții și personalul să cultive prejudecățile etnice sau rasiale.
3. Potrivit lui Oryan și Ravid (2019), ideea-cheie într-un mediu multicultural este de a (*un răspuns corect*):
   a. celebra educația în relație cu etnocentrismul;
   b. celebra educația în relație cu sistemele educaționale separate;
   c. celebra educația în relație cu justiția socială.
4. Obiectivul principal al învățării interculturale este (*două răspunsuri corecte*):
   a. să dezvolte competența interculturală;
   b. să dezvolte diferențele culturale;
   c. să dezvolte inteligența culturală.
5. Modelul teoretic propus de Fantini și Tirmizi (2006) subliniază un set de elemente care sunt fundamentale pentru succesul interacțiunilor interculturale. Care este setul corect de elemente? (*un răspuns corect*):

a. cunoștințe, interes, abilități și atitudini;

b. cunoștințe, conștientizare, viziune și atitudini;

c. cunoștințe, conștientizare, abilități și atitudini.

6. „Educația comună” într-un mediu multicultural se referă la (*un răspuns corect*):

a. contexte sociale unde diferitele grupuri își promovează autonomia culturală;

b. situații în care se încurajează acceptarea și integrarea diverselor grupuri culturale în sistemele de educație;

c. contexte sociale unde trăiesc împreună diferite grupuri etnice.

7. Mediatorul intercultural reprezintă un rol profesional care se ocupă de (*un răspuns corect*):

a. relațiile dintre imigranți și comunitățile primitoare;

b. elevii marginalizați social și familiile lor;

c. relațiile dintre imigranți și țările lor de origine.

2.2. Dialog și comunicare într-un mediu multicultural și intercultural

Universitatea din Zagreb, Croația

Cadrul teoretic pe scurt: Principala diferență dintre dialogul și comunicarea într-un mediu multicultural și intercultural și dialogul și comunicarea într-un mediu standard, omogen social și cultural se găsește în diferența dintre culturile din care fac parte comunicatorii și pe care le folosesc în procesele lor de comunicare. În consecință, diferența dintre culturi este unul dintre elementele pe care se focalizează cercetarea comunicării interculturale, cu înțelegerea fundamentală că interculturalul înseamnă a fi dialogic, a celebra diferența, alteritatea și pluralitatea. Mulți dintre cei care teoretizează comunicarea interculturală au căutat să găsească similitudini și diferențe între culturi. Potrivit acestora, cercetarea comunicării interculturale se concentrează pe compararea tiparelor de comunicare ale diferitelor culturi, pe examinarea modului în care oamenii din diferite culturi își adoptă tiparele culturale și de comunicare în interacțiune și pe investigarea modului în care aceste caracteristici culturale și de comunicare influențează interacțiunile în contexte particulare. Din acest motiv, principala preocupare a cercetătorilor în domeniul comunicării interculturală este gestionarea diferențelor culturale.

Studiu de caz 1 – Diferențe culturale, stereotipuri și nevoi de comunicare în comunicarea interculturală

Introducere: Acest studiu de caz realizat de Arkadiusz Gut, Michal Wilczewski and Oleg Gorbaniuk[4] (2017, p. 1), așa cum susțin aceștia, „examinează opiniile personale ale angajaților chinezi care lucrează într-un mediu multicultural cu privire la relația dintre diversitatea culturală și eficacitatea comunicării lor într-un mediu multicultural". Pentru a înțelege mai bine legătura dintre mediul cultural și comunicarea eficientă a afacerilor, aceștia au efectuat o anchetă prin chestionar în rândul a 20 de angajați dintr-o filială chineză a unei companii globale de producție, de top din Europa. Rezultatele au arătat că, „chiar dacă respondenții au raportat efecte negative ale diferențelor culturale asupra comunicării, au manifestat și atitudini pozitive față de interacțiunile interculturale" (Gut et al., 2017, p. 1). O concluzie semnificativă a fost că

[4] Gut, A., Wilczewski, M., & Gorbaniuk, O. (2017). Cultural Differences, Stereotypes and Communication Needs in Intercultural Communication in a Global Multicultural Environment. The Employees' Perspective. *Journal of Intercultural Communication*, 43. Disponibil online: https://immi.se/intercultural/nr43/gorbaniuk.html

„ignorarea sau chiar nerespectarea diferitelor valori culturale ale celor ce interacționează au fost considerate bariere de bază în comunicarea interculturală și astfel de bariere pot fi evitate atunci când se respectă un mediu cultural diferit” (Gut et al., 2017, p. 1).

Context: Scopul principal al studiului lor este „de a determina în ce măsură cultura afectează modul în care angajații companiei percep practicile de comunicare într-un mediu de afaceri multinațional și în ce măsură interacțiunile interculturale modelează imaginea comunicării interculturale de afaceri, văzută chiar de participanții la procesul de comunicare ”(Gut et al., 2017, p. 2). Întrucât cercetătorii erau „interesați în mod deosebit de atitudinile angajaților față de interacțiunile de comunicare cu profesioniștii provenind din alte medii culturale, precum și de sentimentele și opiniile lor despre sursele de dificultăți specifice unei astfel de comunicări, de impactul lor asupra satisfacerii nevoilor psihologice ale celor ce interacționează și - în cele din urmă – de posibilele modalități de depășire a acestor dificultăți (...) întrebările cercetării (...) [au fost]: Care sunt experiențele și părerile participanților cu privire la (1) influența diversității culturale asupra procesului de comunicare la locul de muncă, (2) influența percepțiilor stereotipe ale angajaților asupra comunicării profesionale și satisfacerea nevoilor lor psihologice, (3) sursele problemelor de comunicare și mijloacele de a le depăși în viitor” (Gut et al., 2017, p. 4).

Rezultate: Cercetarea a confirmat că „majoritatea respondenților au considerat că nerespectarea valorilor culturale este cea mai mare sursă de nemulțumire, de stricare a stării de bine și de micșorare a atitudinilor pozitive față de colegi. Rezultatele au arătat că participanții la sondaj așteptau cu nerăbdare atât pregătirea culturală, cât și întâlnirile formale și informale la care să se familiarizeze mai bine (ei înșiși și ceilalți) cu alte culturi (ceea ce corespunde adaptabilității culturale fiind o modalitate de a depăși efectele negative ale problemelor generate de interacțiunile interculturale) astfel încât culturile lor să poată fi respectate mai mult ”(Gut et al., 2017, p. 10).

Concluzie: Această cercetare confirmă că „o atenție specială ar trebui acordată factorilor specifici culturii atunci când se caracterizează eficacitatea comunicării, deoarece numeroase investigații indică faptul că sunt factori cheie și pozitivi care sporesc procesele de negociere și

luare a deciziilor, stimulează performanța membrilor echipelor multiculturale, le crește satisfacția și scade absenteismul la locul de muncă ”(Gut et al., 2017, pp. 10-11).

Studiu de caz 2 – Analizând dialogul intercultural „extrem”

Introducere: În acest studiu de caz, autorul Fred Dervin[5] (2015) tratează de acum omniprezentul concept: „intercultural”. Contextul studiului este oferit de educația din Finlanda, care, în ciuda aprecierii sale mondiale, rareori problematizează modul de a face față diversității. Dervin explorează impactul unui curs de „educație multiculturală” pentru studenții finlandezi și internaționali. Scopul cursului este „de a ajuta studenții să învețe să dezvolte rapid competențe critice față de abordările numeroase și variate ale diversității” (Dervin, 2015, p. 72). Metodologia autorului „se bazează pe utilizarea unui documentar despre dialogul intercultural „extrem” pe care studenții l-au discutat la sfârșitul cursului” (Dervin, 2015, p. 71). Autorul (Dervin, 2015, p. 71) propune ipoteza ”că documentarul, care este adesea conflictual, l-ar ajuta [pe el] (...) să evalueze învățarea studenților și modul în care ei discută și problematizează un astfel de caz de <<dialog>> intercultural în educație și cum îl relaționează cu practica lor viitoare”.

Context: Acest studiu se bazează pe o cercetare anterioară a antropologilor Breidenbach și Nyíri[6] (2009) și vrea să sublinieze importanța culturii în studiile de comunicare. Pentru a pune sub semnul întrebării „interculturalitatea culturii” Breidenbach și Nyíri (2009, pp. 343-345) enumeră multe întrebări, dintre care: „Ce afirmații explicite și implicite despre cultură sunt folosite, despre ce grupuri?; Care sunt liniile de-a lungul cărora grupurile sunt definite și diferențiate?; Treceți cu vederea diferențe importante în cadrul (sau între) aceste grupuri?; Cine face afirmațiile despre cultură? De ce ar putea să le facă?; În numele cui vorbesc în mod explicit sau implicit? Ce le conferă autoritate să facă acest lucru?” În abordarea antropologilor, cuvântul cultură poate fi înlocuit cu alți markeri identitari, cum ar fi genul, religia și clasa socială. Procesul de identificare (realizarea faptului că identitatea este un proces) devine crucial în educația interculturală contemporană.

[5] Dervin, F. (2015). Towards post-intercultural teacher education: analysing ‘extreme’ intercultural dialogue to reconstruct interculturality. *European Journal of Teacher Education*, 38(1), 71-86.
[6] Breidenbach, J., & Nyiri, P. D. (2009). *Seeing culture everywhere, from Genocide to consumer habits*. Washington: Editura Universității din Washington.

Rezultate: Dervin (2015, pp. 84-85) concluzionează că în educația „post-interculturală" contemporană: „(1) Accentul ar trebui să fie pus pe identificare (identitatea ca proces) mai degrabă decât pe cultură. Cultura poate fi analizată ca un element care duce la solidificarea sinelui și a altora, eliminând agentul individual din imagine - la fel pot face și alți markeri identitari precum genul și religia, dar și intersecția acestora. (...) (2) Problema puterii ar trebui să fie, de asemenea, centrală în abordare, nu ca un aspect esențializat al interculturalității (doar cele puternice <<câștigă>>), ci ca un fenomen normal și instabil care contează. (...) Puterea, ca și identitățile, este co-construită și astfel schimbabilă. (…) (3) Profesorii ar trebui să reflecteze, de asemenea, asupra rolului profesorului și al membrilor personalului în procesul de marginalizare a unor studenți. Cu toate acestea, ori de câte ori simt că cineva este marginalizat, este important să pună la îndoială propriile percepții. (…) (4) În sfârșit, ca în orice act de interculturalitate, contextul ar trebui să fie central în înțelegerea a ceea ce se întâmplă și în luarea deciziei legată de cum să reacționăm".

Concluzie: Fred Dervin, cu acest studiu, a propus o nouă abordare „post-interculturală" a educației (profesorului). Analiza sa plecând de la un „focus grup în jurul unui documentar despre un caz <<extrem>> de dialog intercultural arată că profesori care urmează un curs au putut să relaționeze multe aspecte dintre cele explorate în timpul cursului intensiv de 8 ore despre educația multiculturală cu documentarul vizionat la începutul cursului" (Dervin, 2015, pp. 84-85). Aceasta ne dă speranța că educația interculturală ar putea influența educatorii și munca lor cu alții diferiți din punct de vedere cultural, precum și percepția și abordarea lor față de diversitate, diferențe, inegalități și asimetria relațiilor de putere. Acest lucru ar trebui să le permită diseminarea acestor noi cunoștințe și sensibilitatea interculturală în mediul lor educațional.

Evaluarea cunoștințelor

1. Principala diferență dintre dialogul și comunicarea într-un mediu multicultural și intercultural și dialogul și comunicarea într-un mediu standard, omogen social și cultural se regăsește în diferența dintre:
   a) culturi
   b) biodiversitate

c) caracteristici geografice

2. Lucrul fundamental de înțeles este că intercultural înseamnă să fii:
   a) dialogic
   b) monologic
   c) elocvent
3. O preocupare principală a cercetătorilor din domeniul comunicării interculturale este:
   a) gestionarea diferențelor culturale
   b) traducerea documentelor referitoare la drepturile omului
   c) promovarea multilingvismului
4. Deși oamenii percep că diferențele culturale au o influență negativă asupra comunicării, sunt gata să:
   a) se angajeze în interacțiuni interculturale
   b) scape de toate contactele multiculturale
   c) închidă ochii la toate diferențele
5. Nerespectarea diferitelor valori culturale ale celor ce interacționează este considerată ca fiind:
   a) o barieră de bază în comunicarea interculturală
   b) un bun punct de plecare pentru interacțiune
   c) un scop în toate studiile referitoare la comunicare
6. Comunicarea interculturală va avea mai mult succes:
   a) dacă respectăm background-ul cultural al tuturor participanților
   b) dacă folosim cele mai avansate aparate tehnice
   c) dacă prezentăm convingător superioritatea culturii noastre
7. Cercetările confirmă că, atunci când caracterizăm eficacitatea comunicării, trebuie să acordăm atenție specială:
   a) factorilor culturali specifici
   b) calității și utilizării gadget-urilor
   c) înțelegerii comportamentului diplomatic
8. În abordarea antropologilor, cuvântul cultură poate fi substituit cu alți markeri identitari cum ar fi:
   a) gen
   b) carbonizare

c) osmoză

9. În afară de identitate și cultură, educația interculturală ar trebui să fie focusată și pe:
   a) putere
   b) celebrități
   c) fotbal
10. De câte ori profesorii simt că cineva este marginalizat, este important ca ei să-și pună sub semnul întrebării:
   a) propriile percepții
   b) materialele de predare
   c) organizarea clasei

2.3. Educația incluzivă din perspectivă interculturală și multiculturală

Universitatea din Zagreb, Croația

Cadru teoretic pe scurt: Caracterul multicultural al Europei contemporane implică prezența studenților proveniți din medii diferite. Diversitatea ar trebui abordată, cultivată și menținută în clasă, în toate tipurile și la toate nivelurile de educație. Educația are un rol important în păstrarea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene, în combaterea inegalităților și în construirea unor societăți bazate pe coeziune. Implementarea educației incluzive ar trebui să ia în considerare nevoile diverselor grupuri care diferă în funcție de pluralism în societate, clasă, statut socioeconomic, gen, educație, limbă, religie și dizabilități fizice. Strategiile și abordările educaționale ar trebui să sensibilizeze publicul cu privire la diferențe și inegalități într-un context global și local în continuă schimbare. Atât procesele de predare, cât și cele de învățare sunt esențiale pentru dezvoltarea sensibilității interculturale și ar putea acționa ca un element cheie al unui sistem de educație dinamic, flexibil, adaptabil, dar și strategic.

Studiul de caz 1 – Studenți din diferite medii culturale

Introducere: Există studenți diferiți într-un grup de studiu/clasă. Diferiți din ce punct de vedere? Poți să-ți dai seama? Ar trebui ca personalul didactic să știe despre diferențele dintre ei și ar ajuta încurajarea participării mai activă a studenților la cursuri? Acest studiu de caz este o continuare a secțiunii intitulată *Accesul la / participarea la învățământul superior - nevoile grupurilor țintă*. Printre problemele prezentate aici, am decis să ne concentrăm atenția asupra diferențelor etnice dintre studenți. Majoritatea oamenilor care trăiesc în țările europene aparțin majorităților etnice și există și sunt cetățeni ai țării în care trăiesc și primesc educație. Cu toate acestea, există și mulți imigranți, descendenți ai imigranților sau membri ai minorităților.

Context: Scopul acestui studiu de caz este de a atrage atenția asupra faptului că diferențele etnice și culturale ale studenților pot prezenta o provocare și un obstacol. De exemplu, limba de predare nu este limba maternă a fiecărui student, mediile educaționale ale studenților imigranți variază, unele țări oferă învățământ secundar în limba vorbită de minoritate, în timp ce altele nu etc. Chiar și studenții care vorbesc limba și sunt familiarizați cu cultura grupului dominant / majoritar consideră că învățământul superior este o provocare în ceea ce privește conținutul,

limba și cultura. Durata ședерii imigranților într-o țară poate influența nivelul integrării lor. Studenții ar putea fi integrați legal, dar ar putea întâmpina dificultăți de integrare economică sau ar putea fi neintegrați social și cultural ori marginalizați. Rolurile de gen sunt aplicate în toate grupurile etnice (în special cele bazate pe învățături religioase), împreună cu controlul etnic. Valorile promovate de-a lungul timpului într-un anumit grup se referă la vârsta, sex și starea civilă. Toate aceste probleme pot afecta participarea studenților și anume participarea la discuții, lucrări de grup (de exemplu, o studentă musulmană s-ar putea simți inconfortabil în ceea ce privește lucrul în echipă cu un student de sex masculin), luarea inițiativei și promovarea ideilor, renunțarea la excursii care durează mai mult de o zi etc.

Rezultate: Instituțiile educaționale și personalul didactic ar trebui să aibă un grad de conștientizare interculturală și să asigure un sistem educațional dinamic, flexibil și adaptabil. Considerăm că acest lucru poate fi realizat printr-un sondaj anonim al studenților, în care ar trebui să se precizeze clar că informațiile obținute vor servi la facilitarea și sprijinirea interculturalității și a sensibilizării interculturale a personalului didactic și a studenților. Fiecare țară, curs universitar și program de studii este specific în felul său. Prin urmare, nu ezitați să lansați propria căutare de răspunsuri proactive în rândul studenților dvs.

Concluzie: Educația incluzivă poate contracara inegalitățile și poate pune bazele unei societăți multiculturale, coezive. Una dintre provocările întâmpinate în acest proces este incluziunea studenților care sunt imigranți, descendenți ai imigranților sau membri ai grupurilor minoritare. Personalul didactic ar trebui să învețe despre diferențele culturale și să fie informat cu privire la dificultățile și provocările cu care s-ar putea confrunta în activitatea lor. Acest lucru ar facilita incluziunea, deoarece pregătirea lor pentru cursuri ar fi mai bună și ar reduce / elimina obstacolele cauzate de diferențele culturale. Dificultățile se pot dovedi a fi oportunități pentru îmbogățirea materialului instructiv-educativ și a procesului de învățare - dacă li se oferă un cadru intercultural și o abordare proactivă, deschisă și ajustabilă a predării.

Studiul de caz 2 – Studenți cu dificultăți de comunicare

Introducere: Studenții ar putea fi diferiți în moduri care nu sunt ușor de recunoscut. Acest studiu de caz arată o situație în care un educator/profesor are dificultăți de comunicare. Scopul

educatorului este de a atenua în mod egal și activ o problemă și de a implica un student în procesul de învățare, pentru a-și da seama de activitățile de învățare care îl pot ajuta să se simtă confortabil și în condiții de siguranță; pentru a implica studentul în luarea deciziilor. Finalitatea ar fi schimbarea socială care ar avea loc simultan la nivelul individului (responsabilizare) și la nivelul grupului (eliminarea prejudecăților).

Context: Deschiderea către munca în echipă și vorbirea în public poate fi o provocare în procesul de educație, atât pentru studenți, cât și pentru profesori. Diferite tipuri de prezentări orale și sarcini pot afirma coeziunea grupului, o mai bună stăpânire a materialelor didactice și o predare stimulativă și incluzivă. Evaluările orale sunt o parte integrantă a procesului de educație și învățare și sunt menite să încurajeze activitatea și implicarea studenților. Cu toate acestea, unii studenți întâmpină dificultăți în realizarea unor astfel de evaluări, indiferent dacă este vorba de cursuri, discuții la clasă, lucru în grup sau prezentarea temelor. Studenții care au dificultăți de comunicare vor fi reticenți sau nu se vor implica deloc. Cum să răspundem în mod adecvat la o astfel de provocare și să încurajăm studenții cu anxietate de vorbire și frică de a vorbi în public, să se implice?

Rezultate: Studentul raportează profesorului o problemă legată de anxietate, depresie, lipsă de încredere în sine, atacuri de panică în timpul aparițiilor publice și prezentărilor de grup. Studentul se adresează educatorului cu o cerere prin care solicită scutirea de activități care îi pot agrava starea. Unii studenți nu furnizează un certificat medical și nu comunică deloc problema profesorului. Problema rămâne adesea ascunsă sau este observată doar mai târziu. Un sistem de educație flexibil și adaptabil permite și sprijină diferite tipuri de evaluări și solicită educatorilor să încurajeze studenții în dezvoltarea abilităților de prezentare publică „cât mai curând posibil în experiența universitară” (Nash, Crimmins și Oprescu, 2016, p. 587)[7]. Instituția ar trebui să organizeze continuu cercetări privind emoțiile studenților și rolul afectivității în învățare (Nash, Crimmins și Oprescu, 2016), iar profesorul ar trebui să stimuleze încrederea în sine a studentului prin abordări individualizate, sarcini în grupuri mai mici și o varietate de tipuri de evaluări (combinație de evaluări scrise, desen și evaluări orale).

[7] Nash, G., Crimmins, G., & Oprescu, F. (2016). If first-year students are afraid of public speaking assessments what can teachers do to alleviate such anxiety? *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 41(4), 586-600.

Concluzie: Una dintre provocările educației incluzive este implicarea studenților cu dificultăți de comunicare. Pentru a reduce / elimina barierele cauzate de abilitățile de comunicare și frica de a vorbi în public, profesorii trebuie să fie conștienți de tipurile de temeri și emoții care pot descuraja studenții să se implice. Aceste dificultăți pot fi transformate în avantaje și în îmbogățirea procesului de predare printr-o abordare proactivă, deschisă și adaptabilă, dar și printr-o cercetare continuă a emoțiilor și a stărilor afective în procesul de învățare și evaluare. Profesorii ar trebui să reconsidere abordarea individualizată, precum și sarcini în grupuri mai mici, cu cercetare științifică continuă și atenție asupra emoțiilor studenților și a experienței lor afective în învățare. Întrebările din partea de evaluare a cunoștințelor ar putea reprezenta idei pentru discuții, sondaje și /sau observații.

Studiul de caz 3 – Studenți cu deficiențe de auz

Introducere: Acest studiu de caz ilustrează dificultățile cu care se confruntă studenții cu „dizabilități invizibile" (Krishnan și colab., 2020, p. 109)[8] în procesul de educație. Elevii cu deficiențe de auz întâmpină diverse obstacole atât în viața de zi cu zi, cât și în educație. Obstacolele au devenit și mai pronunțate într-o lume pandemică. Acest capitol își propune să ilustreze provocările „vechi-noi" cu care se confruntă studenții cu deficiențe de auz în timpul crizei COVID-19.

Context: Scopul acestui studiu de caz este de a atrage atenția asupra barierelor de comunicare în cazul studenților cu deficiențe de auz, în special în timpul pandemiei și de a ilustra posibile micro-soluții. Probleme de comunicare, excludere și marginalizare în diferite sfere ale educației și ale vieții de zi cu zi au existat și înainte, dar pandemia Covid-19 a adus noi provocări: educatorii și studenții au început să poarte măști de protecție, iar procesul de predare a fost transferat de la predarea în clasă la învățarea online. Literatura sugerează patru provocări importante: „dispozitivele auditive, întreruperile/perturbările în înțelegerea conținutului predat, dificultăți de utilizare a dispozitivelor online și afectarea emoțională în timpul orelor online" (Krishnan și colab., 2020, p. 106) și faptul că provocările cu care se confruntă studenții cu deficiențe de auz în timpul pandemiei Covid-19 nu sunt încă bine cunoscute (Ibid.). După cum

[8] Krishnan, I. A., De Mello, G., Kok S. A., Sabapathy, S. K., Munian, S., Ching, H. S., Kandasamy, P., Ramalingam, S., Baskaran, S., & Kanan, V. N. (2020). Challenges faced by hearing impairment students during COVID-19. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities*, 5(8), 106-116.

au afirmat autorii, „deși pandemia afectează oamenii, indiferent de clasă, crez, religie, culoare sau țară, oamenii sunt cei care fabrică clase sau bariere și constrângeri în ceea ce privește disponibilitatea capitalului și a libertăților” (Krishnan și colab., 2020, p. 106).

Rezultate: Studentul cu deficiențe de auz scrie un e-mail către un profesor, solicitând întrevederi față în față sau online. Protocoalele de sănătate publică pandemice sunt în vigoare și sunt respectate cu prioritate. Lumea în schimbare rapidă necesită soluții și abordări sistematice și ad-hoc deschise unei perspective a sensibilității interculturale. Actorii din procesul de educație au nevoie de interacțiuni și comunicare eficiente. Profesorul învață limbajul semnelor de ceva timp. Cu toate acestea, el / ea încă nu îl poate folosi cu precizie. În procesul de învățare online, profesorul și studentul se văd prin sistemul de videoconferința și, în paralel, folosesc un chat pentru a comunica. Vizual, fața transmite expresia emoțiilor, iar cuvântul scris comunică un conținut și un mesaj. În anumite contexte, atunci când comunică față în față la universitate, păstrând distanța fizică, atât profesorul, cât și studentul îndepărtează măștile în timp ce interacționează sau poartă măști transparente oferite de instituție pentru citirea pe buze. Profesorul va continua să învețe limbajul semnelor pentru a afirma abordarea bilingvă a educației. Deocamdată, însă, acesta pregătește prezentări scrise suplimentare, materiale de citit și instrucțiuni și le oferă studentului cu deficiențe de auz înainte de curs, astfel încât acesta să se poată pregăti.

Concluzie: Una dintre provocările întâmpinate în educație este incluziunea studenților cu deficiențe de auz și conștientizarea profesorilor cu privire la dificultățile și provocările pe care le-ar putea întâmpina în educația lor și în viața de zi cu zi. În timpul pandemiei, au apărut noi provocări atât pentru studenți, cât și pentru educatori, față în față și online. Educatorul ar trebui să fie deschis la noi soluții ad-hoc și să înțeleagă scara largă de obstacole și sentimente de izolare a persoanelor cu deficiențe de auz în crizele globale, cum ar fi pandemia. Capacitatea de a se adapta rapid și sensibil la o lume în schimbare definește sistemele de educație și diferiții actori ai acestora și solicită soluții rapide și interculturale sensibile.

Evaluarea cunoștințelor

Întrebările pot avea răspuns multiplu.

1. Studenții preferă ca evaluările orale să fie:
   a. în grupuri mici
   b. în fața unei audiențe largi
   c. prefer ca evaluările scrise să fie combinate cu cele orale
2. Evaluările orale produc în rândul studenților:
   a. interes și provocare
   b. frică și neliniște
   c. succes și mândrie
3. Lucrul în grup:
   a. studenților le place lucrul în echipă și adesea își asumă rolul de lider sau prezentator
   b. studenții sunt dispuși să accepte compromisurile pe care le implică munca în grup
   c. studenții îi lasă pe alții să își asume rolul de lider/prezentator și se simt bine cu asta
4. Studenții trăiesc următoarele emoții în timpul lucrului în grup:
   a. încântarea și provocarea
   b. partajare și relaționare
   c. teama și neliniștea
5. Studenții preferă ca evaluările să fie:
   a. față în față
   b. video, cu posibilitatea de a scrie mesaje, de a folosi desene sau materiale scrise
   c. combinate față în față și/sau online
6. Limbajul semnelor este necesar la clasă:
   a. ocazional, ca un instrument suplimentar de comunicare
   b. continuu, ar permite o mai bună comunicare și relaționare
   c. preferabil, dar multe forme diferite de comunicare sunt, de asemenea, benefice
7. Munca în echipă:
   a. elevilor cu deficiențe de auz preferă munca în grup și interacțiunea
   b. elevii cu deficiențe de auz sunt capabili să accepte compromisurile pe care le implică munca în grup

c. elevii cu deficiențe de auz îi lasă pe ceilalți să-și asume rolul de lideri și se simt mai confortabil în acest fel

8. Studenții cu deficiențe de auz atribuie aceste emoții purtării măștilor:
   a. obstacol
   b. excluziune
   c. incluziune
   d. provocare

2.4. Aplicarea modelelor de educație în contexte multiculturale și interculturale

PAX Rhodopica, Bulgaria

Cadrul teoretic pe scurt: Educația interculturală în universități poate fi pusă în aplicare printr-o gamă diversă de metode și tehnologii interactive care sunt bine cunoscute și dezvoltate de profesori și asistenți. Printre acestea, principiul învățării active este de o importanță capitală, deoarece:

- implică studenții fizic, cognitiv și emoțional;
- pune studenții în centrul procesului de învățare, asigurându-se că conținutul predat corespunde modului lor de viață, nevoilor și intereselor lor;
- întărește simțul responsabilității, stima și încrederea de sine;
- recunoaște faptul că procesul de învățare este complex în natura sa, că învățarea este reciprocă și că aceasta are loc între toți participanții;
- creează condiții pentru aplicarea diferitelor metode didactice și pedagogice;
- construiește abilități de rezolvare a problemelor, gândire critică și cooperare;
- creează o atmosferă de încredere și sprijin care încurajează studenții să-și exprime propriile opinii, să experimenteze și să practice noi abilități;
- încurajează studenții să învețe să-și evalueze în mod realist abilitățile și aptitudinile.

Studiul de caz 1 – Exercițiu practic: identificarea tipului de trainer

Introducere: Mai jos avem 12 propoziții, fiecare cu patru finaluri. Fiecare dintre aceste oportunități corespunde uneia dintre cele patru tipuri de învățământ. Ar trebui să distribuiți 10 puncte între cele patru opțiuni pentru a arăta cât de mult preferați fiecare dintre finalurile posibile ale propozițiilor. Utilizați întotdeauna toate cele 10 puncte. Nu puneți niciodată mai mult sau mai puțin de 10 puncte ca sumă de puncte pentru fiecare propoziție. De asemenea, puteți utiliza valoarea zero dacă este necesar, ca în exemplul de mai jos.

În clasă, prefer atunci când studenții	**0 își împărtășesc sentimentele**	**2 ascultă cu atenție**	**3 își iau notițe**	**5 pun întrebări**
Întrebări	A	B	C	D
1. În clasă prefer	discuții despre subiect cu studenții	prelegeri	rezolvarea anumitor probleme	discuții legate de temă
2. Mă văd ca fiind	ascultător	organizator	angajat	persoană care încurajează
3. Cel mai adesea îmi direcționez studenții către	exprimarea personală	observația atentă	termeni, simboluri, idei	muncă independentă
4. Mă bazez în primul rând pe	libera exprimare a sentimentelor	organizarea precisă a materialelor	timp pentru reflecție individuală	discuții în grupuri mici
5. În principal, evaluez studenții prin	evaluarea personală a rezultatelor	teste obiective	teste personale	judecata personală
6. Prefer să fiu perceput ca	prieten	specialist	om de știință	sfătuitor
7. Prefer să pun accentual pe	comportament	perspective	teorie	abilități
8. Prefer să iau rolul de	asistent al grupului	șef	persoană care explică	antrenor
9. Focalizarea în clasă este pe	să vedem ”cine”	să vedem ”cum”	să găsim ”ceva”	să întrebăm “ce”
10. Mă asigur că acord timp pentru	împărtășire	procesul educațional	recapitulare	experimentare
11. Mă străduiesc	să-i fac să se distreze	să-i fac să se gândească la problemă	să-i ajut să înțeleagă	să-i fac să acționeze
12. În general, comportamentul meu în relație cu această provocare de învățare este	ca și cum ar fi una de împărtășire	ca și cum ar fi a mea	ca și cum ar fi a lor	ca și cum ar fi a ta
Suma punctelor:	A	B	C	D

Rezultate: Fiecare dintre cele patru tipuri de predare definite prin identificarea tipului de formator (ITF) se caracterizează printr-o anumită abordare a predării, modul de prezentare a materialului și relația dintre profesor și studenți. Principalele caracteristici ale profesorului pentru fiecare dintre cele patru tipuri de învățământ sunt descrise mai jos.

A - Ascultătorul

- ✓ creează un mediu emoțional;
- ✓ aplică experiența reală cel mai eficient;
- ✓ îi încurajează pe studenți să-și exprime nevoile personale;
- ✓ îi ajută pe fiecare dintre studenți să se facă auziți;
- ✓ arată înțelegere pentru fiecare membru al grupului;
- ✓ interpretează comportamentul studenților fără nevoia să-l exprime;

- ✓ preferă ca studenții să vorbească mai mult decât profesorul;
- ✓ preferă ca studenții să fie capabili să învețe independent și să fie independenți;
- ✓ descriu emoțiile și experiențele personale;
- ✓ își exprimă empatia
- ✓ sunt favorabili oricăror forme de expresie (cuvinte, gesture, îmbrățișări, muzică, artă etc.);
- ✓ nu par să fie preocupați de pregătirea cursului;
- ✓ aici și acum;
- ✓ practice (”mergi cu valul”)
- ✓ par relaxați și lipsiți de grabă.

B – Managerul/ Leaderul

- ✓ creează un mediu de percepere a învățării;
- ✓ aplică cel mai eficient observarea modului de gândire;
- ✓ își asumă responsabilități;
- ✓ oferă ghidaj;
- ✓ păstrează date și înregistrări despre nivelul cognitive al studentului;
- ✓ pare încrezător;
- ✓ este bine organizat;
- ✓ evaluează cu criterii obiective;
- ✓ este singurul/singura care decide ce trebuie învățat;
- ✓ folosește prelegerile;
- ✓ conștiincios (se ține de agenda anunțată), se concentrează pe un element specific al agendei, aderând strict la timpul planificat;
- ✓ le spune participanților ce să facă;
- ✓ aderă cu strictețe la planificare;
- ✓ dezvoltă proiecte neprevăzute;
- ✓ dă exemple;
- ✓ limitează și controlează participarea elevilor în procesul de educare.

C – Cel care explică

- ✓ creează un mediu de învățare simbolic;
- ✓ aplică cel mai eficient examinarea teoretică;
- ✓ încurajează studenții să învețe și să-și amintească termenii și postulatele;
- ✓ face conexiuni (conectează trecutul cu prezentul și ține seama de consistența curriculei);
- ✓ conectează teoria cu evenimentele reale;
- ✓ face distincții între texte din cărți și observații;
- ✓ împărtășește idei, nu sentimente;
- ✓ acceptă interpretările altor persoane ca fiind ale sale;
- ✓ folosește teoria ca bază;
- ✓ încurajează rezumatele;
- ✓ prezintă explicații bine structurate;
- ✓ ascultă pentru a reflecta;
- ✓ supraîncărcare frecventă, emoții;
- ✓ dorește ca studenții să înțeleagă faptele și terminologia în întregime;
- ✓ utilizează studii de caz, prelegeri, texte;
- ✓ încurajează gândirea independentă;
- ✓ prezintă informații bazate pe date specifice.

D - Antrenorul

- ✓ creează un mediu de învățare comportamental;
- ✓ implementează cel mai eficient ”experimentarea activă”;
- ✓ permite studenților să-și evalueze propriul progres;
- ✓ implică studenții în discuții și activități practice;
- ✓ încurajează experimentarea cu aplicații practice;
- ✓ pune studenții în contact;
- ✓ extrage punctele tari din fiecare grup;
- ✓ folosește studenții ca instrumente;
- ✓ îi ajută pe studenți să exprime ceea ce știu deja;
- ✓ acționează ca un facilitator al unei experiențe cât mai plăcute și plină de semnificație;
- ✓ este responsabil fără niciun dubiu;
- ✓ folosește activități, proiecte și probleme bazate pe viața reală;
- ✓ încurajează participarea activă.

Studiul de caz 2 – Exercițiu practic: învățare activă în medii interculturale

Introducere: Se pot aplica diverse metode în privința interacțiunii publicului într-un mediu intercultural. Cu toate acestea, ar trebui să fie realizată adaptarea la cazurile specifice ale grupului la care se predă. Mai jos sunt prezentate cele mai utilizate metode în ceea ce privește învățarea activă și implicarea publicului în procesul de învățare și predare.

Context:

Discuția structurată. Discuția este una dintre principalele metode de educație interculturală. Cu toate acestea, eficacitatea sa crește semnificativ atunci când profesorul stabilește orientări și reguli, precum și un cadru general al problemelor discutate. De asemenea, este importantă oferirea unui stimul adecvat pentru discuții, precum citirea textului în avans, ascultarea de muzică, vizualizarea, activități fizice etc.

Simulări și jocuri de rol. Pregătirea atentă a contextului preliminar, distribuirea rolurilor, crearea și simularea unei „situații reale” în contextul sălii de clasă sunt esențiale. Respectarea dorinței studenților de a participa sau nu la jocul de rol este esențială și chiar dacă nu doresc să participe direct, aceștia trebuie să fie implicați activ în monitorizarea și analizarea jocului.

Dezbaterea. Subiectele de dezbatere ar trebui selectate pentru a fi de interes pentru cursanți. Acestora ar trebui să li se ofere posibilitatea de a se pregăti în prealabil pentru dezbatere, prin intermediul unor teme de materiale formulate anterior, a unor cercetări preliminare și a pregătirii unui scurt raport introductiv sau a unei prezentări pe o anumită temă etc.

Aspecte legate de cercetări și știri actuale. Aici este foarte potrivit să se lucreze în grupuri, precum și să existe un set de materiale pe un anumit subiect care urmează să fie analizat și discutat după pregătirea preliminară.
Analiza materialelor vizuale. În acest scop, fotografiile, operele de artă și diverse imagini pot fi folosite pentru a exprima diferite puncte de vedere cu privire la o anumită problemă.

Rezultate: Subiectele de discuție - la formarea grupurilor pentru aplicarea metodologiei interactive: momentul de brainstorming va fi o discuție bazată pe noțiuni stereotipice despre ceilalți. Ar trebui să existe diversitate în cadrul grupurilor în ceea ce privește etnia, religia sau profesia, iar studenții și profesorii ar trebui să fie incluși în același sistem. În acest sens, vor fi sugerate mai multe subiecte și sub-teme cât mai provocatoare. Este cunoscut din experiență că astfel de probleme, în special într-un mediu multietnic, provoacă o mulțime de emoție și reflecție în rândul participanților. Participanții vor ataca bazele stereotipurilor dăunătoare și adânc înrădăcinate și vor genera un câmp de reflecție asupra conceptelor care sunt considerate *a priori* în viața de zi cu zi.

Concluzie: Următoarele întrebări pot fi utilizate după exercițiile de auto-evaluare:
1. Ce metode interactive utilizați în practica de predare?
2. În ce măsură vă definiți școala (clasa) ca un mediu multicultural?
3. Dacă Da, care sunt criteriile dvs.?
4. Cum rezolvați cazuri individuale sau colective „problematice” legate de diferite medii sociale, etnice sau religioase (mediu local)? Împărtășiți-vă experiența. Ce metode interactive utilizați în practica de predare?

Studiul de caz 3 – Exercițiu practic: Metoda staționară

Introducere: La un moment dat, se pot aplica unele abordări din alte discipline în domeniul educației. Profesorii/asistenții ar putea utiliza abordări din alte domenii pentru a-și îmbunătăți metodele de predare și pentru a le face mai conforme cu mediul intercultural actual.

Context: În etnologie/antropologie experții au folosit adesea așa-numita metodă staționară. Este necesar ca cercetătorul să rămână pentru o anumită perioadă de timp în locurile în care se poate familiariza cu elemente culturii grupului de interes. Această metodă poate fi folosită

pentru a cunoaște mediul studenților care trăiesc într-o altă localitate și călătoresc în mod constant în locul unde este școala. Foarte des această metodă este confundată cu metoda antropologiei de urgență (rapidă). Metoda staționară are, de obicei, o durată mai mare (de la 4-5 zile la două săptămâni și uneori poate dura o lună întreagă) și necesită o bună cunoaștere a grupului și care, desigur, nu se poate întâmpla în doar câteva zile. Chiar dacă părinții și alte rude ale studentului știu că profesorul oferă susținere, ei se vor relaxa foarte rar deodată și vor permite treptat noului venit să obțină o perspectivă profundă asupra vieții lor de zi cu zi. De aceea sunt necesare abordări metodice și răbdare. De asemenea, metoda impune ca vizitele să fie constante, la anumite intervale de timp, să nu se piardă legătura emoțională dintre cercetător și respondenții săi. În ceea ce privește metoda antropologiei de urgență, aceasta nu dă rezultate bune și este folosită de obicei doar în circumstanțe neașteptate sau de către persoane cu o atitudine superficială față de căutarea etnografică. Etnologii de teren știu foarte bine că primele vizite într-un anumit loc sunt prea dificile din punctul de vedere al imersiunii pe teren. Aici ospitalitatea oamenilor nu trebuie confundată cu dorința lor de a-și dezvălui practicile zilnice cele mai intime și care interesează cercetătorul. Prin urmare, vizitele de urgență ar trebui efectuate numai în situații urgente și neașteptate.

Rezultate: Profesorii/asistenții trebuie să se apropie de respondenții lor din punctul de vedere al umanismului și al toleranței. În nici un caz el/ea nu ar trebui să promoveze orientări fasciste, naziste, rasiste, xenofobe și alte orientări mizantrope. Profesorul trebuie să fie un uman, trebuie să iubească oamenii și să se străduiască să înțeleagă filozofia alterității, să o înțeleagă. Faptul că anumite persoane nu gândesc la fel ca noi nu înseamnă că punctul nostru de vedere este singurul corect. În nici un caz nu ar trebui să împărțiți studenții în funcție de culoarea pielii, etnie, religie, statut social sau alte caracteristici. Și aceasta este deja o condiție extrem de puternică pentru a depăși segregarea și neîncredere reciprocă în universități. Acest lucru va facilita eforturile noastre de a atinge standarde educaționale ridicate și, cel mai important, va oferi tuturor studenților o șansă egală de a învăța și o șansă egală pentru realizarea profesională și prosperitate.

Evaluarea cunoștințelor

1. Educația interculturală poate fi definită ca:
   a) educația care se reflectă în eterogenitatea practică a societății la diferite niveluri
   b) este interconectată cu relațiile interculturale, manifestate prin „dialog intercultural” și „interacțiune interculturală (comunicare)”
   c) este o idee globală care a apărut istoric în urma invaziei pe scară largă a imigranților din Asia, Africa și alte țări către Europa, ceea ce a condus la o creștere a eterogenității existente a populației
   d) toate cele de mai sus.

2. Noțiunea de caracter multicultural al societății moderne și conștientizarea diferențelor în termeni interculturali și internaționali este:
   a) de mare importanță în educația modernă
   b) mai degrabă irelevantă în educația modernă
   c) inclusă în toate programele educaționale din sistemele educaționale ale țărilor membre ale UE
   d) importantă doar pentru prelegeri și cursuri universitare

3. Dreptul la educație este considerat a fi:
   a) o prioritate a tuturor guvernelor din întreaga lume
   b) un drept fundamental al omului
   c) un drept intrinsec al omului
   d) toate cele de mai sus

4. Doctrina pedagogiei moderne se bazează pe următoarele principii:
   a) determinismul istoric
   b) confruntarea cu provocările prezentului, inclusiv xenofobia, fundamentalismul și violența
   c) obiectivele pentru viitor: coexistența pașnică, solidaritatea și respectul pentru alte persoane
   d) toate cele de mai sus

5. Interculturalitatea:
   a) este un fenomen relativ nou, care dă naștere unor dificultăți legate de punerea în aplicare a abordării interculturale în educație, legate de tradițiile etnocentrice ale educației moderne
   b) exprimă dominația totală a unei anumite culturi sau a unui anumit grup cultural asupra restului societății, așa cum este cazul grupurilor unite pe motive etnice, religioase sau pur culturale
   c) exprimă un context în care se prezintă o varietate de grupuri culturale
   d) exprimă posibilitatea dialogului și interacțiunii persoanelor din diferite contexte culturale

6. Pedagogia multiculturală (pluriculturală) poate fi definită ca:
   a) o strategie pedagogică în care accentul se pune pe elementele comune ale culturii și pe elementele culturale universale, devenind o punte de legătură pentru înțelegerea reciprocă
   b) o strategie pedagogică de evidențiere a relativismului cultural, a valorii fiecărei culturi și a autonomiei sale legitime
   c) o redefinire a relației pedagogie-politică
   d) niciuna dintre cele de mai sus

7. Se pot utiliza următoarele metode de învățare activă:
   a) discuții structurate și dezbateri
   b) simulări și jocuri de rol
   c) analiza materialelor vizuale
   d) toate din cele de mai sus

8. Aplicarea orientărilor privind pedagogia interculturală în sistemele de învățământ superior necesită:
   a) atenția să fie îndreptată spre studenții izolați, vulnerabili și cu acces limitat la resurse
   b) stimularea experienței studenților în noul mediu și stimularea comunicării în clasă
   c) atitudine pasivă față de mediul cultural al studenților
d) școala trebuie interpretată ca un loc de păstrare a identității și culturii naționale.

2.5. Abordări interculturale în dezvoltarea unui sistem educațional European

PAX Rhodopica, Bulgaria

Cadrul teoretic pe scurt: Societățile europene au devenit din ce în ce mai diverse ca urmare a unei multitudini de factori (economici, sociali, culturali și istorici) și a evoluției diferite în timp. Aceasta vine cu o provocare serioasă pentru educatori pentru că aceștia trebuie să abordeze prezența studenților care se diferențiază semnificativ în ceea ce privește bagajul cultural, religios și social. În ultimii ani s-a înregistrat o activitate tot mai intensă la nivel european în domeniul educației interculturale, în ciuda principiului subsidiarității. Familiarizarea cu diferite abordări și modele aplicabile învățământului universitar în contextul dialogului intercultural, cu accent pe avantajele și dezavantajele acestora, este importantă pentru îmbogățirea competențelor profesorilor și asistenților care lucrează în medii interculturale. Aceștia ar trebui să învețe diferite metode de lucru cu studenți care au altă origine, cultură, religie etc., în vederea integrării în procesul educațional.

Studiul de caz 1 – Incidentele critice

Introducere: Această metodă implică utilizarea cazurilor tipice, permițând cursanților să se familiarizeze cu principii universale pentru toate culturile. Aceste incidente critice constau în povestiri scurte care implică interacțiunea oamenilor din diferite culturi. În această abordare există caractere cu nume, o poveste și un final care conține unele probleme și/sau neînțelegeri.

Context: În analiza cauzelor, problemelor și neînțelegerilor, cursanții sunt ghidați spre înțelegerea cunoștințelor influențate cultural, care ar putea avea un impact major asupra comunicării dintre oameni. Exemplele folosite ar trebui să se concentreze pe: anxietate; așteptări neconfirmate; provocări legate de apartenență; valori, clasificări și ierarhii; propriile prejudecăți; ritualuri și superstiții; muncă; orientare temporală și spațială; limbă; roluri; grup și individ; diferențiere în interiorul și în afara grupului. În acest caz, unii dintre acești termeni sunt luați în considerare pentru a desemna:

- Anxietate - individul se găsește într-un mediu care pune cerințe necaracteristice asupra lui, iar tensiune apare dacă comportamentul său reflectă situația atipică.
- Așteptări neconfirmate - oamenii se simt inconfortabil nu din cauza situațiilor specifice în care se găsesc, ci pentru că sunt inconsecvente cu așteptările lor.
- Apartenența - oamenii simt nevoia de a aparține unui anumit grup, cultură, etc., dar acest lucru nu este adesea posibil datorită statutului lor de "extern" ("străin").
- Roluri - oamenii au un anumit set de comportamente în raport cu rolurile lor acceptate. Există, de obicei, diferențe semnificative în diferite contexte sociale și culturale.
- Orientare temporală și spațială - cultura stabilește diferențe în acest tip de orientare a oamenilor în funcție de ritmul vieții, spațiul real și simbolic etc.

Rezultate: Participanții aud sau citesc exemplele și apoi le analizează individual sau în cadrul grupurilor. Această metodă recomandată de diverși experți arată că cursanții sunt mai în măsură să analizeze noi probleme în domeniul comunicării interculturale pe care nu le-au întâlnit până la acel moment, după analizarea „incidentelor critice" propuse.

Exemplu (adaptat)[9]:

Într-o zi, un thailandez cu rang mediu în domeniul academic i-a făcut pe doi dintre asistenții săi să aștepte aproape o oră pentru o întâlnire fixată anterior. Asistenții, deși foarte furioși, nu au arătat acest lucru în timp ce așteptau. Când profesorul a intrat în cele din urmă, el a acționat ca și nu a întârziat. Nu și-a cerut scuze și nici nu a dat o altă explicație. După ce s-au așezat în biroul său, i-a chemat pe asistenți și cu toții au început să lucreze la proiectul pentru care acesta a stabilit întâlnirea. Dacă ați observa incidentul exact așa cum este raportat în acest pasaj, care dintre următoarele s-ar putea spune că descriu semnificația principală a comportamentului persoanelor implicate?

1) Asistenții au fost extrem de abili în ascunderea sentimentele lor adevărate.
2) Evident, administratorul nu știa că a întârziat o oră la întâlnire.
3) Subordonații trebuie să fie politicoși față de superiorii lor, indiferent ce se întâmplă și de rangul acestora.
4) În mod clar, deoarece nimeni nu a comentat situația, comportamentul celor implicați nu a indicat nimic neobișnuit.

Dacă ați selectat 1: Acest lucru nu este în întregime corect. Este destul de caracteristic ca thailandezii să încerce să apară rezervați în orice circumstanțe. Dacă asistenții ar fi fost extrem de pricepuți în a-și ascunde adevăratele sentimente, cum ați ști că nu le-ați văzut adevăratele sentimente? De asemenea, se limitează referirea la semnificația principală a comportamentului "persoanelor implicate" la asistenți? Încercați din nou.

Dacă ați selectat 2: O alegere foarte slabă. În timp ce profesorul a acționat ca și cum el nu ar fi știut de întârzierea sa după observarea așteptării de o oră, nu bănuiți că, probabil, el ar fi acționat? Încercați din nou.

Dacă ați selectat 3: Foarte bine. Utilizați informațiile din acest scenariu. Continuați. Acesta este răspunsul corect.

Dacă ați selectat 4: Acest lucru este complet greșit. În timp ce comportamentul raportat în acest exemplu nu pare la fel de important pentru thailandezii din această relație, cum ar putea fi pentru americani, de ce nu s-a spus nimic despre întârziere? Și de ce au fost asistenții "foarte

[9] https://edisciplinas.usp.br/mod/resource/view.php?id=6710

supărați", deși ei "nu a arătat-o?" Nu există un nivel mai important de semnificație pentru acest comportament?

Concluzie: Într-o anumită măsură "deferența față de șef" poate fi observată aproape oriunde în lume, dar sunt mult mai susceptibile de a se manifesta într-un grad mai mare în Thailanda decât în Statele Unite ale Americii. Au existat anumite indicii pentru a vă ajuta să selectați 3: sentimentele disimulate ale asistenților, incapacitatea administratorului de a-și cere scuze, faptul că nimeni nu a menționat întârzierea și desfășurarea ulterioară a întâlnirii pe care administratorul a stabilit-o. Pentru mai multe informații, consultați următorul articol: Bhawuk, D. (1998). The role of culture theory in cross-cultural training: A multimethod study of culture-specific, culture-general, and culture theory-based assimilators, *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 29(5), 630-656.[10]

Studiul de caz 2 – Exercițiu practic: Asimilatori specifici culturii

Introducere: Asimilatorii specifici culturii prevăd predarea unor informații specifice despre o altă cultură. Diferența dintre această abordare și metoda "asimilatorilor" culturali generali constă în explicarea comportamentului fiecăruia dintre participanți. Dacă în prima metodă explicația se bazează pe principiul larg al diferențelor culturale și pe discrepanțele inevitabile dintre stereotipuri (negative sau pozitive), experiență individuală și colectivă, în a doua situație explicația se bazează pe caracteristicile specifice ale culturii („proprii", „străine").

Context: Cazul este centrat pe o serie de incidente pe care vizitatorii unei țări le-au identificat ca fiind o situație problematică. Fiecare episod descrie o interacțiune între un "străin" și un "local." După familiarizarea cu evenimentele, cursanții analizează mai multe interpretări diferite, iar formatorul evidențiază alegerea corectă și îi încurajează. Dacă sunt greșite, acest lucru este analizat și se încearcă o nouă alegere. Fiecare cursant trebuie să finalizeze analiza cazului ales și numai după poate trece la alte cazuri.

[10] Articolul este disponibil aici: https://www.researchgate.net/publication/247723665_The_Role_of_Culture_Theory_in_Cross-Cultural_Training.

Rezultate: Scopul principal este de a pregăti studenții/cursanții pentru circumstanțe specifice. Această metodă a demonstrat o eficacitate semnificativă în sprijinirea comunicării interculturale, încurajând empatia și atitudinile pozitive.

Exemplul 1 – Itemul de asimilare al eșantionului (adaptat după Tolbert și McLean, 1995[11])

O firmă de negociere din SUA l-a desemnat pe Paul, un negociator de top, să cumpere materii prime din Venezuela. Paul a fost în străinătate mai mulți ani și în alte țări din America Latină, așa că știa atât spaniola formală, cât și pe cea de stradă. În timpul unora dintre negocierile cu firma venezueleană, Paul a dus prezentarea la un nivel informal de vorbire. El a observat că venezuelenii ascultau cu atenție și părea să urmeze ideile și planul de afaceri pe care le-a prezentat. A glumit și a vorbit ca "unul dintre băieți" , fiind încrezător în atmosfera de afaceri latino. Venezuelenii au ascultat politicos până la sfârșitul prezentării. După ce Paul a terminat, i-au mulțumit și el a plecat.

O săptămână mai târziu, managerul lui Paul l-a chemat în biroul său. Paul i-a spus cât de minunată a fost călătoria în Venezuela și că era nerăbdător să audă ce s-a întâmplat. Managerul i-a spus că era pe cale să-l întrebe același lucru. Ce se întâmplase? Firma venezueleană a sunat compania și a spus că refuză să facă afaceri cu ei în viitor. Paul s-a supărat foarte tare și nu avea nici o idee despre ce se întâmplase. De ce negocierile dintre Paul și firma venezueleană nu au produs rezultatele așteptate?

1) Paul nu ar fi trebuit să ia inițiativa de a schimba atmosfera și relația cu venezuelenii la un nivel informal. El ar fi trebuit să respecte tonul stabilit de venezueleni. Din cauza acțiunilor sale, el a fost perceput ca fiind condescendent.

2) Compania lui Pavel a făcut presupunerea greșită că Paul este pregătit pentru a interacționa în cultura venezueleană cu succes din cauza experienței sale anterioare în America Latină. Paul s-a bazat prea mult pe presupusa sa înțelegere despre cultură. El a presupus că toate țările din America Latină sunt la fel și a fost prea informal pentru cultura venezueleană.

3) Coborând atât de repede la un nivel informal, Paul a creat îndoieli în mintea venezuelenilor cu privire la seriozitatea propunerii și a companiei sale. În Venezuela, abordarea unei companii este o parte foarte importantă a menținerii reputației sale.

4) Compania nu era încă pregătită să ia o decizie. Venezuelenii aveau nevoie de mai multe întâlniri cu Paul ca să-l cunoască, probabil întâlniri la prânz sau la cină. Acordul trebuia discutat mai mult.

Dacă ați selectat 1: Atunci când ne uităm la această situație dintr-o perspectivă americană, este un răspuns rezonabil. Cu toate acestea, a fi informal nu este neapărat același cu a fi condescendent. Deși Paul ar fi trebuit să respecte tonul stabilit de venezueleni, există un răspuns mai plauzibil la acest scenariu. Vă rugăm să alegeți din nou.

Dacă ați selectat 2: Aceasta este o alegere bună. Unele țări din America Latină încurajează relațiile de afaceri informale, dar acest lucru nu este cazul în Venezuela. Paul ar fi trebuit să exploreze normele venezuelene de relații de afaceri înainte de a acționa într-un mod mai informal. Este periculos să ne asumăm puncte comune în valori, credințe și practici în țări care doar împărtășesc un limbaj comun. Cu toate acestea, există o altă alegere care a fost preferată de venezueleni. Vă rugăm să alegeți din nou.

Dacă ați selectat 3: Aceasta este alegerea aleasă cel mai adesea de către venezueleni. Venezuelenii preferă un mediu de lucru și un mod de comunicare formal spre semi-formal. Încălcarea acestei norme a creat îndoieli în mintea venezuelenilor cu privire la modul în care Paul și compania sa pot fi credibili. În Venezuela, credibilitatea unei companii este adesea

[11] Textul a fost adaptat după: https://en.ppt-online.org/277327

determinată de abordarea sa în afaceri. Felul în care se abordează o afacere este o parte foarte importantă a stabilirii și menținerii reputației.

Dacă ați selectat 4: Este posibil ca compania să nu fi fost pregătită să ia încă o decizie. Cu toate acestea, răspunsul real al venezuelenilor a fost de a amenința că nu vor face afaceri în viitor cu firma americană, ceea ce reprezintă un mesaj mai puternic decât să spună pur și simplu că nu sunt pregătiți să ia o decizie. Un astfel de răspuns dramatic arata mai degrabă o eroare făcută de Paul decât ceva ce nu a reușit să facă. Vă rugăm să alegeți din nou.

Mai multe exemple despre asimilatorii specifici culturii pot fi găsite aici: https://en.ppt-online.org/277327

Studiul de caz 3 – Exercițiul practic: *Brainwriting 6-3-5*

Introducere: *6-3-5 Brainwriting* este o formă specială de brainstorming prin intermediul graficii; este clasificată în cadrul metodologiilor intuitive și progresive deoarece implică inspirația altor membri într-un mod ciclic. Fundamentarea unei astfel de tehnici este ideea că succesul unui proces de generare a ideilor este determinat de gradul de contribuție și de integrare între ele a sugestiilor reciproce, și, în mod specific, aceasta este menită să depășească posibilele bariere în calea creativității generate de probleme precum conflictele interpersonale, medii culturale diferite și motive de proprietate intelectuală [12].

Context: *6-3-5 Brainwriting* poate fi folosită ca o tehnică de grup sau ca o tehnică individuală. În cazul nostru, opțiunea de grup este mai potrivită. Se oferă fiecărui participant o foaie de hârtie pentru a împărți în trei câmpuri verticale și șase linii orizontale. În acest fel, se obțin 18 pătrate, iar fiecare participant scrie pe linia de sus o idee în primul pătrat și trece foaia la următorul participant de la stânga la dreapta. Acest lucru se repetă de cinci ori (șase oameni au trei idei de cinci ori). Nu există nici o discuție sau critică în timpul scrierii, rezultând 180 sugestii cu privire la stereotipuri despre "celălalt". După ce toate propunerile sunt prezentate, cele mai bune, cele mai interesante și pline de umor sunt scrise și discutate.

Rezultate: Așa cum este prezentat pe https://podojo.com/how-to-6-3-5-brainwriting/, aplicarea metodelor presupune următorii pași: *Asigurați-vă că fișele de lucru sunt pregătite în prealabil. După ce ați selectat un subiect la o problemă enunțată, scrieți-o în partea de sus a foii de lucru. Aceasta este foaia de lucru constând dintr-o grilă în cazul în care titlul*

[12] https://en.wikipedia.org/wiki?curid=21491286

coloanelor sunt ideea 1, ideea 2 și ideea 3 cu rânduri (6 de rânduri pe persoană - dacă există 6 persoane, există 6 rânduri (rânduri pentru fiecare persoană, i.e., dacă există 5 persoane, există 5 rânduri) identificând persoanelor care au contribuit la sugestie. Pentru spațiul de lucru se pot folosi și notițe lipite, așezate într-o matrice de 3 x 6. Este mai ușor să grupați ideile folosind notițe lipite, dar necesită mai multă pregătire în avans. Prima rotație de 5 minute poate începe în acest moment. Fiecare participant completează primul rând și scrie primele idei, lucrând în tăcere. Poate fi un desen, o notă sau alte modalități preferate de membrii echipei. Când cele 5 minute se termină, foaia de lucru este transmisă persoanei din dreapta. O nouă rotație de 5 minute începe, iar următorul participant poate fi inspirat de ideea de pe foaie, să contribui prin integrarea sau completarea ideii, fie poate decide să o ignore și să înceapă din nou. Procesul continuă până când sunt completate toate cele 6 runde ale foii de lucru (de exemplu, de toate cele 6 de persoane). Rezultatul este o sumă de idei din care trebuie eliminate duplicările, iar apoi are loc evaluarea și votul de consens asupra rezultatelor finale. Apoi se face rezumatul a ceea ce s-a întâmplat: după ce echipa a eliminat duplicările, fișele de lucru au fost înmânate participanților. Pentru analiză, membrii echipei examinează foile și identifică primele 3 idei prin punerea unui semn „+”, apoi se trece foaia persoanei din dreapta, care apoi repetă procesul, identificând opțiunile de top pentru grup, iar ulterior se desfășoară o rundă rapidă și finală de vot.

Concluzie: Subiecte de discuție - următoarele întrebări ar putea fi folosite ca punct de plecare pentru discutarea și aplicarea abordării de mai sus:

- În ce măsură vă evaluați propriile noțiuni despre alții ca stereotip?
- Care considerați că sunt principalii factori și surse de formare a diferențelor etnice și religioase în societate?
- Listați cele mai frecvente stereotipuri pozitive/negative (tipice) despre țările vecine (popoare).
- Ce culturi considerați că sunt mai aproape de a dvs. și pe care le considerați mai exotice?
- În ce măsură religia este un factor al diferenței culturale?
- Indicați sinonime valide din punct de vedere social (media, politic) ale conceptelor de bază pe această temă.
- Să se analizeze stereotipurile principale despre diferite grupuri etnice și religioase din țara respectivă în comparație cu experiența de predare reală.

- Care este rolul așa-numitelor „semne rasiale” în societatea noastră?
- Care sunt principalele probleme de coexistență între majoritate și minoritățile din țara respective, având în vedere prejudecățile rasiale (și care sunt acestea)?
- Puteți identifica idei, atitudini și prejudecăți neoficiale (directe, umoristice sau nuanțate) rasiste?
- În ce măsură se fac declarații și se manifestă atitudini rasiste față de alte grupuri etnice și minoritare care circulă în spațiul public? Identificarea și discutarea posibilelor surse politice, media, educaționale sau de altă natură.
- Care credeți că sunt cele mai acute cazuri de conflicte rasiale din Europa modernă (dacă le puteți evidenția)?

Evaluarea cunoștințelor

1. Etnopsihologia este considerată:
   a) un câmp distinct în antropologia psihologică
   b) o știință integrală care utilizează instrumentele de diagnostic ale psihologiei sociale, instrumentele didactice ale pedagogiei și obiectul etnologiei
   c) diferite forme de interacțiune și schimb între persoane de diferite etnii și origini culturale
   d) o tendință sociologică care nu exprimă vocea dominantă din punct de vedere politic în cadrul populației într-o societate
   2. Dialogul intercultural exprimă diferite forme de:
   a) markeri ai mediului, limba vorbită în familie, etnia, sistemul de ritualuri
   b) interacțiunea și schimbul între persoane de diferite etnii, origini culturale care duc la înțelegere reciprocă și la reducerea conflictelor
   c) statutul socio-cultural al copilului și al părintelui în comunitate
   d) toate cele de mai sus.
3. Un grup etnic este:
   a) un grup sociologic care nu exprimă vocea dominantă din punct de vedere politic în cadrul populației într-o societate
   b) dintr-o perspectivă sociologică fără minoritate numerică

c) un grup separat de persoane ai căror membri se identifica unul pe altul pe baza moștenirii totale, reale sau presupuse - origine biologică, istorică, de rasă, rudenie, religie, limbă, cultură, teritoriu, naționalitate sau aspect fizic

d) un grup de oameni care se cunosc mai bine ca națiuni, comunități religioase și ființe umane și, în consecință, creează condiții pentru respectarea diferențelor cu care se nasc

4. Națiunea este:

a) pur și simplu un "referendum zilnic".

b) un grup sociologic care nu exprimă vocea dominantă din punct de vedere politic în cadrul populației într-o societate

c) un grup de oameni care se cunosc mai bine ca națiune, comunități religioase și ființe umane și, în consecință, creează condiții pentru respectarea diferențelor cu care se nasc oamenii

d) niciuna dintre cele de mai sus.

5. Empatia poate fi definită ca:

a) un sinonim al toleranței

b) un fenomen bazat pe principiul „să te pui în pantofii altcuiva" și având o perspectivă asupra poziției celuilalt

c) un sentiment de unitate care se bazează pe o comunitate de interese, obiective sau preferințe în rândul oamenilor

d) un termen utilizat în principal în sociologie, politică și uneori în filosofie

6. Abordarea educației globale se bazează pe următoarele dimensiuni:

a) timp, program și cultură

b) integritate, timp și spațiu

c) timp, empatie și toleranță

d) toleranță, etnopedagogie și psihologie

7. Tehnologiile educaționale în etno-psihopedagogie se bazează pe:

a) un proces de sensibilizare, auto-reglementare și autoevaluare a cunoștințelor și a modelelor comportamentale

b) reducerea decalajului dintre indivizi, grupuri sociale și națiuni

c) concepte și abordări psihologice de conducere: comportamentale, cultural-istorice, identificarea etnică și altele

d) școala care presupune studiul trăsăturilor naționale de către antropologii culturali

8. Abordarea socială consideră grupurile minoritare ca fiind:
   a) grupuri sociale marginalizate
   b) subiecți politici
   c) grupuri oprimate de oameni
   d) grupuri omogene bazate pe religie comună, convingeri politice etc.
9. Abordarea națională tratează grupurile naționale ca fiind:
   a) grupuri sociale marginalizate
   b) subiecți politici
   c) grupuri oprimate de oameni
   d) grupuri omogene bazate pe religie, convingeri și alte dimensiuni similare comune
10. Abordarea reflexivă:
   a) subliniază reflecția și educația ca fiind concepte esențiale
   b) se bazează pe concepte și abordări psihologice de vârf
   c) descrie caracterul social ca fiind "nucleul caracterului comun pentru majoritatea membrilor unei culturi, spre deosebire de caracterul individual prin care oamenii aparținând unei anumite culturi ca fiind diferiți"
   d) înțelege și explorează natura culturii prin îndrumarea psihicului „purtătorilor" săi la un nivel integral.

MODULUL III. Abordări teoretice și tehnologii pentru interacțiunea cu studenții multilingvi

3.1. Paradigme ale învățării în mediul multicultural

3.2. Dezvoltarea psihopedagogică a studenților în medii multiculturale și interculturale

3.3. Modelul de comportament social orientat către valori

3.4. Metode și proceduri didactice metrice pentru evaluarea cunoștințelor studenților

3.5. Instrumente pentru educația într-un mediu multicultural și intercultural

3.1. Paradigme ale învățării în mediul multicultural

Universitatea Transilvania din Brașov, România

Cadrul teoretic pe scurt: Educația multiculturală este răspunsul instituțiilor de învățământ la problema diversității culturale, conceput pentru a-i ajuta pe educatori să minimizeze problemele legate de diversitate și să maximizeze oportunitățile și posibilitățile educaționale (Banks, 2015). Pentru a înțelege cum, din anii 1960, școala a încercat să răspundă provocărilor pe care mediul educațional multicultural le-a implicat și continuă să le implice, acest capitol își propune să treacă în revistă principalele paradigme educaționale construite de-a lungul timpului și prezentate în literatura de specialitate: paradigma aditiv etnică, paradigma concepției de sine, paradigma deprivării culturale, paradigma diferențelor culturale, paradigma lingvistică, paradigma ecologiei culturale, paradigma dezidentificării protective, paradigma structurală, paradigma multi-factorială.

Studiul de caz 1 – Paradigma deprivării culturale

Introducere: Primul studiu de caz este o exemplificare a *paradigmei deprivării culturale.* Atunci când vine vorba de educație, adepții acestei paradigme consideră că rezultatele școlare slabe sunt corelate cu sărăcia, dezorganizarea familiei, limitări intelectuale și culturale (Coleman apud Saporito și Sohoni, 2007; Bourdieu și Passeron apud Wiggan, 2007; Bernstein apud Smith, 2012).

În România, există numeroși copii care din cauza faptului că trăiesc în medii defavorizate (familii sărace, familii de etnie romă, familii dezorganizate), sunt în situația de a nu frecventa școala sau de a o abandona foarte devreme. Acest fenomen implică, așa cum aminteam în capitolul trei din Manualul UniCulture, o serie de consecințe negative atât asupra copiilor, dar și asupra comunității și a societății, în general. Pentru a diminua efectul acestor consecințe și pentru a preveni apariția acestora, scopul școlii a devenit compensatoriu în ceea ce privește cultura, precum și abilitățile academice (Smith, 2012).

Un exemplu de program educațional de tip compensator este programul *Școală după școală*, derulat în România de Salvați Copiii, cea mai mare organizație nonguvernamentală internațională pentru protecția drepturilor copilului din lume.

Context: Organizația Salvați Copiii arată că în România, la începutul anului 2019, 380.000 de copii cu vârsta între 3-17 ani nu urmau nicio formă de învățământ. 38,1% dintre copii se află în risc de sărăcie sau excluziune socială, iar aproape o cincime dintre copiii sub 6 ani trăiesc în condiții de deprivare materială severă, conform datelor Eurostat (www.salvaticopiii.ro). Programul ***Școală după școală*** derulat de organizația Salvați Copiii România urmărește diminuarea efectelor deprivării culturale a copiilor ce provin din medii defavorizate, cu precădere în cazul copiilor de etnie romă. Prin program, copiii sunt sprijiniți la efectuarea temelor de cadre didactice specializate, beneficiază de pregătire suplimentară la materiile la care întâmpină dificultăți și sunt încurajați să participe la activități de timp liber care urmăresc dezvoltarea abilităților de viață independentă.

Rezultate: Din experiența Salvați Copiii, integrarea în programul Școală după Școală are un impact pozitiv clar asupra succesului școlar al copiilor:

- 92% dintre cei peste 34.000 de copii beneficiari ai programului Școala după Școală derulat de Salvați Copiii au înregistrat progrese școlare față de situația anterioară participării la program;
- în medie 45% dintre copiii beneficiari au înregistrat rezultate școlare bune și foarte bune;
- 20% dintre copiii beneficiari au obținut premii școlare.

Concluzie: Programele de educație compensatorie reprezintă o oportunitate pentru copiii proveniți din medii defavorizate, prin care se stimulează participarea activă la cursurile școlare și obținerea de rezultate școlare satisfăcătoare, menite să reducă/să prevină riscul abandonului școlar. Pe termen lung, acești copii vor deveni adulți integrați și independenți, întrucât integrarea școlară reprezintă premisa integrării sociale, fiind o componentă majoră a reușitei viitoarei inserții socio-profesionale (Verza, 1998).

Pornind de la exemplul de mai sus, vă rog să identificați și alte programe de educație compensatorie derulate cu scopul de a preveni abandonul școlar în rândul copiilor care provin dintr-o categorie de populație dezavantajată (etnie, rasă, situație financiară etc.).

Studiul de caz 2 - Paradigma dezidentificării protective

Introducere: În cel de-al doilea studiu de caz voi ilustra o altă paradigmă a educației multiculturale și anume paradigma dezidentificării protective. Așa cum precizam în Manualul UniCulture, principala ipoteză a acestei paradigme este că atunci când indivizii simt că ar trebui să se conformeze stereotipurilor de grup sau sunt judecați pe baza acestor stereotipuri, sentimentul lor de sine este amenințat. Din perspectiva acestei paradigme, obiectivul major al școlii ar trebui să urmărească depășirea stereotipurilor de clasă sau de rasă în tratamentul studenților care fac parte din grupuri marginalizate. Un exemplu de program menit să elimine stereotipurile și discriminarea copiilor de etnie romă este cel intitulat ”Împreună pentru o lume fără discriminare”, proiect inițiat și derulat în România, în anii 2001-2002 de aceeași organizație, Salvați Copiii, și finanțat de Uniunea Europeană.

Context: Proiectul a pornit de la un studiu realizat în rândul elevilor cu vârste între 12-14 ani în legătură cu percepțiile şi reprezentările acestora privind termeni ca: toleranță, discriminare etnică, drepturile copilului etc. Rezultatele cercetării au confirmat faptul că, în general, elevii nu identifică situațiile de intoleranță şi discriminare cu care se confruntă în relațiile cu ceilalți şi nu sunt pregătiți pentru a evita apariţia acestora. De aceea, proiectul şi-a propus să organizeze o serie de întâlniri, dezbateri şi reuniuni informale la care să participe deopotrivă elevi români şi romi. În acest scop au fost selectate 9 şcoli, atât din mediul urban cât și din mediul rural, în care erau cuprinşi copii români şi romi, câte trei din judeţele: Galaţi, Prahova şi Argeş (Jigău, Surdu et al, 2002, p. 233).

Rezultate: Activitățile proiectului au constat în dezbateri între elevi, în cadrul cărora s-au discutat atât elemente teoretice privind termenii de toleranţă şi respect reciproc, drepturile copilului şi problema minorităţilor etnice, cât şi aspecte privind situaţii concrete, comportamente şi atitudini problematice manifestate la nivelul şcolii. Dezbaterile au avut menirea de a creşte nivelul de conştientizare a situaţiilor de discriminare şi intoleranţă în comportamentul de fiecare zi şi de a oferi instrumente pentru prevenirea şi rezolvarea situaţiilor conflictuale din şcoală. Cel mai important impact al proiectului a fost înregistrat la nivelul relaţiilor interpersonale dintre elevii romi şi români, astfel că, pe parcursul derulării proiectului nu s-au înregistrat situaţii conflictuale sau de discriminare, toate activităţile derulându-se în spiritul sintagmei “Toţi diferiţi – toţi egali!”. De asemenea, s-a constatat o

îmbunătăţire a climatului şcolar, elevii fiind mult mai deschişi la comunicarea cu colegii şi manifestând iniţiativă în realizarea unor activităţi în comun (Jigău et al., 2002, pp. 233-234).

Concluzie: Așadar, astfel de activități extracurriculare, realizate în comun de copiii români cu cei de etnie romă au permis crearea unui cadru propice inter cunoașterii într-un mediu informal, iar dezbaterile pornind de la situații concrete de marginalizare sau discriminare etnică în școală au reprezentat reale oportunități de învățare pentru toți copiii participanți. În plus, activitățile proiectului le-au oferit șansa copiilor de etnie romă să simtă că aparțin comunității școlare și să se simtă valorizați și valorificați. În acest mod, cresc șansele ca acești copii să se poată identifica cu comunitatea academică (școlară) și cu valorile ei.
Reflectați asupra consecințelor stereotipurilor negative din mediul educațional asupra copiilor de etnie romă. Identificați și alte modalități prin care pot fi evitate stereotipurile și/sau discriminarea copiilor de etnie romă în mediul educațional.

Bibliografie:

Banks, J. A. (2015). *Cultural diversity and education: foundations, curriculum, and teaching*, New York: Routledge.

Banks, J. A. (2009). Multicultural education. Dimensions and paradigms in Banks, J. A. (Ed.). *The Routledge international companion to multicultural education*, pp. 9-33. New York: Routledge.

Jigău, M., Surdu, M., Balica, M., Fartușnic, C., Horga, I., & Surdu, L. (2002). Participarea la educație a copiilor romi. Probleme, soluții, actori, Editura MarLink, București.

Saporito, S., & Sohoni, D. (2007). Mapping Educational Inequality: Concentrations of Poverty among Poor and Minority Students in Public Schools, *Social Forces*, 85(3), 1227-1253.

Smith, S. C. (2012). Cultural Relay in Early Childhood Education: Methods of Teaching School Behavior to Low-Income Children. *Urban Review*, 44, 571-588.

Verza, E. (1998). Bazele psihologice ale educației integrate. In Verza, E. & Păun, E. *Educația integrată a copiilor cu handicap*, UNICEF, RENINCO. Iași: Editura Multiprint.

Wiggan, G. (2007). Race, School Achievement, and Educational Inequality: Toward a Student-Based Inquiry Perspective. *Review of Educational Research*, 77 (3), 310-333.

https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/educatie

Evaluarea cunoștințelor

1. Paradigmele educației multiculturale au reprezentat răspunsul instituțiilor educaționale oferit de-a lungul timpului la:

a) mișcarea de revitalizare etnică ce a avut loc în anii `60-`70;

b) al Doilea Război Mondial (1939-1945);

c) Războiul Civil American (1861-1865).

2. Utilitatea paradigmelor educaționale în mediul multicultural identificate de Banks (2009, 2015) constă în faptul că:

a) reușesc să surprindă relația dintre valorile din educație, politicile și programele educaționale;

b) s-au dezvoltat ca modalități de conceptualizare și de explicare a unui anumit fenomen, în acest caz educația grupurilor etnice, pe o perioadă de timp;

c) sunt logice și ușor de înțeles.

3. Principalele ipoteze ale *paradigmei aditiv etnică* sunt următoarele:

a) informațiile despre grupurile etnice pot fi adăugate la curriculumul existent fără a-l restructura;

b) conținutul etnic poate îmbunătăți conceptul de sine în rândul studenților minorităților etnice. Mulți studenți ai minorităților etnice manifestă o stimă de sine scăzută;

c) grupurile minoritare au o cultură puternică, bogată și diversă.

4. Ipotezele majore ale *paradigmei deprivării culturale* sunt că:

a) performanța școlară a elevilor aparținând grupurilor etnice minoritare este slabă, deoarece conținutul educațional nu este predat în limba vorbită în familia și comunitatea lor;

b) tinerii cu venituri reduse și cei care aparțin grupurilor etnice minoritare sunt socializați în familii și comunități care îi privează de posibilitatea de a dobândi caracteristicile culturale și de a face achizițiile cognitive necesare pentru a reuși la școală;

c) grupurile minoritare au o cultură puternică, bogată și diversă.

5. Conform *paradigmei structurale*, scopul principal al instituțiilor de învățământ vizează:

a) depășirea stereotipurilor de clasă sau rasă în tratamentul studenților care fac parte din grupurile etnice marginalizate;

b) încurajează școala, elevii și profesorii să înțeleagă și să abordeze fiecare dintre formele individuale, culturale, sociale, instituționale și structurale ale rasismului;

c) elevii și profesorii ar trebui să înțeleagă factorii structurali economici și politici care împiedică mobilitatea socială și să fie ajutați să se angajeze în schimbarea socială și economică radicală.

6. Scopul principal al instituțiilor de învățământ din *paradigma cultural-ecologică* este acela că:

a) să permită minorităților etnice marginalizate să devină parte a culturii de masă;

b) să ofere instruire inițială în limba maternă elevilor din grupurile etnice minoritare;

c) să schimbe cultura școlară pentru a onora modul de viață al tinerilor etnici și a adapta strategiile de predare la trăsăturile specifice ale elevilor din medii culturale diferite.

7. Principalele ipoteze ale *paradigmei antirasiste* sunt că:

a) performanța academică redusă a minorităților se datorează, în primul rând, opoziției lor față de cultura dominantă;

b) inegalitățile educaționale suferite de studenții minoritari se datorează în mare parte formelor de rasism individuale, culturale, sociale, instituționale și structurale;

c) performanța școlară a elevilor aparținând grupurilor etnice minoritare este slabă, deoarece conținutul educațional nu este predat în limba vorbită în familia și comunitatea lor.

8. Din perspectiva *paradigmei diferențelor culturale* programele școlare și practicile urmăresc:

a) experiențe educaționale compensatorii comportamentale și intense;

b) intervenții educaționale care vizează schimbarea trăsăturilor culturale ale comunităților minoritare, astfel încât acestea să devină mai compatibile cu ceea ce este considerat drept practici și cultură socială dominante;

c) strategii de predare care sunt receptive și sensibile la diferențele culturale.

9. Din perspectiva *paradigmei dezvoltării concepției de sine* programele școlare și practica urmăresc:

a) lecții speciale în studii etnice care subliniază contribuțiile pe care grupurile etnice le-au adus la construirea națiunii; capitole despre persoane etnice celebre

b) capitole cu studii etnice; cursuri care conțin informații despre eroi, alimente sau sărbători, care sunt specifice anumitor grupuri etnice

c) programe educaționale care elimină stereotipurile rasiale sau de clasă pentru a crea un mediu academic favorabil încrederii în sine

10. Din perspectiva *paradigmei antirasiste* programele școlare și practica urmăresc:

a) aprecierea punctelor forte și a limitărilor diferitelor culturi și a ceea ce putem învăța de la fiecare dintre ele

b) înțelegerea identității de grup și a interacțiunilor între grupuri și intragrup, în special la școală; înțelegerea diferitelor aspecte ale rasismului instituțional și a modului în care acesta poate afecta școala

c) înțelegerea modului în care puterea în societate și în școală ar putea fi corelată cu diferențele rasiale.

3.2. Dezvoltarea psihopedagogică a studenților în medii multiculturale și interculturale

PAX Rhodopica, Bulgaria

Cadrul teoretic pe scurt: Așa cum a declarat Tarasova Ayziryak Nailevna[13] „întreaga lume se confruntă cu procesul de globalizare a cărui tendința majoră este de amestecare interculturală și schimb de studenți. Societatea de astăzi devine extrem de multiculturală și multilingvă și numărul de studenți internaționali înscriși în învățământul superior este în creștere în fiecare an" (Nailevna, 2017, p. 1173). Pedagogia se ocupă de aspectul psihologic al adaptării, care se suprapune parțial cu conceptul de adaptare socială și include adaptarea unei persoane ca individ la viață în societate, în conformitate cu cerințele acestei societăți și cu nevoile, motivele și interesele sale proprii. Interzicerea utilizării anumitor semne, etichete, markeri este o consecință a prejudecăților etno-culturale care conțin markeri discriminatori, sau mai precis încercările de limitare a utilizării lor și sunt legate de experiența istorică și memoria colectivă a societății care le impune. Stereotipurile etno-culturale pot fi împărțite în două grupe majore: auto-stereotipuri și hetero-stereotipuri. Trebuie remarcat faptul că stereotipurile sunt atât pozitive, cât și negative și formează atât atitudini pozitive, cât și negative, spre deosebire de prejudecăți, care sunt întotdeauna negative.

Studiul de caz 1 – Exerciții practice despre stereotipuri

Introducere: Trei grupuri de factori "dictează" conținutul stereotipurilor etnice:

- caracteristicile specifice ale grupului etnic și particularitățile acestuia, unice culturii și conștiinței publice respective, construite în cursul dezvoltării socio-istorice și politice;
- contextul istoric global și în special condițiile socio-politice, economice și culturale de dezvoltare a grupurilor etnice și a particularităților specifice acestora în ce privește comunicarea cu alte grupuri etnice;
- durata, natura și dimensiunile contactelor istorice cu alte grupuri etnice.

Semnificația etno-stereotipurilor este legată de faptul că ideile etnice despre "celălalt" și despre sine se formează pe baza lor. Imaginea etno-culturală este o clasificare, un rezumat, o

[13] Nailevna, T.A. (2017). Acculturation and Psychological Adjustment of Foreign Students (the Experience of Elabuga Institute of Kazan Federal University). *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 237,1173-1178.

formă de descriere a unui grup etnic, care include cele mai importante proprietăți istorice și cele mai reprezentative, datorită cărora și prin care se percepe propriul grup etnic sau altul și se construiește identitatea etnică. Imaginea etnoculturală a „propriei persoane" și a „altora" joacă rolul unui model durabil, care are un loc special în conștiința socială și personală, formând sau influențând formarea de comportamente, atitudini și așteptări față de ceilalți. Este destul de logic ca imaginea etnoculturală, construită pe auto-stereotipuri, să difere de cea bazată pe hetero-stereotipuri.

Context: Reflecțiile asupra imaginii celuilalt, asupra imaginii altora, a diferitelor comunități, pozitive sau negative, sunt una dintre modalitățile universale de a înțelege, construi și păstra propria identitate. Numeroase stereotipuri culturale (pozitive și / sau negative) sunt incluse în imaginea generalizată a celuilalt. Ele sunt o sinteză a „amintirilor" păstrate în memoria istorică colectivă, din experiența colectivă, prejudecăți, percepții, clișee și atitudini tendențioase. Procesul de construire a imaginii celuilalt este fără îndoială influențat de comparația constantă cu ceilalți (o parte implicată în comparație fiind mai buna, mai avansată, mai valoroasa). În contextul modern problemele cu minoritățile etnice percepute ca fiind *altele* într-o țară anume sunt mai acute.

Rezultate/subiecte de discuție: Pe baza informațiilor de mai sus, vă rugăm să discutați în cadrul unui grup sau să vă gândiți individual la următoarele întrebări:

- ✓ Ce anume (factori, cauze, procese) duce la conflicte între grupurile etnice în cadrul procesului de învățare și cum pot fi depășite, evitate, prevenite?
- ✓ Care credeți că sunt principalii factori și surse de formare a noțiunilor de diferențe etnice și religioase în societate?
- ✓ Ce atitudine are majoritatea față de grupurile minoritare în cadrul procesului educațional de la universitate? Ce factori afectează?
- ✓ Faceți o listă cu cele mai frecvent utilizate stereotipuri negative despre celălalt.
- ✓ Faceți o listă cu cele mai frecvent utilizate stereotipuri pozitive despre celălalt.
- ✓ Credeți că există o diferență între termenii - negru – afro-american, țigan - rom - reprezentanți ai comunității rome? Dacă există o diferență, care este și ce o cauzează?
- ✓ Care ar trebui să fie principiile de bază pentru punerea în aplicare a învățării multiculturale?

- ✓ Care este abordarea dumneavoastră de a preda toleranța și respectul pentru celălalt într-un mediu etnic divers, multicultural? Cum predați pluralismul cultural și toleranța etnică? Împărtășiți-vă experiența.
- ✓ Cât de des folosiți în clasă întrebări sau discuții legate de cunoașterea și depășirea stereotipurilor etno-culturale și a prejudecaților?

Dacă lucrați într-un grup: Vă rugăm să notați rezultatele discuției și să le împărtășiți cu grupul. Discutați în continuare cele mai interesante rezultate ale discuțiilor. Dacă lucrați singur: notați principalele gânduri pe care le aveți cu privire la întrebări. Citiți-le încă o dată și trageți câteva concluzii și gândiți-vă cum le puteți aplica în munca dumneavoastră. Dacă doriți, puteți discuta, de asemenea, principalele constatări cu colegii de la universitate.

Sarcini pentru activitatea individuală:

- ✓ Jocul de rol: "Vorbind în numele celuilalt" - prezentați cele mai reprezentative, definitorii și dominante caracteristici culturale, lingvistice, religioase și fiziologice ale studenților dumneavoastră.
- ✓ Utilizați "metoda incidentelor" pentru a oferi exemple de situații problematice specifice în învățarea multiculturală și acțiunile pe care le-ați luat pentru a le rezolva.
- ✓ Într-o discuție generală definiți multiculturalismul. Care sunt dimensiunile sale pozitive și negative? Care sunt legăturile dintre auto-stereotipuri și identitatea etnică/națională?
- ✓ Prezentați ideile dumneavoastră despre conceptele de stereotipie etnoculturală și prejudecăți. Ce tip de stereotip și prejudecăți ați experimentat în experiența profesională? Împărtășiți-le cu grupul.
- ✓ Formulați întrebări și subiecte pentru discuții, muncă de grup, eseuri pentru elevii dvs. ICC care vizează stimularea toleranței și a respectului pentru celălalt într-un mediu etnic divers și multicultural.
- ✓ Formulați exemple de autostereotipuri / heterostereotipuri bazate pe experiența dumneavoastră personală și profesională. Împărtășiți-le cu grupul.
- ✓ Formulați exemple de tipuri de subiecte, materiale, cercetare, analiză care vă vor fi utile în viitor, pentru a vă construi propriile strategii și practici de formare în vederea depășirii tensiunilor etnice și a diferențelor într-un mediu multicultural. Împărtășiți-le cu grupul.
- ✓ Descrieți strategiile, metodele, abordările și practicile de formare pentru depășirea tensiunilor etnice și a diferențelor într-un mediu multicultural. Împărtășiți-le cu grupul.

Studiu de caz 2 – Exercițiul practic – Dificultăți in ICC

Introducere: Identificarea provocărilor, problemelor și sarcinilor cu care se confruntă profesorii universitari și asistenții pentru a dezvolta practici de învățare eficiente într-un mediu multicultural sunt un punct de plecare important pentru lucrul într-un mediu intercultural și cros-cultural (ICC). Accentul principal ar trebui să fie pus pe:

- lipsa sau insuficienta formare a cadrelor didactice și/sau lipsa unor materiale didactice adecvate;
- limitările din curriculum;
- prezența stereotipurilor etnoculturale și a prejudecăților în rândul formatorilor înșiși și formularea unor abordări eficiente pentru depășirea acestora.

Context. Unele dintre problemele specifice cu care se confruntă atât profesorii cât și studenții sunt:

- ✓ izolarea cu un puternic caracter în rândul studenților din diferite culturi/grupuri etnice în dinamica grupului în timpul și după finalizarea orelor;
- ✓ acoperirea insuficientă a prelegerilor în limba engleză sau în altă limbă principală, care ar putea fi mai bine înțeleasă într-un mediu ICC;
- ✓ lipsa de manuale și instrumente de predare în limba engleză sau alte limbi principale (cum ar fi franceză sau germană);
- ✓ lipsa de profesori calificați care sunt capabili să predea într-un mediu ICC ținând cont de specificul acestui mediu;
- ✓ lipsa de mecanisme pentru prevenirea riscului de a respinge normele;
- ✓ dominația etnocentrismului în curriculum și procesul de predare.

Metode care pot fi aplicate în procesul de predare:

- ✓ Munca cu un partener de studiu / grup - cursanții își împărtășesc și fac schimb de idei, opinii și experiențe cu privire la o problemă sau o situație legată de ciclul de formare.
- ✓ Metoda de bază a asociațiilor libere - participanții își împărtășesc ideile legate de anumite concepte, probleme și situații pe un anumit subiect, parte a planului de curs. Profesorul notează ideile după care sunt comentate și discutate.
- ✓ Metoda incidentului - participanții analizează situațiile problematice și oferă soluțiile lor, care sunt comentate împreună cu posibilele consecințe ale acestora.

- ✓ Metoda „subiectul principal”. În procesul de elaborare a curriculumului, profesorul revine constant la „subiectul principal”, marchează diferitele etape și probleme ale acestuia.
- ✓ Harți mentale ca o tehnică pentru generarea de noi idei, soluții și strategii de învățare prin imagini vizuale.
- ✓ Conversații cu privire la drepturile de a fi - discuții.
- ✓ Discuție asupra cazurilor specifice.
- ✓ Materiale de bază pentru analiză.
- ✓ Lucrări independente cu bibliografie și resurse electronice.
- ✓ Metode extrem de eficiente precum "învățarea experiențială" și "educația experiențială", în special într-un mediu multicultural.
- ✓

Evaluarea cunoștințelor

1. Psihopedagogia se ocupă de:
   a) adaptarea la noul mediu și la aspectul psihologic al acestuia
   b) este receptivă la nevoile culturilor
   c) problema existentă a transferului constructiv de cunoștințe într-un mediu multicultural
   d) învățarea la distanță
2. Comunicarea interculturală este:
   a) un instrument pentru activitățile educaționale
   b) ceea ce corespunde voinței individului de a contacta reprezentanții altor grupuri etnice sau altor grupuri de comunicatori
   c) o altă formă de interacțiune între persoane de diferite etnii, origini culturale care să conducă la înțelegere reciprocă și la reducerea conflictelor
   d) este strâns asociată cu procesele de aculturație
3. Autostereotipurile sunt:
   a) percepții, evaluări, așteptări, idei relevante pentru comunitatea etnoculturală respectivă, de către proprii săi reprezentanți; descriere, imagine durabilă a propriei etnii;
   b) un set de judecăți, percepții evaluative și definiții pentru alte grupuri etnice/popoare;

c) educația, formarea și socializarea copiilor și adulților purtători de diferite culturi, spirituale și materiale, create în dezvoltarea istorică a unei anumite națiuni sau comunități etnice;

d) exprimarea percepției individului asupra propriei persoane atunci când contactează reprezentanți ai altor grupuri etnice, altor grupuri de comunicatori.

4. Heterostereottipurile sunt:

a) percepții, evaluări, așteptări, idei relevante pentru comunitatea etnoculturală respectivă, elaborate de către proprii săi reprezentanți; descriere, imagine durabilă a propriei etnii;

b) un set de judecăți, percepții evaluative și definiții pentru alte grupuri etnice/popoare;

c) educația, formarea și socializarea copiilor și adulților purtători de diferite culturi, spirituale și materiale, create în dezvoltarea istorică a unei anumite națiuni sau comunități etnice;

d) exprimarea percepției individului asupra propriei persoane atunci când contactează reprezentanți ai altor grupuri etnice sau ai altor grupuri de comunicatori.

5. Heterostereottipurile pot fi:

a) pozitive

b) negative

c) atât pozitive, cât și negative

d) nici pozitive, nici negative

6. Tehnologiile pedagogice moderne sunt dedicate:

a) socializării studenților

b) socializării profesorilor cu studenții

c) reunirea grupurilor de persoane cu interes similar pentru a discuta și a afla mai multe despre anumite subiecte de interes comun

d) furnizarea de cunoștințe studenților

7. Suportul socio-psihopedagogic pentru adaptarea studenților internaționali sau a grupurilor minoritare se realizează prin:

a) stabilirea condițiilor socio-pedagogice pentru adaptarea cu succes a studenților migranți

b) formarea de grupuri de studenți voluntari care sunt dispuși și capabili să lucreze la adaptarea altora în mediul lor cultural

c) o combinație a ambelor abordări descrise

d) niciuna dintre abordările de mai sus

8. Care dintre următoarele afirmații este adevărată:

a) baza procesului educațional este percepția unui student ca obiectiv principal și valoare.

b) astăzi fiecare student este considerat o persoană unică cu calitățile, interesele, abilitățile și nevoile sale educaționale.

c) accesul egal nu înseamnă îngrijire egală pentru toți studenții, ci o îngrijire diferențiată în funcție de nevoile diferite ale studenților

d) toate cele de mai sus.

9. Care dintre următoarele afirmații este falsă:

a) o condiție necesară pentru pedagogizarea mediului educațional este cunoașterea orientărilor de valoare ale familiei și stimularea dialogului intercultural.

b) soluția la problemele educaționale ale minorităților poate fi căutată atât în minorități cât și în majorități.

c) nevoia de educație multiculturală ca instrument pentru activitățile educaționale este un principiu de bază care determină noile standarde pentru curiculum și programe pentru formarea viitorilor specialiști.

d) nici unul dintre personalul universitar nu a subliniat vreodată problema existentă a transferului constructiv de cunoștințe în mediul multicultural ca problemă majoră în această privință.

3.3. Modelul comportamentului social orientat către valori

Buckinghamshire New University, Marea Britanie

Cadrul teoretic pe scurt: În context universitar există studenți care au nevoie de sprijin în cadrul organizației, deoarece aceștia se pot confrunta cu dificultăți fizice sau emoționale care-i pot împiedica să finalizeze programul ales. În cazul în care sistemul universitar are o comunitate de sprijin concretizat prin servicii de sprijin pentru studenți, un departament dedicat incluziunii studenților, servicii de consiliere, servicii pentru persoanele cu handicap, finanțare, cazare și o asociație activă a studenților, călătoria studenților ar putea deveni mai coezivă și rezultatele învățării ar fi mai ușor de atins. Noțiunile de *conduită inadecvată, probleme de comportament* și *probleme emoționale* se întrepătrund, deoarece unul este un factor cauzal pentru altul. Capitolul prezintă fundamentele teoretice privind motivele clasificării greșite a problemelor de comportament ale studenților și direcțiile pentru a identifica cursanții cu probleme de comportament.

Studiul de caz 1 – Marea Britanie - bune practici

Introducere: Responsabilitatea fundamentală pentru un student îi revine instituției de învățământ care este structurată într-o abordare etapizată. Studentul începe drumul în învățământul superior prin căutare și informare, admitere, înscriere, evoluție și în cele din urmă de absolvire. Fiecare fază a acestui proces de învățare generală este gestionată și inițiată de un departament relevant, precum și de agenții externe conectate la organizația de învățământ superior, care ajută studentul să își atingă obiectivele. Rolul profesorilor este de a:

- ✓ oferi un mediu de învățare activ;
- ✓ oferi o rampă de lansare pentru învățare;
- ✓ ghida cursantul spre un rezultat specific de învățare;
- ✓ extrage cunoaștere din literatura de specialitate, de a furniza argumente și discursuri adaptate la nou.

Un lector în procesul de predare poate deveni implicit antrenor și/sau mentor, fie prin sesiuni unu-la-unu, fie într-o situație de prelegere de grup. Toți membrii personalului didactic-auxiliar (care nu predau) joacă un rol în asigurarea oferirii serviciilor pentru cursanți și lectori astfel încât aceștia să aibă succes și să recomande în viitor organizația altor tineri.

Atunci când un mediu de învățare pozitiv este creat în întreaga instituție, acesta produce un model ce promovează dorința de a face parte dintr-un mediu social mai larg.

S-ar putea să se considere că unii studenți au probleme de comportament datorită faptului că de-a lungul anilor au intrat în contact cu o anumită tehnică de a înțelege și transmite informații, care până la intrarea în învățământul superior nu a fost conștientizată

De exemplu, o formă ușoară de dislexie poate fi văzută de grupul social ca fiind obișnuită, ca o formă de gândire rapidă sau de delegare a sarcinilor specifice mai ales dacă este necesară exprimarea în scris. Alții pot vedea acest comportament de evitare ca o formă de lene. Pe de altă parte, o persoană care are un diagnostic confirmat de handicap intelectual nu ar avea presiunea suplimentară de a găsi modalitățile de a face față procesului de învățare. Instrumentele necesare pentru susținerea procesului de învățare ar trebui să fie disponibile atunci când un student se alătură pentru prima dată instituției.

Cursanții cu diferite niveluri de dislexie, indiferent dacă au un diagnostic care așteaptă un raport sau nu au avut niciodată o evaluare, au evidențiat faptul că s-au confruntat cu cea mai mare provocare atunci când au studiat pentru evaluarea finală. Această constatare a dus la concluzia că fără sprijin suplimentar, atunci când se confruntă cu învățare independentă - adică cu un aport scăzut la instruire din partea profesorilor - capacitatea mentală a cursanților de a obține rezultate în mediul educațional este mult încetinită. Această curbă de învățare poate face studentul să se simtă izolat, mai puțin capabil decât colegii lui și cu un nivel crescut de stres atunci când face teme de curs sau lucrări pentru examinare.

Detectarea tardivă a cursanților care se luptă să înțeleagă concepte și să aplice cunoștințele poate contribui la creșterea ratei abandonului școlar atunci când ajung la universitate. S-ar putea argumenta că dacă cursantul ar fi primit un diagnostic de la o vârstă mai fragedă, rata de succes la universitate ar fi mai mare, ar fi primit sprijin suplimentar. De exemplu, timpul de consultanță extracurricular unu-la-unu, îmbunătățirea software-ului computerului, un mentor pentru a lucra cu studenții cu astfel de probleme și atitudinea prietenească a acestora, neutră și fără judecată sunt exemple de elemente care ar ajuta la o integrare mai bună a studenților cu diverse abateri comportamentale.

Un factor important de luat în considerare ar fi persoanele care nu fac parte dintr-o echipă de suport organizațional și care sunt expuse unui risc mai mare de a analfabetism și care ulterior au un risc crescut de a fi șomeri și de a fi dependenți de părinți la vârsta adultă.

Lipsa de succes la universitate și lipsa de capacitate de inserție profesională exacerbează suferința psihologică pe care cursantul ar putea să o experimenteze. Prin urmare este important pentru educatori să fie conștienți de normele de comportament prescris în clasă pentru a reduce potențialele rate ridicate de abandon școlar. Rata scăzută de abandon școlar este egală cu rata mai ridicată de ocupare a forței de muncă și cu comportamente sociale mai bune. Cursanții pot avea nevoi emoționale, sociale sau educaționale speciale nesatisfăcute. Pot crede că instituția este ostilă învățării și pot opta să se retragă din procesul de învățare, mai degrabă decât să caute ajutor. Educația și criminalitatea au implicații sociale nu doar pentru cursantul care se retrage din studii, ci și pentru familie și societate în general, dacă cursantul se angajează în activități infracționale ca modalitate de a câștiga bani pentru a se susține (Figura 1). Prin urmare, capacitatea de a se implica în mod pozitiv joacă un rol semnificativ în reducerea criminalității.

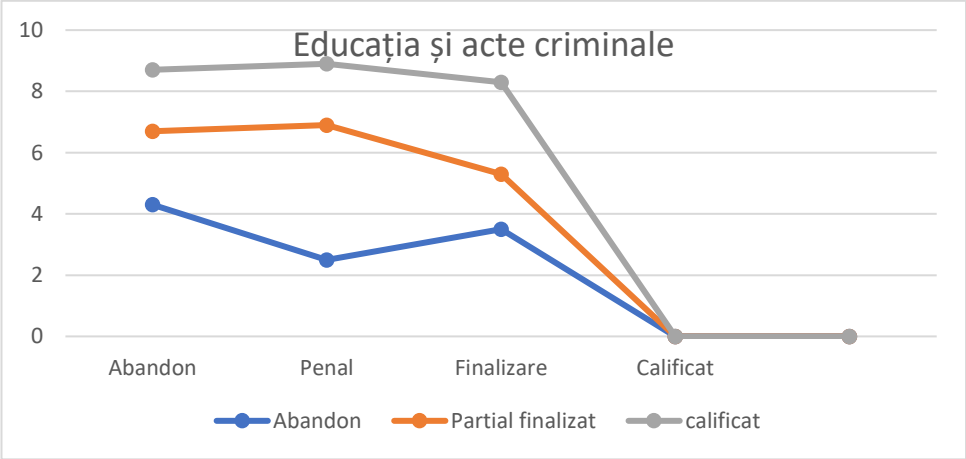

Fig. 1 Educația și acte criminale

Comportamentul social: Literatura de specialitate a constatat că nevoile cursantului sunt de o importanță capitală în ceea ce privește experiența și rezultatele. Totuși, nu cursantul sau prelegerea trebuie să fie gestionate în primul rând, ci mediul în care este plasat cursantul sau facilitățile pe care cursantul le poate solicita și care să acționeze ca un cadru de sprijin pentru a ajuta la identificarea și înțelegerea problemei/problemelor (de exemplu, nevoi nesatisfăcute, repere sau crize emoționale, tipuri de temperamente).

Cel mai bine cotat motiv pentru excluderea școlară din învățământul primar și secundar din Regatul Unit, citat de *Principle headteacher*, este un comportament perturbator

persistent. Acest motiv este citat deoarece afișarea perturbării afectează negativ bunăstarea educațională a studenților și a altor cursanți. Comportamentul nu se limitează la incidente izolate, cum ar fi sosirea târzie la clasă, comentarii în timpul predării sau distragerea atenției celorlalți elevi. Acesta poate include și niveluri mai ridicate de comportamente inacceptabile, cum ar fi intimidarea altor studenți, instigarea sau implicarea în acte violente sau lovirea unui alt elev destul de grav pentru a provoca vânătăi sau răniri ale pielii sau alte acțiuni care generează un nivel ridicat de supărare pentru victimă.

Comportamentul care are o toleranță zero ar include lovirea sau agresivitatea față de orice membru al comunității academice. La nivelul învățământului universitar, un cursant problematic adoptă o abordare diferită a atitudinilor, sensibilității, toleranței și capacității de a face față, ceea ce va avea un impact direct asupra modului în care este perceput cursantul și prin urmare asupra modului în care va fi asistat.

Percepții și soluții: Diferite opinii pot fi deținute de diferite persoane cu privire la existența problemelor de comportament. De exemplu, un cursant poate fi diagnosticat de un psihiatru ca fiind bolnav mintal, de către un psiholog ca persoana cu tulburări emoționale și de către un educator special ca o persoană cu nevoi educaționale speciale. Codul de practică al Angliei (Farrell 1995, p. 8) oferă orientări pentru identificarea cursanților cu probleme de comportament, atunci când studentul:

- nu este parte dintr-o instituție de învățământ;
- prezintă obiceiuri alimentare obsesive și discutabile;
- prezintă semne de abuzuri de substanțe;
- se comportă într-un mod frenetic, neprevăzut și perturbator;
- prezintă semne de hărțuire față de alți cursanți;
- sănătatea lor mentală este discutabilă.

Un lector cu experiență, indiferent dacă această experiență este experiența de viață dobândită în afara sălii de clasă sau experiența dobândită din ani de activitate didactică, poate presupune că unii din așa-numiții „cursanți inadaptați” sunt destul de „normali” dacă sunt luate în considerare mediile lor sociale și psihologice. Comportamentul lor poate fi o expresie a reacțiilor la stres în medii necorespunzătoare, anormale și dăunătoare. Prin experiență, lectorul poate să ajungă la cursant sau poate să susțină sesiuni de consultanță unu-la-unu, urmărind reducerea impactului emoțional negativ care afectează capacitatea cursantului de a înțelege cunoștințele necesare pentru finalizarea cursului.

Este posibil ca un student să nu ceară ajutor deoarece își imaginează că va consuma

timpul celorlalți și îi va face nefericiți în încercarea lor de a-i oferi ajutor. Cu toate acestea, cu legăturile sociale corecte, gândurile negative și sentimentele de a fi o povară pot fi discutate, gândurile pot fi exprimate și sentimentele pot fi schimbate. De exemplu, în cazul în care un cursant are dislexie ușoară și este evaluat cu scoruri mai mici din cauza utilizării gramaticale la un nivel mai redus decât se aștepta, lectorul poate observa modele comportamentale ale cursantului care este nediagnosticat și un cursant care are un diagnostic profesional. Această conștientizare de către lector poate promova una dintre cele două abordări. Poate să utilizeze perechile pentru a lucra la un proiect. Colaborarea ar putea apoi să dea naștere unei conversații private oneste în jurul obținerii de cunoștințe și a producerii unui standard de lucru mai bun, care, la rândul său, va duce la rezultate mai bune. Sau lectorul ar putea discuta la clasa făcând precizări privind modul în care membrii clasei vor lucra în producerea următoarei sarcini pentru a obține o nota mai bună.

Oferind sfaturi generale, cursantul nu este lăsat să se simtă izolat social, stresat sau mai puțin inteligent decât colegii lui. În acest fel se dezarmează comportamentul negativ, perceput ca anormal, cum ar fi:

- atragerea atenției - deoarece există probleme de învățare și interacțiune corespunzătoare
- rezultate școlare slabe - probleme cu care se confruntă în ortografie, citire sau matematică generează dificultăți privind promovarea examenelor
- experimentarea conflictului și a stresului
- comportament contrar normelor acceptate social.

În cazurile în care cursantul are o afecțiune medicală, cum ar fi epilepsia, grupurile sociale, cadrele didactice și nedidactice ar trebui să fie conștienți de factorii declanșatori care îl pot determina să experimenteze un episod. În cazul apariției unui episod, acțiunea corectă este esențială nu numai pentru siguranța cursantului, ci și pentru demnitatea și sănătatea mintală a celor care se uită, care nu au fost niciodată martorii unei crize epileptice. Comentariile negative, glumele sau orice altceva care ar putea fi perceput ca bullying ar trebui să fie tratate cu toleranță zero, deoarece starea emoțională a studentului ar trebui să fie protejată. Pentru a se evita o experiență negativă lectorii ar trebui să ia măsuri preventive. De exemplu, înainte de vizionarea unui documentar participanții ar trebui să fie de acord să oprească toate luminile, cu excepția uneia singure în partea din spate a camerei pentru a preveni orice probleme potențiale pentru cursantul epileptic.

În cazul apariției unei probleme, instituția ar trebui să activeze sprijinul din partea personalului nedidactic. Cursantul ar putea, de asemenea, să se implice într-o asociație, fie să

practice un sport sau hobby de care se bucură deja, sau unul pe care ar dori să îl încerce. Acest lucru îl va ajuta să își găsească și să își facă noi prieteni la universitate, chiar dacă acei prieteni nu urmează același cursuri cu el. Alți studenți pot avea experiență directă cu persoane care au afecțiuni care necesită o gândire rapidă și acțiune salvatoare.

Cu toate acestea, este important să subliniem că unii dintre cursanți pot fi reticenți în a dezvălui că au o condiție care îi poate face să se simtă inacceptabili din punct de vedere social din cauza experiențelor anterioare de viață în care au fost discriminați sau marginalizați. Prin urmare este important ca instituțiile să fie bine pregătite și să poată oferi orice sprijin suplimentar pe care un cursant îl poate solicita, să fie pregătite dacă aceste nevoi au fost evidențiate în cererea de înscriere.

În trecut cursanții au suferit căci că au rămas în urmă cu studiile din cauza instituțiilor nepregătite care au avut nevoie de mai multe săptămâni pentru a obține sau a aplica măsurile de sprijin solicitate. Lipsă de pregătire poate duce la creșterea ratei abandonului școlar care este în mod inevitabil ridicată în cazul persoanelor cu dizabilități.

Un studiu realizat în Marea Britanie în anul 2017 de către Consiliul de finanțare a învățământului superior a urmărit să afle informații detaliate de la instituțiile de învățământ postliceal (colegiu) și învățământ superior (universitate). Sondarea a 105 instituții de învățământ s-a realizat pentru a vedea măsura în care modelul bazat pe aspectele sociale a fost adoptat. Instituțiilor li s-a solicitat să raporteze date referitoare la:

• tehnologiile de asistare
• resurse de învățare, inclusiv formarea și integrarea personalului
• învățare incluzivă evaluare
• metode alternative de evaluare pentru studenții cu dizabilități
• servicii de consiliere și procese administrative pentru identificarea problemelor potențiale legate de bunăstare
• planuri de accesibilitate pentru spații sociale și de agrement, facilități de predare, învățare și cazare [https://www.officeforstudents.org.uk/].

Nu avem informații cu privire la durata sondajului și urmările generate de acesta, dar dintre cele 105 de instituții inițiale, 67 au contribuit la acțiunile ulterioare; dintre cele 67, majoritatea participaseră la primul ciclu de raportare. Aproape 100% dintre instituții au pus la dispoziție materiale de învățare online, adică disponibile electronic. Aproximativ 80% au avut un software pentru a realiza sesiuni de brainstorming (mind mapping software) și 80% au avut un software de citire disponibil. Un procent ridicat (95%) a confirmat că a oferit un

model alternativ de evaluare. Toți cei din sondaj au avut toate materialele de curs on-line. Raportul a putut concluziona că furnizorii de educație și-au autoevaluat caracterul incluziv, cu un punctaj mediu de 6.2 puncte din 10. Această îmbunătățire este bine venită. În orice caz, progresul nu este similar în toate regiunile. Cele mai multe dintre colegii și universități au oferit o privire de ansamblu, adică 80 la sută au înregistrat audio o parte din cursuri, cu toate acestea doar o mică minoritate dezamăgitoare de 8 la sută au înregistrat audio fiecare curs.

Concluzie: Universitățile din diferite țări au îmbrățișat cu ușurință modelul comportamentului social, dar mai sunt încă multe de făcut la toate nivelurile pentru a vedea materializarea a ceea ce a fost acceptat pe hârtie sau convenit de politica guvernamentală. *Modelul comportamentului social* în spiritul incluziunii, indiferent de diferențele fizice observate și ascunse, etnie, preferințele culturale sau prejudecata, poate fi pus în aplicare numai atunci când există dorința de a schimba ceea ce ar putea fi status quo. Comportamentele trebuie să evolueze prin dialog provocator la toate nivelurile. Experiența studentului, pozitivă sau critică, trebuie să fie luată în considerare în cazul în care educatorii și toți cei care își desfășoară activitatea în cadrul instituției încearcă să facă parte din schimbarea pozitivă.

Educatorii joacă un rol important în punerea în aplicare a politicilor de incluziune socială deoarece se bazează pe crearea unui mediu în care toată lumea poate atinge obiective academice similare. Aceste obiective au un impact pozitiv asupra familiilor și a societății în ansamblu nu doar din punct de vedere economic, ci și în ceea ce privește reducerea criminalității. Toate părțile interesate ar trebui să fie implicate în planificarea dezvoltării la nivel universitar, de la etapa de redactare până la punerea în aplicare a planurilor. Etapa de punere în aplicare este esențială pentru succes și ar trebui să fie monitorizată și evaluată periodic, pentru a se asigura că procesul nu este doar un exercițiu pe hârtie.

Evaluarea cunoștințelor

1. Teoria învățării behavioriste își propune să schimbe comportamentul unui student prin utilizarea încurajării pozitive, cum ar fi cartonașe și laudă, ceea ce implică faptul că un student este motivat extern. Care teorie propune aproape opusul?

a. Perspectiva ierarhiei nevoilor

b. Perspectiva trăsăturilor

c. Perspectiva cognitivă

d. Perspectiva umanistă

2. O perspectivă de instruire care sugerează că motivația studenților adulți este internă și personală și respinge noțiunea de a primi recompense externe de la instructor, este:

a. Perspectiva trăsăturilor

b. Perspectiva behavioristă

c. Perspectiva social-cognitivă

d. Perspectiva psihanalitică

3. Cineva care se confruntă cu încremenirea funcțională ce comportament va adopta?

a. Găsește o soluție originală și unică la o problemă

b. Căută soluții practice bazate pe experiență

c. Utilizează cunoștințe preconcepute pentru un set de probleme specifice

d. Utilizează obiecte sau instrumente doar într-un anumit mod, specific

4. Care este unul dintre principiile de bază incluse în actul de educație pentru persoanele cu dizabilități (IDEE)?

a. atribuirea de ore de bibliotecă separate

b. atribuirea de 2 studenți la un profesor

c. atribuirea de programe de educație individualizate

d. atribuirea de timp suplimentar de pauză

5. Ce este mediul cel mai puțin restrictiv?

a. să permită elevilor cu dizabilități să continue să învețe într-un cadru normal de clasă, acolo unde este posibil

b. asocierea studenților cu dizabilități cu alți studenți cu disabilități de același nivel social

c. întâlnirea unu-la-unu cu studenții cu disabilități pentru a le permite libera exprimare

6. Care este o parte a evaluării adecvate?

a. studenții trebuie testați la nivelul mediu pentru grupa lor de vârstă

b. studenții ar trebui să fie în măsură să reia evaluările dacă sunt nemulțumiți de rezultatele lor

c. evaluările trebuie să fie nepărtinitoare și nediscriminatorii

d. evaluările ar trebui să fie conforme cu cele mai bune practici actuale pentru evaluări scrise

e. studenți cu dizabilități să facă orice sunt interesați în timpul orelor de curs

7. Ce acțiune exemplifică perspectiva social-cognitivă?

a. permiterea studenților să ajute la crearea regulilor și așteptărilor în clasă

b. observarea comportamentului studenților în timpul pauzelor

c. determinarea locului în care comportamentul social al studenților poate fi îmbunătățit prin sondaje

d. împărțirea studenților în grupuri sociale în funcție de abilitățile lor cognitive

8. Ce tip de abordare psihologică este reprezentată prin teoria care ajută studenții să urmărească obiectivele personale, să promoveze relații pozitive cu alții cu scopul de a atinge cel mai bun potențial al lor?

a. Cognitiv

b. Behaviorist

c. Umanist

d. Funcțional

3.4. Metode și proceduri didactice metrice pentru evaluarea cunoștințelor studenților

Universitatea din Zagreb, Croatia

Cadrul teoretic pe scurt: Pentru a înțelege evaluarea este necesar să cunoaștem elementele de bază ale didacticii și docimologiei. Profesorii ar trebui să știe care este scopul evaluării și cum o pot folosi în mod corespunzător. Mulți autori și multe studii arată că este necesar să se schimbe metodele de evaluare în învățământul superior. Profesorii trebuie să învețe despre metode noi și alternative de evaluare. În plus, față de evaluarea sumativă, este foarte important să includem evaluarea formativă, să monitorizăm studenții pe tot parcursul semestrului, să motivăm studenții, să încurajăm studenții să înțeleagă ceea ce învață și să fie capabili să aplice cunoștințele dobândite. Profesorii ar trebui să identifice în mod clar rezultatele învățării la începutul fiecărui semestru și să le prezinte studenților. În educație, este important ca profesorii să ofere feedback regulat studenților și să încurajeze studenții să se auto-evalueze și să-i evalueze pe colegii lor. Profesorii trebuie să fie conștienți de subiectivitatea lor și de posibilele greșeli în evaluarea studenților

Studiul de caz 1 – Malaiezia: evaluarea autentică și strategii pedagogice în învățământul superior

Introducere: Chan Yuen Fook și Gurnam Kaur Sidhu[14] au observat o discrepanță între conținutul curriculumului și practicile de evaluare din învățământul superior. Accentul se pune mai degrabă pe evaluarea sumativă decât pe cea formativă. Acest studiu a fost realizat pentru a examina punerea în aplicare a evaluării autentice în învățământul superior (Fook și Sidhu, 2010). Problema ar putea fi rezolvată prin conectarea evaluării cu predarea și învățarea, iar feedbackul de la profesori și alți studenți ar trebui să devină parte a procesului. Studiul a arătat că studenții acceptă mai mult metode alternative și autentice de evaluare. Este necesar să se exploreze în criteriile și practicile de evaluare pentru a îmbunătăți valabilitatea, fiabilitatea și corectitudinea evaluării (Fook și Sidhu, 2010).

[14] Fook C. Y., & Sidhu, G.K. (2010). Authentic Assessment and Pedagogical Strategies in Higher Education. *Journal of Social Sciences* 6(2), 153-161. Disponibil la: http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.977.5553&rep=rep1&type=pdf

Context: În învățământul superior există o discrepanță între curriculum și practica de evaluare. Cercetătorii consideră că dacă instituțiile doresc să reușească în procesul de învățare și predare, profesorii trebuie să introducă modalități autentice de evaluare. Elevii ar trebui să fie consultați și opiniile și percepțiile lor ar trebui să fie explorate, precum și metodele de evaluare pe care le consideră utile pentru nevoile lor de internaționalizare și globalizare (Fook și Sidhu, 2010).

Prin studiul de caz autorii au dorit să răspundă la următoarele întrebări de cercetare:

• Care sunt diferitele tipuri de evaluare autentică practicate în învățământul superior?

• Ce strategii pedagogice corespund unei evaluări autentice în învățământul superior?

• Care sunt efectele evaluării autentice asupra studenților din învățământul superior?

• Care sunt procedurile adecvate pentru evaluarea autentică în învățământul superior? (Fook și Sidhu, 2010).

Principalele obiective ale studiului au fost explorarea strategiilor pedagogice, a efectelor evaluării autentice asupra învățării studenților și a procedurilor adecvate pentru evaluare în învățământul superior (Fook și Sidhu, 2010).

Rezultate: Acest studiu de caz a arătat că profesorii au folosit evaluarea autentică. Unele dintre exemple sunt portofoliul, fișele de seminar, studiile de caz, proiectele etc. Accentul a fost pus pe performanță și evaluarea formativă continuă. Studenții cred că evaluarea a fost reală și că cunoștințele, abilitățile și competențele de care au nevoie pentru viitorul lor loc de muncă au fost examinate în mare măsură (Fook și Sidhu, 2010). Profesorii cred că studenții ar trebui să fie în centru și că ar trebui să-i învețe să gândească critic, să ia decizii și să rezolve probleme. Evaluarea autentică este nouă, dar poate rezolva multe dintre problemele care apar în clasă. Atunci când se creează noi modalități de evaluare, profesorii ar trebui să acorde atenție faptului că studenții au reacții pozitive la acestea (Fook și Sidhu, 2010). Studenții au nevoie de instrucțiuni și de rezultate ale învățării în realizarea sarcinilor de lucru. Instrucțiunile și rezultatele învățării ar trebui prezentate oral studenților, dar și în format scris. Este necesar să se stabilească criterii de evaluare împreună cu studenții (Fook și Sidhu, 2010). Una dintre caracteristicile esențiale este feedbackul care pune accent pe evaluarea pentru învățare. De asemenea, studenții ar trebui încurajați să vină la consultări cu profesorii și să aibă capacitatea de a-și monitoriza propria învățare și autoevaluare și de a aplica cunoștințele și competențele în situații reale. Studenții trebuie să primească instrumente pentru a-i ajuta să rămână competitivi în era globalizării (Fook și Sidhu, 2010).

Concluzie: Problema explorată în acest studiu este evaluarea autentică în învățământul superior. Metodele alternative și autentice de evaluare sunt mai acceptate de studenți și ar trebui utilizate în locul metodelor tradiționale. Studiul a arătat că practicile și criteriile de evaluare trebuie cercetate în continuare pentru a îmbunătăți validitatea, replicabilitatea și corectitudinea evaluării (Fook și Sidhu, 2010). Toți profesorii ar trebui să se întrebe în ce fel ar trebui să fie ei evaluați? Este evaluarea lor tradițională și depășită? Își schimbă practicile de evaluare pentru a acoperi toate activitățile și sarcinile? Fiecare profesor poate efectua un studiu de caz la cursurile sale pentru a vedea din perspectiva unui student cum se evaluează ei și dacă trebuie să schimbe ceva. Este necesar să se facă astfel de analize în cadrul universităților și să facă schimb de rezultate.

Studiu de caz 2 – Spania – Bune practici în evaluarea academică

Introducere: Studiul privind evaluare formativă și evaluarea împărtășită realizată de Victor M. Lopez Pastor[15] a avut trei obiective:

• să prezinte un exemplu de bune practici de evaluare formativă în predarea universitară, oferind trei metode diferite de învățare și evaluare pentru promovarea examenului;

• să analizeze diferențele dintre realizările academice în funcție de metoda aleasă de învățare și evaluare;

• să ia în considerare modul în care profesorii și studenții evaluează aceste metode de evaluare, precum și să analizeze volumul de muncă pe care aceste metode îl presupun atât pentru studenți cât și pentru profesori (Pastor, 2011). Rezultatele indică faptul că diferențele dintre realizările academice ale studenților depind de metoda de învățare și evaluare utilizată la curs și că evaluarea formativă conduce la un succes academic mai ridicat (Pastor, 2011).

Context: În educația de astăzi, studenții ar trebui să fie în centrul procesului, ei ar trebui să fie implicați activ în procesul de învățare. O astfel de schimbare implică o modificare a sistemului de evaluare. Evaluarea ar trebui să devină o strategie de învățare, nu o confirmare a succesului sau eșecului (Pastor, 2011). Implicarea studenților în procesele de evaluare ar trebui să fie un instrument de lucru de bază, dacă obiectivele finale ale predării sunt de a-i face pe studenți principalii actori în procesul de învățare. Pentru a atinge scopul de progresa în domeniul

[15] Pastor, L.V.M. (2011). Best practices in academic assessment in higher education: A case in formative and shared assessment. *Journal of Technology and Science Education*, 1(2), 25-39. Disponibil la: https://www.jotse.org/index.php/jotse/article/view/20/29

evaluarii, unul dintre cele mai utile instrumente este procesul de învățare formativă și împărtășită (Pastor, 2011).

Scopul studiului a fost de a prezenta un exemplu de bune practici de evaluare formativă, oferind studenților trei metode diferite de învățare și evaluare (examen continuu, mixt și final). S-au analizat diferențele de succes academic în funcție de metoda aleasă de învățare și evaluare și modul în care profesorii și studenții evaluează aceste metode de evaluare, precum și volumul de muncă pe care aceste metode le presupun pentru studenți și profesori (Pastor, 2011).

Rezultate: În urma studiului s-a constatat că studenții sunt mai implicați și mai motivați, dacă consideră că au o responsabilitate personală pentru învățare. Profesorii au dobândit mai multe cunoștințe despre studenți și procesele lor de învățare, sunt mai implicați și își îmbunătățesc practica de predare și evaluare. Studiul a evidențiat și unele puncte slabe, cum ar fi insecuritatea în rândul studenților, necunoașterea noilor sisteme de evaluare, rezistența studenților și volumul de muncă excesiv pentru studenți și profesori, precum și dificultăți organizatorice (Pastor 2011). Majoritatea studenților au ales opțiunea de evaluare continuă și formativă și au avut note mult mai mari decât ceilalți. Opțiunea ce presupunea susținerea doar a examenului final a arătat că este dificil să se promoveze cursul pe baza unui examen final. Studiul a arătat că volumul de muncă al studenților este în conformitate cu creditele ECTS (Pastor, 2011). Rezultatele au arătat că profesorii nu sunt mai împovărați decât de obicei, mai ales dacă programul de lucru este organizat în mod egal pe tot parcursul semestrului și nu se acumulează în jurul perioadei de examen. Un sistem de evaluare formativă poate implica mai multă muncă pentru profesori, dar nu este un volum de muncă exagerat de mare (Pastor, 2011).

Concluzie: Autorul a dorit să prezinte un exemplu de bune practici de evaluare formativă, să analizeze diferențele de succes academic în funcție de metoda aleasă de învățare și evaluare și să analizeze volumul de muncă pe care îl presupune aceste metode de evaluare pentru studenți și profesori (Pastor, 2011). Din acest studiu se poate concluziona că studenții au o opinie pozitivă despre evaluarea formativă. Pentru a elimina problemele și punctele slabe, este necesar să se lucreze sistematic la acestea și să se găsească soluții. Rezultatele arată că există diferențe în succesul academic în funcție de oportunitățile de învățare și evaluare alese de studenți (Pastor, 2011). Opțiunea de evaluare formativă și continuă a dat rezultate bune, opțiunea de evaluare mixtă a avut rezultate mai scăzute, iar opțiunea de examen final a dat rezultate foarte slabe. Acest

studiu îi poate ajuta pe profesorii care doresc să dezvolte sisteme de evaluare formativă menite să îmbunătățească învățarea (Pastor, 2011).

Există diferite opțiuni de evaluare și diverse modalități de îmbunătățire a sistemului de evaluare existent. Profesorii trebuie să se întrebe cum să-și adapteze modul de evaluare la studenți astfel încât acesta să fie corect pentru toată lumea. Studenții ar trebui să fie implicați în alegerea metodei de evaluare. În funcție de grupul de studenți din cadrul cursului, la începutul semestrului fiecare profesor poate ajunge la un acord cu privire la modul în care se va realiza evaluarea finală, în timpul semestrului și la sfârșitul semestrului. Profesorii pot explora metode de evaluare și pot integra ideile studenților.

Studiul de caz 3 – Noua Zeelandă

Introducere: Robert Y. Cavana și Kala S. Retnain[16] au efectuat o analiză a percepțiilor studenților legată de feedback-ul primit într-o universitate din Noua Zeelandă. Autorii au fost interesați de modul în care studenții percep feedbackul pe care îl primesc de la profesor. Rezultatele preliminare ale acestui studiu arată că feedbackul de calitate este foarte important pentru studenți pentru a îmbunătăți calitatea muncii și rezultatele obținute (Cavana și Retna, 2010). Feedback-ul poate fi un mecanism bun pentru a îmbunătăți învățarea și motivația studenților. În cazul în care feedbackul este constructiv și prezentat studenților în timp util, acesta poate avea un impact semnificativ asupra rezultatelor academice generale (Cavana și Retna, 2010).

Context: Importanța feedbackului în învățământul superior este un subiect important despre care mulți autori au scris deja. De asemenea, este important să știm cum percep studenții feedbackul pe care îl primesc de la profesori. În acest studiu de caz, au fost examinate trei aspecte legate de feedback: calitatea feedback-ului, performanța îmbunătățită și nevoia de feedback (Cavana și Retna, 2010). Feedbackul trebuie să fie de bună calitate pentru a fi eficient. Feedbackul poate fi consumator de timp pentru profesori, dar beneficiile pentru studenți ar trebui să primeze. Dacă universitățile doresc să îmbunătățească calitatea învățării și a predării trebuie să acorde atenție feedbackului pe care profesorii îl oferă studenților (Cavana și Retna, 2010).

[16] Cavana R.Y., & Retna K.S. (2010). Preliminary analysis of students' perceptions of feedback in a New Zealand University. Retrieved from: http://www.oecd.org/education/imhe/43977633.pdf

Rezultate: Chestionarul adresat studenților a examinat trei dimensiuni principale: îmbunătățirea performanței, nevoia de feedback și calitatea feedback-ului. Ipoteza a fost că îmbunătățirea la nivelul fiecărei dimensiuni ar duce la o mai bună satisfacție a studenților care au primit feedback. Rezultatele arată corelații pozitive între satisfacția generală față de feedback și cele trei dimensiuni ale sale: calitatea îmbunătățită a muncii, rezultate îmbunătățite și calitatea feedback-ului (Cavana și Retna, 2010). Nu există o relație statistică între satisfacția față de feedback și importanța pe care studenții o acordă feedbackului. Îmbunătățirea calității muncii are cea mai puternică corelație cu satisfacția generală față de feedback, urmată de îmbunătățirea rezultatelor și a calității feedback-ului (Cavana și Retna, 2010).

Concluzie: Feedback-ul este o parte importantă a evaluării în învățământul superior. Feedback-ul constructiv și oferit în timp util are un impact important asupra realizării academice a studenților. Întrebarea este: care este modul în care studenții percep feedback-ul pe care îl primesc de la profesor (Cavana și Retna, 2010). Rezultatele preliminare ale acestui studiu subliniază importanța feedback-ului de calitate oferit studenților. Pe baza feedbackului, studenții își pot îmbunătăți calitatea muncii și rezultatele obținute. Studenții vor fi mai mulțumiți de feedback-ul pe care îl pot utiliza pentru a-și îmbunătăți performanța. Acest subiect trebuie explorat în continuare (Cavana și Retna, 2010). Profesorii universitari își pot examina studenții și pot vedea ce fel de feedback le oferă studenților, dacă oferă feedback la timp și dacă sunt studenții mulțumiți de un astfel de feedback. Astfel, profesorii îți pot îmbunătăți modul lor de predare și evaluare.

Evaluarea cunoștințelor

1. Ce metodă de evaluare este cel mai frecvent utilizată în învățământul superior?
   - **a)** metoda de evaluare sumativă
   - **b)** modul de evaluare formativ
   - **c)** o altă metodă de evaluare
2. Ce mod de evaluare acceptă studenții mai mult?
   - a) o modalitate alternativă și autentică de evaluare
   - b) metoda de evaluare sumativă
   - c) modul tradițional de evaluare

3. În educația de astăzi, evaluarea ar trebui să fie:

a) strategia de învățare a studenților
b) confirmarea succesului sau eșecului studentului
c) modul de eliminare a studenților slabi

4. Ce mod de învățare și evaluare duce la cele mai bune rezultate academice pentru studenți?

a) mod continuu și formativ
b) mod mixt
c) susținerea examenului final

5. Feedbackul pe care profesorii îl dau studenților ar trebui să fie

a) periodic și cu scop
b) scurt și la sfârșitul semestrului
c) feedbackul nu este necesar

6. Care ar fi un exemplu autentic de evaluare?

a) examen oral
b) examen scris
c) proiect

7. Evaluarea formativă crește volumul de muncă al profesorilor și studenților în raport cu creditele ECTS pe care le are un anumit curs?

a) adevărat
b) fals

8. Metodele de evaluare în învățământul superior au nevoie de cercetări suplimentare?

a) adevărat
b) fals

9. Feedback-ul constructiv si cel dat în timp util au un impact asupra realizării academice a studenților?

a) adevărat
b) fals

10. Calitatea învățării și a predării în universități poate fi îmbunătățită dacă se acordă atenție metodelor de evaluare?

a) adevărat
b) fals

3.5. Instrumente pentru educație într-un mediu multicultural și intercultural

Universitatea Transilvania din Brașov, Romania

Cadrul teoretic pe scurt: Cele mai cunoscute instrumente de colaborare care pot facilita interacțiunile dintre persoanele care provin din medii diferite sunt platformele de învățare și platformele pentru cursuri online deschise publicului larg, platformele de social media și aplicațiile de telecomunicații concepute pentru îmbunătățirea comunicării între studenți, aplicațiile pentru prezentări colaborative, aplicațiile de traducere, bazele de date utilizate în învățarea globală. Competențele și abilitățile interculturale pot fi îmbunătățite și facilitate prin utilizarea tehnologiilor de telecomunicații, a platformelor de social media, a aplicațiilor pentru comunicare colaborativă și interactivă și a instrumentelor utilizate pe scară largă, cum ar fi blogurile și forumurile. Competențele digitale reprezintă o problemă cheie în contextul comunicării interculturale contemporane, în care competențele digitale sunt definite ca fiind capacitatea de a utiliza instrumentele digitale în procesul de învățare, în timp ce abilitățile vizuale sunt capacitatea de a utiliza, produce și comunica prin imagini sau clipuri video.

Studiul de caz 1 – Facebook pentru Transilvania Creative Camp

Introducere: La Facultatea de Sociologie și Comunicare, Universitatea Transilvania din Brașov, mai multe proiecte extracurriculare au fost concepute în comun sau cu sprijinul activ al universităților partenere străine. Unul dintre cei mai importanți parteneri internaționali pentru acest tip de proiecte este Universitatea Meisei din Tokyo. Învățarea bazată pe proiecte (PBL) a fost utilizată ca o abordare modernă a instruirii studenților de la toate nivelurile, prin implicarea lor în proiecte colaborative, pentru ca aceștia să-și direcționeze propriul parcurs de învățare. Prin utilizarea PBL, studenții români și japonezi s-au aflat în centrul activităților proiectului și a fost creat un cadru pentru a se confrunta cu probleme și provocări reale. Scopul proiectelor PBL este de a scoate studenții din "cutia" gândirii convenționale, încurajându-i să se implice în mediul înconjurător și să lucreze împreună, să depășească standardele și să ofere soluții creative la problemele autentice.

Context: Tabăra de creație Transilvania (TCC), ediția a II-a a unei școli de vară cu destinații creative și interpretare a patrimoniului, a fost organizată de Universitatea Transilvania din

Brașov, Facultatea de Sociologie și Comunicare în parteneriat cu Universitatea Meisei (Japonia), The Alternative School for Creative Thinking Bucharest, Universitatea Politehnica delle Marche (Italia), Salzburg University of Applied Science (Austria), Universidad de Extremadura (Spania) și Instituto Politecnico di Leiria (Portugalia). Timp de o săptămână la sfârșitul verii anului 2016, 26 participanți - studenți din România, Japonia și Italia, împreună cu 12 cadre didactice și profesioniști în comunicare, doi reprezentanți ai Centrului de informare turistică Târgu Lăpuș - au explorat zona rurală a țării Lăpuș (nord-vestul României) pentru a găsi informații pentru promovarea creativă a destinației menționate și o strategie de promovare a acestei destinații turistice prin învățarea tehnicilor foto și video, marketing, media digitală, interpretarea patrimoniului, antropologie.

Înainte de începerea proiectului, a fost creat un grup de Facebook închis pentru a introduce membrii proiectului, interesele lor, așteptările cu privire la proiect și pentru a facilita comunicarea dintre coordonatori și participanții la proiect. Studenții japonezi, români și italieni au fost sfătuiți să posteze prezentări despre ei, împreună cu o imagine. Pentru a intensifica dialogul prin compoziția eterogenă a grupului, elevi de liceu și lectorii au fost incluși în grupuri cu doar trei zile înainte de începerea proiectului. Același grup Facebook a fost folosit pentru a colecta fotografii pe care fiecare participant le-a făcut în timpul taberei. Înainte și în timpul proiectului, engleza a fost folosită ca lingua franca.

Rezultate: TCC a fost în principal o experiență turistică culturală, dar observând cum cele cinci echipe interculturale de participanți au interacționat, au adus o importantă dimensiune de comunicare interculturală proiectului. Participanții au fost pe deplin informați cu privire la proiect și la scopul acestuia de a-și face experiența deschisă publicului prin numeroase mijloace media în scopuri promoționale și de cercetare.

Concluzie: Postarea inițială făcută de către studenții japonezi a fost foarte formală și a avut puține informații personale.

Salut! Sunt Yuuma ne vedem în România!

Salut, aici este Mizuki. Abia aștept să vă văd!!

Salut. Sunt Mio. Aștept cu nerăbdare să vă văd în curând:))))) Ne vedem acolo!

Salut. Numele meu este Miki Takahashi. Ne vedem curând în România.

Salut tuturor. Sunt Yuika 😊わくわく Aștept cu nerăbdare acest proiect. Pe curând!

Bună, sunt Yuzuka. Aștept cu nerăbdare să lucrăm împreună.

Pe de altă parte, postările studenților români a avut mai multe informații personale și au fost mai lungi. Comentariile pot servi pentru membrii grupului pentru a găsi interese comune (cum ar fi interesul pentru țara Lăpuș și entuziasmul față de proiect).

Salut! Numele meu este Andreea! Locuiesc în Brașov, România. Am 19 de ani și îmi place să călătoresc, îmi place să vorbesc cu oamenii și îmi place să îmi fac prieteni. Din punctul meu de vedere, România este una dintre cele mai frumoase țări, unde puteți găsi peisaje unice în lume. Aștept cu nerăbdare să vă cunosc pe toți! :)

Salut! Numele meu este Anca, studiez și trăiesc la Brașov. Mă bucur să fac parte din acest proiect și sper că vom petrece timp de calitate împreună! Într-o lună ne vom întâlni în cele din urmă! Zile frumoase până atunci. Îmbrățișări.

Salut! Numele meu este Cristina sunt din Suceava, dar studiez la Brasov. Deoarece sunt un perfecționist, scopul meu în viață este de a-i ajuta pe alții să-și atingă obiectivele prin inspirarea lor și să fiu alături de ei la bine și la rău. Sunt încântat să îmi fac prieteni noi, așa că abia aștept să vă întâlnesc și să avem amintiri remarcabile împreună.

După ce au văzut aceste comentarii, studenții japonezi au postat, de asemenea, un conținut mai personalizat.

Salut! Numele meu Maya. M-am născut în Irak, tatăl meu este irakian și mama mea este japoneză. M-am mutat la Tokyo când aveam 10 de ani. Studiez limba engleză, pentru că îmi place să călătoresc. Așa că sunt foarte încântată să vă cunosc pe voi în România.

Mult timp după încheierea proiectului, grupul TCC Facebook a fost folosit de membri pentru a împărtăși știri despre evenimentele de viață sau pentru a-și aminti de zilele TCC. Deoarece alte studii (menționate în Manualul UniCulture) au indicat că Facebook a fost utilizat cu succes în scopuri educaționale și proiecte de colaborare interculturală și că sunt necesare eforturi individuale pentru menținerea sustenabilității proiectelor educaționale, acest studiu de caz contribuie la înțelegerea acestor direcții.

Studiul de caz 2 – 4 Branding Challenge

Introducere: Pentru diversifica abordarea temei de curs referitoare la managementul brandului în cazul masteranzilor programului Gestiunea Campaniilor de Imagine de la Facultatea de

Sociologie și Comunicare, a fost implementat un proiect comun cu reprezentanții Unichristus, o universitate braziliană din Fortaleza, un oraș din nord-estul țării, lângă Oceanul Atlantic.

Context: Pandemia COVID 19 a schimbat formatul celor mai multe conferințe academice și a altor activități programate pentru anul 2020 prin mutarea lor în mediul online. Pe lângă toate neajunsurile sale, noul format online a deschis și noi perspective pentru cooperarea internațională. Prin urmare, baza cooperării dintre Universitatea Transilvania și Unichristus a fost pusă la o conferință academică online din luna iulie. Pentru a pregăti viitoarea cooperare internațională între universitățile menționate s-a convenit că proiectele online vor contribui la consolidarea relației bilaterale într-o abordare pas cu pas. Primul proiect convenit în octombrie a fost *4Branding Challenge*, un seminar comun privind branding-ul, programat să aibă loc în 24 noiembrie. Programul și formatul au ajuns la versiunea finală după 3 întâlniri online pe Google Meet. S-a convenit ca 2 echipe românești și 2 echipe braziliene (fiecare dintre echipe cu 3-4 membri) să prezinte un brand local în 15 minute. Cinci până la zece minute au fost rezervate pentru întrebări și răspunsuri după fiecare prezentare. Brazilienii au ales sa prezinte un brand local de băuturi alcoolice (Ypioca) si un brand brazilian de încălțăminte "flip-flopi" (Havaianas). Dracula și ROM (un baton de ciocolată și alte produse de cofetărie conexe) au la bază mărcile alese de echipele studenților români.

Concluzie: Proiectul *4Branding Challenge* a contribuit la obiectivul principal de internaționalizare atât a universităților, cât și a cooperării. Studenții intervievați după eveniment au arătat că informațiile obținute despre brandurile din cealaltă țară au fost noi și le-au făcut să se gândească la noi perspective pe tema brandingului. Principala deficiență a acestui prim proiect comun a fost nivelul scăzut de interacțiune dintre studenți și diferitele niveluri de competență lingvistică ale grupurile care au făcut prezentările (în unele cazuri prezentările studenților brazilieni au fost mai lungi din cauza traducerii oferite de profesori).

Studiul de caz 3 – Utilizarea bazelor de date pentru a facilita integrarea studenților internaționali

Introducere: Așa cum s-a menționat în Manualul UniCulture, pentru a crea legături între studenții din diferite medii culturale, profesorii trebuie să aibă competențe ale secolului XXI

(competențe digitale, vizuale și globale). Dacă primele două studii de caz se concentrează asupra competențelor digitale și lingvistice, acest studiu de caz va evidenția modalități de dezvoltare a capacității studenților de a reflecta într-un context global, cu subiecte care pot aborda diferite contexte și pot fi un instrument pentru a sparge barierele culturale și pentru a stabili interacțiuni reale între studenți.

Context: În fiecare an, Universitatea Transilvania din Brașov găzduiește studenți care vin prin programul mobilitate Erasmus+ și studenți din alte țări care pot participa la un curs de limba română de un an și apoi se pot înscrie într-un program de licență sau masterat al universității. Profesorii au interacționat cu acești studenți și au constatat că sunt reticenți în a comunica și interacționa unii cu alții. Prin urmare, s-a decis introducerea în cadrul prelegerilor/seminarelor a unor analize comparative ale indicatorilor despre subiecte de interes general, despre țara de origine a acestor studenți, alte țări din această regiune și România. Au fost selectate acele baze de date interactive, cu o interfață ușor de utilizat pentru a stârni interesul și curiozitatea studenților, astfel încât aceștia să le poată folosi chiar și după finalizarea cursului. Gapminder Foundation este un instrument educațional distractiv, cu o bază de date interactivă și prezentări în format video pentru a explica diverse date, teste interactive (care facilitează depășirea prejudecăților sistematice comune despre dezvoltarea globală).

La început, studenții au avut sarcina de a completa chestionare interactive despre concepțiile greșite comune legate de dezvoltarea globală. Fiecare și-a văzut propriul lor scor și ceea ce alții cred despre aceste lucruri. Apoi, a fost folosită baza de date Gapminder și s-au efectuat analize comparative pe baza indicatorilor precum speranța de viață, diferențe de gen, factorii de risc pentru sănătate, rata de alfabetizare, rata de ocupare a forței de muncă în funcție de status etc. Acesta a fost un mod de a înțelege lumea în care trăim la nivel global și de a identifica concepțiile greșite, elemente similare sau diferite între popoare. Cu acest instrument, am reușit să spargem gheața și să vorbim despre diferite contexte culturale și a fost un pretext pentru discuții despre alți indicatori. Așa s-a început un dialog și au putut fi identificate prejudecățile și posibilele stereotipuri și bariere de comunicare. După ce studenții și-au exprimat opiniile, au fost validate sau invalidate prin raportare la baza de date. Dacă s-au adus în discuție indicatori care nu au fost găsiți în baza de date Gapminder, au fost folosite alte baze de date interactive, cum ar fi WorldLifeExpectancy, Eurostat, World Bank sau Undata.

Cu alte prilejuri au fost folosite bazele de date furnizate de IPUMUS pentru disciplinele care implica analiza datelor colectate prin sondaje de opinie. IPUMUS oferă o tematică largă și cuprinde date din diferite țări. De exemplu, un student din Franța a trebuit să realizeze un raport de cercetare și a folosit o bază de date pentru România și Franța pentru a face analize comparative privind anumiți indicatori de interes pentru el. În acest fel studentul și-a făcut lucrarea, dar, în același timp, a obținut o mai bună înțelegere a unei părți din contextul românesc, a similitudinilor și diferențelor dintre țări.

Rezultate: Utilizarea acestor baze de date este atractivă pentru studenți și modul în care acestea sunt construite stârnește curiozitatea de a afla alte lucruri despre colegii lor (din alte țări). De asemenea, aceasta este o modalitate foarte bună de a sparge gheața și de a crea poduri în comunicare. Prin joc, ei învață unele elemente despre alte țări și pot stabili asemănări, diferențe și pot identifica prejudecățile ori dacă acestea sunt validate sau nu. Cu alte cuvinte, studenții învață să folosească surse științifice credibile pentru a-și testa percepția despre alte popoare.

Concluzie: Aceste baze de date interactive pot fi folosite de orice profesor, indiferent de disciplina pe care o predă, fie ca parte a primelor ore de curs, fie ca exerciții în timpul orelor de curs. Pot fi utilizați indicatori de interes general sau indicatori referitori la tematica predată. Acest lucru necesită identificarea bazelor de date care pot furniza informații cât mai aproape posibil de domeniul disciplinei. Depinde de imaginația fiecărui profesor de a utiliza astfel de baze de date, dar acestea sunt cu siguranță o resursă atractivă pentru studenți pentru a sparge gheața și pentru a elimina potențialele bariere de comunicare.

Evaluarea cunoștințelor

1. Care este sensul termenului de competențe ale secolului 21? (un singur răspuns corect)
    a. o serie de competențe pe care studenții trebuie să le aibă în acest secol
    b. o serie de competențe pe care profesorii trebuie să le aibă în acest secol
    c. o serie de competențe pe care atât studenții cât și profesorii trebuie să le aibă în acest secol
2. Care este sensul termenului competențe digitale? (un singur răspuns corect)
    a. capacitatea de a utiliza big data în procesul de învățare

b. capacitatea de a utiliza instrumente digitale în procesul de învățare

c. capacitatea de a utiliza inteligența artificială în procesul de învățare

3. Care este sensul termenului de competențe vizuale? (un singur răspuns corect)

a. capacitatea de a utiliza imagini sau clipuri video

b. capacitatea de a utiliza și de a produce imagini sau clipuri video

c. capacitatea de a utiliza, de a produce și de a comunica prin imagini sau clipuri video

4. Care este sensul termenului de competențe globale? (un singur răspuns corect)

a. capacitatea de gândire critică

b. capacitatea de a reflecta critic asupra contextului global

c. capacitatea de a utiliza inteligența artificială

5. Care este sensul termenului învățare colaborativă? (un singur răspuns corect)

a. capacitatea de a lucra și de a rezolva problemele ca o echipă

b. capacitatea de a lucra cu platforme de învățare

c. capacitatea de a lucra cu aplicații pentru prezentări colaborative

6. Care sunt instrumentele care pot fi utilizate pentru învățarea colaborativă? (mai multe răspunsuri corecte)

a. platforme de învățare

b. platforme pentru cursuri online

c. platforme de social media

d. aplicații de telecomunicații care pot îmbunătăți comunicarea între studenți

e. aplicații pentru prezentări colaborative

f. aplicații de traducere

g. baze de date cu itemi care pot fi abordate în procesul de învățare globală

7. Care sunt instrumentele care pot fi folosite în special pentru prezentări interactive? (mai multe răspunsuri corecte)

a. Mentimeter

b. Trello

c. Google drive

d. Twitter

e. Facebook

f. Wiki

8. Atunci când studenții joacă rolul de creatori de conținut și răspund la comentariile online în învățarea interculturală prin intermediul rețelelor sociale, aceștia ar trebui să fie prudenți și responsabili față de (mai multe răspunsuri corecte):

a. discursul online

b. creșterea traficului pe site-ul web al proiectelor

c. eticheta online

9. Există studii care arată că există o diferență de generație între *nativii digitali* și *imigranții digitali* în utilizarea serviciilor de comunicare instantanee, cum ar fi Skype sau alte instrumente Web 2.0:

a. fals

b. adevărat

10. De ce trebuie să evaluăm eficiența instrumentelor utilizate într-un mediu multicultural? (bifați tot ceea ce se potrivește)

a. pentru a evalua măsura în care instrumentele digitale contribuie la dezvoltarea competențelor interculturale

b. pentru a evalua gradul de utilizare a instrumentelor digitale utilizate

c. pentru a verifica dacă studentul a folosit aceste instrumente digitale.

MODULUL IV. Incluziunea socială în universitate

4.1. Caracteristicile incluziunii sociale în învățământul superior

4.2. Domenii ale incluziunii sociale în cadrul universității

4.3. Factori specifici strategiilor de realizare a politicilor de incluziune socială

4.1. Caracteristicile incluziunii sociale în învățământul superior

Universitatea Buckinghamshire, Marea Britanie

Cadrul teoretic pe scurt: Educația universitară este denumită în general învățământ superior (HE), diferențiind această etapă de învățare de nivelurile de educație primară, secundară și terțiară anterioare. Această terminologie este acceptată și utilizată la nivel mondial. Deși învățământul superior și-a deschis porțile folosind politici de egalitate, incluziune și diversitate, instituțiile sale nu sunt complet egale. Instituțiile de învățământ superior trebuie să elimine încă o serie de obstacole care limitează accesul, ceea ce le face inegale pentru diferite grupuri sociale marginalizate; grupurile subreprezentate din societate ar trebui să aibă acces și oportunități egale. Extinderea participării se referă la asigurarea faptului că toată lumea se bucură de un acces echitabil la resursele și activitățile colective și are dreptul la participare socială activă. Dacă instituțiile academice nu creează în mod proactiv un mediu incluziv, preconcepția societății va rămâne și va consolida ierarhia socială prin duplicarea modelelor de excludere, marginalizare și discriminare la diferite niveluri. Indicatorii relevanți de incluziune socială sunt niveluri de bază ale bunăstării, accesul deplin la resurse și activități, participarea socială, oportunitățile egale, acceptarea și recunoașterea.

Studiul de caz 1 – Incluziunea socială promovată de universități

Introducere: Universitățile joacă un rol esențial în reducerea decalajului existent între zonele geografice, minorități și persoanele cu venituri reduse. Oferind cursuri academice care deschid calea pentru mai multe discipline care urmează să fie predate, ele se pun pe harta educațională pentru o mai mare incluziune socială. Programele pe care le oferă universitățile ar trebui să aibă o taxă de școlarizare decentă ce ar putea fi plătită și prin intermediul bursei sau sponsorilor. Munca colaborativă între sectoare din și din afara mediului universitar s-a dovedit întotdeauna eficientă în ceea ce privește păstrarea studenților, extinderea socială, extinderea participării, experiența pozitivă a studenților și reducerea atitudinii elitiste.

Context: *Posibile dificultăți în didactica incluziunii sociale*. Universitățile au jucat un rol esențial în reducerea diviziunii de clasă și în asigurarea stabilității economice pe termen lung și a încrederii în puterea națională. Regiunea Europei de Est, cu o lungă istorie de restricții și

diviziuni sociale perpetuate generațional are un sistem ierarhic care a permis doar câtorva să acceseze sistemul educațional. Datorită dezvoltării Uniunii Europene și a agendei de schimbare centrată pe asigurarea accesului universal la un nivel ridicat de educație, instituțiile de învățământ superior au fost nevoite să caute și să exploreze noi modalități de lucru. Această agendă pentru schimbare este o foaie de parcurs pentru a deschide accesul celor trecuți cu vederea de societate. Complexitatea educației nu reflectă definiția educației incluzive, ci dorința instituțiilor de a-și adapta și schimba politicile, procesul și procedurile de recrutare și admitere pentru a reflecta societatea. Educația este singurul produs disponibil pentru a ajuta individul să depășească barierele culturale.

Antichitate și drepturile omului. Puterea conștientizării deschide un dialog semnificativ în interiorul și în afara sălilor de curs și a coridoarelor, permițând apoi transcenderea limitărilor generaționale în termeni de gândire și toleranță. Universitățile sunt terenuri excelente de multiplicare a gândirii divergente și a conversației. Universitățile sunt aproape ultimele instituții care pot influența modul în care cursanții îmbrățișează diferențele, fie ele etnice, religioase sau naționale. Aceste interacțiuni diverse înlătură barierele, concepția greșită și intoleranțele generaționale, dând naștere la o nouă gândire și la o colaborare coerentă între culturi și sexe.

Orientare către viitor. Dorința de a preda în alte țări cu diferențe culturale și de a reveni în țara lor de origine cu experiențe noi de predare sunt exemple de bază pentru depășirea barierelor individuale care pot fi proiectate, inconștient în sala de clasă. Respectarea tuturor genurilor, preferințelor sexuale, practicilor spirituale și culturilor etnice poate ajuta la dezvoltarea gândirii proiective. Există multe elemente de luat în considerare. Bogăția oferă un acces virtual deschis la multe oportunități. Sărăcia, pe de altă parte, concentrează dezavantajele sociale în cadrul grupului afectat, de exemplu, imagini nefavorabile și percepțiile comunităților etnico-culturale limitează alternativele pentru incluziunea socială a acestor persoane. Excluderea se poate manifesta subtil, cu un discurs care nu este chestionat pe termen lung și cu un comportament ușor neadecvat – dar ambele pot deveni rapid și cu ușurință norme acceptate. Incluziunea socială este un proces continuu.

Concluzie: caracteristica incluziunii sociale include transferul de cunoștințe și mobilitatea care implică colaborarea în echipă. Acest mod de învățare colaborativă internă și externă se bazează în primul rând pe auto-îmbunătățire și, în cele din urmă pe o experiență mai bună a studenților, prin intermediul lectorului care are o mai mare conștientizare a propriei (1) familiaritate și

înțelegere; (2) comunicare și relație și (3) management și predare. Aceste domenii de bază deschid calea pentru competențe în furnizarea și consolidarea incluziunii studenților și a experiențelor pozitive de viață.

Evaluarea cunoștințelor

1. De ce sunt utilizate strategiile de incluziune în educația specială?
   - **a.** Pentru a permite elevilor cu dizabilități să țină pasul cu restul clasei.
   - **b.** Pentru a se asigura că studenții cu dizabilități au timp pentru a finaliza lucrări suplimentare care abordează problemele lor specifice.
   - **c.** Pentru a crește ratele de absență asociate cu dizabilitățile de învățare.
   - **d.** Pentru a ajuta studenții cu dizabilități să dezvolte abilități sociale și de viață.
2. Cum ar trebui să abordați utilizarea integrării și incluziunii pentru studenții dvs. cu dizabilități?
   - **a.** Integrarea și/sau incluziunea nu vor fi necesare pentru toți studenții cu dizabilități, ci în funcție de nivelul fiecăruia dintre ei.
   - **b.** Integrarea și includerea fac parte dintr-un grup de instrumente pe care le-ați putea folosi pentru studenții cu dizabilități, în funcție de fiecare student.
   - **c.** Incluziunea ar trebui să fie întotdeauna utilizată, dar integrarea ar putea dăuna studenților cu dizabilități de învățare și ar trebui evitată
   - **d.** Incluziunea ar trebui implementată pentru studenții mai tineri, în timp ce integrarea este mai potrivită pentru studenții maturi.
3. Care nu este un element cheie al promovării incluziunii sociale?
   - **a.** Ajutarea studenților excluși social să depășească inegalitățile și dezavantajele
   - **b.** Promovarea egalității de șanse
   - **c.** Promovarea unei bune cetățenii
   - **d.** Acordarea de burse de călătorie
4. Actul privind Drepturile Omului protejează dreptul la educație a studenților?
   a. Da
   b. Nu
5. Ce nu este o barieră în calea incluziunii sociale?
   - **a.** Lipsa cunoștințelor și abilităților necesare

b. Rolul personalului de sprijin și al managerilor

c. Locația

d. Factori comunitari, cum ar fi lipsa de facilități

6. Care nu este unul dintre cei 7 piloni ai incluziunii?

a. Alegere

b. Prietenii

c. Comunicații

d. Politici

e. Oportunități

f. Acces

g. Atitudine

4.2. Domenii ale incluziunii sociale în cadrul universității

Buckinghamshire New University, Marea Britanie

Cadrul teoretic pe scurt: Planurile de dezvoltare s-au dovedit întotdeauna a fi excelenți factori ai succesului în domeniul recrutării, retenției și reușitei studenților. Dovezile pot fi văzute în programul alumni, precum și dezvoltarea carierei academice. Planurile de dezvoltare sunt pentru toate tipurile de membri din organizație. Succesul este accesibil tuturor cursanților. Un plan de dezvoltare ambițios, și orientat spre viitor, care include, de asemenea, întreprinzători locali și atrage sponsori s-a dovedit a fi un instrument de marketing excelent care trebuie utilizat pentru atragerea cursanților și retenția personalului. Un plan care include cazare accesibilă pentru studenți, o rețea bună de transport, capacitatea de a extinde spațiul de învățare, precum și modalități de integrare a cursanților din medii economice și etnice diferite duce la poziționarea bine în clasamente și atrage personal academic bine pregătit, pasionat în raport cu activitatea de cercetare și dezvoltarea profesională. La rândul său, valoarea personalului academic conduce la sporirea oportunităților de finanțare și colaborare. Aceste activități se reflectă apoi în sălile de curs și studentul beneficiază și mai mult de bogăția cunoștințelor și, prin urmare, se angajează în conversații extracurriculare care la rândul lor duc la o mai bună înțelegere a diverselor grupuri și culturi.

Studiul de caz 1 – Planul de dezvoltare a universității

Introducere: *Strategii de dezvoltare locală*. Planul de dezvoltare a fiecărei instituții se bazează pe un proces de îmbunătățire continuă și actualizare periodică. Fiecare plan de dezvoltare ar trebui să includă o prezentare detaliată a modului în care trebuie integrați studenții minoritari și cei cu dizabilități și ar trebui să asigure un acces echitabil. Planul de dezvoltare ar trebui să includă o participare sporită. Acest angajament activ va continua, la rândul său, să pună în evidență și să combată tiparele de excluziune, marginalizare și discriminare.

Dezvoltarea universității începe cu o revizuire a situației actuale analiza situațiilor ce necesită repoziționarea universității (a se vedea figura 1). Comunitatea universitară s-ar putea angaja într-o revizuire a departamentului/ facultății, concentrându-se pe incluziune socială a studenților cu un background cultural variat. Evaluarea poate furniza informații despre numărul de studenți marginalizați și se poate referi la provocări speciale, cum ar fi numărul de persoane

care abandonează școala, statistici cu prezența la cursuri și cereri înregistrate pentru materiale sau diferite tipuri de instrumente software specifice.

Practic, orice universitate care își actualizează continuu obiectivele și criteriile, cu progrese active în direcția îmbunătățirii incluziunii sociale va avea un număr mai scăzut al studenților care abandonează studiile. De asemenea, menținerea personalului este crescută, deoarece se ține cont de părerile exprimate și se iau măsuri, nu se bifează doar puncte pe o foaie de hârtie.

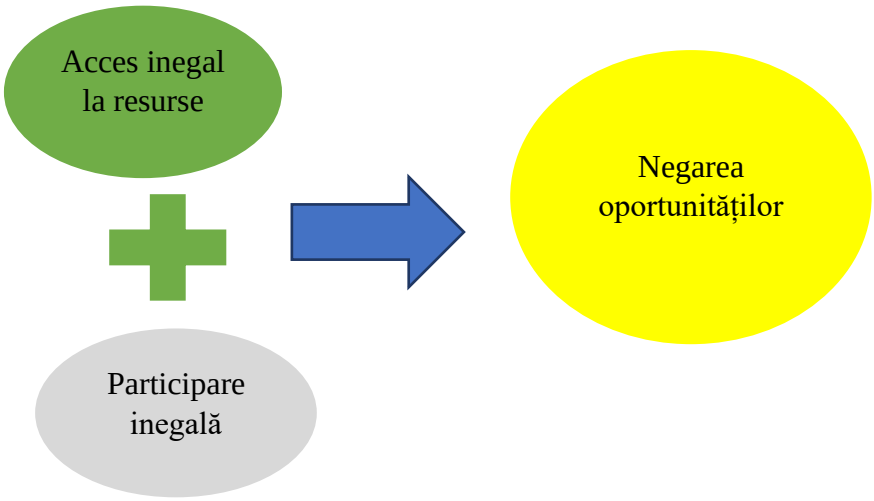

Figura 1 – Negarea oportunităților

Context: *Elaborarea unui plan de dezvoltare universitară.* O universitate, indiferent de contextul național, ar trebui să aibă, în cadrul strategiei sale de incluziune socială și extindere a participării, regula conform căreia fiecare individ ar trebui să aibă posibilitatea de a se dezvolta. Aceast principiu se regăsește între cele 17 obiective de dezvoltare durabilă. Diferențele globale înseamnă că fiecare universitate trebuie să se gândească creativ cum să implementeze obiectivele de dezvoltare legate de conceptul de incluziune socială.

Întrebarea principală pe care trebuie să și-o pună fiecare universitate este: „Unde suntem noi în ceea ce privește contribuția la o educație de calitate care nu discriminează și nu este părtinitoare din punct de vedere al genului și implementează modalități de reducere a inegalităților?” (vezi figura 2).

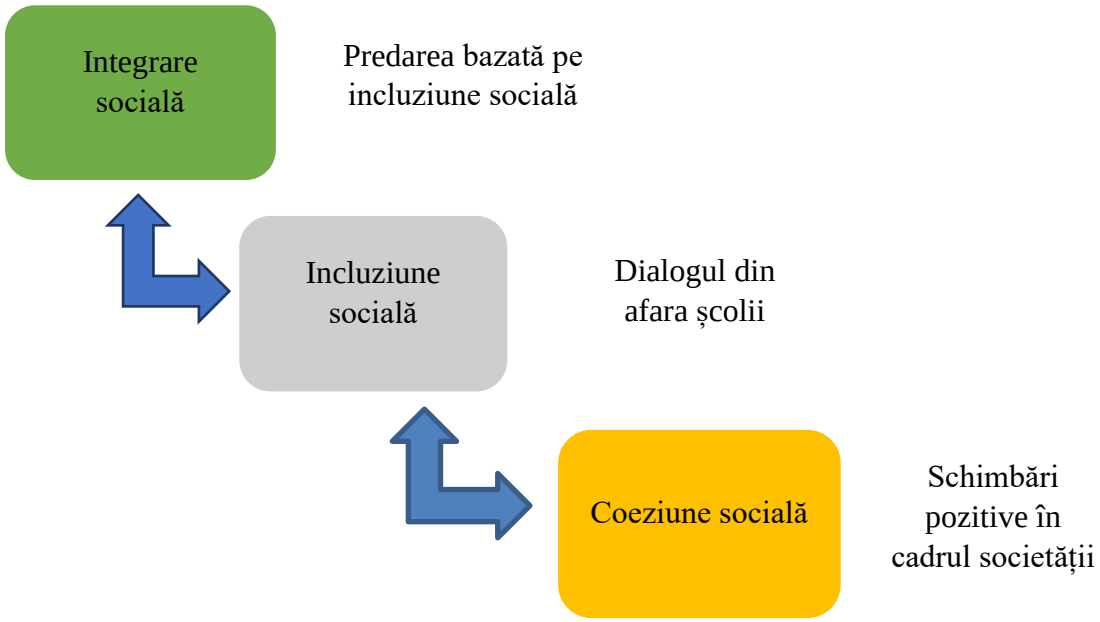

Figura 2 Foaie de parcurs pentru integrare socială

Abordări sugerate pentru îmbunătățirea dezvoltării universității. Punerea în aplicare trebuie, din toate punctele de vedere, să fie flexibilă, cu o formare continuă a personalului în domeniul drepturilor omului și nondiscriminării, de exemplu:

- sprijin universitar pentru înscriere și participare
- intervenția / prevenirea abandonului școlar
- proiecte interculturale
- legături între universitate și părinți
- sprijin comunitar după program
- cooperarea intersectorială între serviciile de asistență socială, serviciile de sănătate, psihologi și universitățile partenere.

Învățare bazată pe proiecte. Lectorul poate fi văzut ca un facilitator în cadrul procesului de învățare. Studenții urmează instrucțiunile date de lector cu privire la pașii care trebuie parcurși, dar în ceea ce privește luarea deciziilor legate de conținuturi, acestea ar trebui să cadă în sarcina studentului. Acest fapt îi stimulează apoi pe studenți să interacționeze între ei și, prin urmare, să formeze grupuri și să dezbată diverse abordări. De asemenea, ar atrage atenția

membrilor facultății asupra celor care sunt lăsați în urmă și asupra motivelor care au condus la această situație. Acest lucru, pe termen lung, ar evidenția ceea ce un cursant ar putea solicita suplimentar pentru sprijin și ce aspecte ar trebui să includă universitatea în planurile viitoare de dezvoltare.

Cadrul de mentorat. Un cadru de mentorat bine organizat, care are un nivel ridicat de responsabilitate, poate sprijini incluziunea sub formă de ajutor individual sau de grup. Mentoratul funcționează bine pentru a capta și aborda orice element care ar putea fi un punct de plecare pentru excludere socială. Cunoscând acest lucru, o universitate ar trebui să aibă în planul său de dezvoltare măsuri necesare și modalități de promovare a unor metode mai bune de incluziune. Domeniul de aplicare nu se limitează la mentoratul desfășurat în cadrul clasei sau a cursurilor, ci, ar trebui extins la nivel instituțional. clădirii facultății în termeni de acces la clădiri.

Mentoratul și coaching-ul ajută la dezvoltarea abilităților, cunoștințelor și performanța în muncă. Activitățile extra-curriculare nu se limitează la cele desfășurate cu implicarea universităților. Prin urmare, lista posibilităților depinde de cei care sunt deja activi sau sunt interesați de activitate sau care cunosc o organizație externă ce oferă se servicii de facilitare. Crearea unui grup de oameni pasionați și interesați de idei similare este, de asemenea, o opțiune. Acest lucru ar prezenta, de asemenea, oportunități pentru studenții care aparțin grupurilor minoritare pentru a-și prezenta propria cultură și a împărtăși interesele și valorile lor cu alți studenți.

Cele mai de succes dintre instituții sunt cele care promovează un mediu de lucru colaborativ. Dacă un student întâmpină dificultăți în universitate, este vital să se dezvolte o bună comunicare între tutorii studenților și grupul de sprijin pentru a-l ajuta să identifice problema și soluția. În cazul în care studenții au un cadru de sprijin limitat, este esențial ca aceștia să primească sprijin social în cadrul și între grupurile etnice. Această perspectivă ar permite, de asemenea, intervenția și sprijinul pentru studenții care ar putea renunța la studii din cauza tulburărilor emoționale și a incapacității de a se adapta la schimbări sau din cauza unui eveniment emoțional traumatic din familie care, de asemenea, ar putea contribui la apariția problemelor de sănătate mintală.

Pentru mulți studenți, singurătatea și lipsa de sprijin sunt factori de risc semnificativi. Dacă studenții se confruntă cu dificultăți la universitate, instituția ar trebui să aibă o politică și proceduri care să îi ajute să se integreze. Prin faptul că ar avea un mod de operare incluziv din punct de vedere social, universitățile ar oferi o experiență plăcută studenților și ar construi relații

pe termen lung prin intermediul unor legături cu absolvenții. Personalul nedidactic care lucrează îndeaproape cu personalul didactic ar putea fi implicat proactiv pentru a ajuta la integrarea studenților minoritari.

Încurajarea accesului la educație și la participarea în mediul universitar. În cazul abandonului studențesc, dezvoltarea unei echipe centrate pe student ar trebui să poarte o conversație deschisă în care să fie prezente întrebările sincere despre ce putem face să „ajutăm"? Rezultatul conversației trebuie să fie despre modul în care se pot face îmbunătățiri, având în minte și viitorul economic al studentului.

1. Identificați cazul - Există ceva ce universitatea ar fi putut face mai bine?
2. Pregătiți întrebări de bază pentru conversație, dar permiteți și studentului să adreseze întrebări.
3. Extrageți potențialele concluziile din care să învețe atât studentul cât și universitatea.
4. Oferiți studenților feedback formal pentru ca ei și familia lor să fie conștienți de opțiuni și să poată fi luată o decizie în cunoștință de cauză.

Aceste puncte nu sunt exhaustive, dar oferă o modalitate de a ne asigura că niciun student nu este exclus și de a aborda domenii variate pentru schimbări ulterioare în planul de dezvoltare al universității. Deși și cel mai bine pus la punct cadru de dezvoltare nu poate fi eficient dacă studentul refuză comunicarea, există totuși strategii de succes care funcționează. Această planificare ar contribui la atenuarea stresului reîntoarcerii studenților care au abandonat studiile, promovând în același timp mentoratul și sprijinul.

Universitățile ar trebui să dezvolte relații bune cu organizațiile comunitare din localitatea lor, deoarece nicio universitate nu poate gestiona de una singură provocările ce privesc succesului studenților. Implicarea părților interesate este, de asemenea, importantă în împărtășirea succesului studentului.

Mediatori universitari. Mediatorii și consilierii sunt de obicei foarte bine informați cu privire la situația fiecărei familii. Existența acestor relații neprețuite între universitate, familii și comunitate se adaugă la experiența pozitivă a studenților și îmbunătățirea continuă a incluziunii sociale.

Concluzie: Cadrul de dezvoltare al universității trebuie să încerce în mod activ să își îmbunătățească asigurarea și furnizarea de educație și să caute în mod intenționat modalități de a pune în aplicare cât mai multe dintre cele 17 obiective de dezvoltare durabilă. Educația de calitate este oferită într-un mediu care a redus inegalitatea pentru cursanții cu dizabilități și are

personal care îmbrățișează principiile incluziunii sociale. Universitățile pot fi locuri care promovează o bună sănătate și bunăstare pentru personal și studenți, echipează cursanții pentru a reuși și, prin urmare, contribuie la reducerea foametei și a sărăciei. Caracteristicile incluziunii sociale nu sunt locale, ci au potențialul de a fi globale.

Evaluarea cunoștințelor

1. Care dintre acestea nu este unul dintre cele 9 motive pentru discriminare enumerate în legile privind egalitatea?
   - **a.** Vârstă
   - **b.** Religie
   - **c.** Afiliere politică
2. Ce procent din persoanele cu dizabilități are un handicap „nevizibil”?
   - **a.** 75%
   - **b.** 65%
   - **c.** 55%
3. Care dintre următoarele elemente nu îmbunătățește dezvoltarea universității?
   - **a.** sprijin universitar pentru înscriere și participare
   - **b.** intervenție / prevenire a abandonului școlar
   - **c.** proprietate interculturală
   - **d.** legătura universității cu părinții
   - **e.** sprijin comunitar după program
4. Atunci când se promovează accesul la educație și la participarea la universități, care punct nu este relevant?
   - **a.** Identificați cazul – Ce anume, dacă este cazul, ar fi putut universitatea să facă mai bine?
   - **b.** Pregătiți întrebările de bază pentru conversație, dar permiteți și studentului să pună întrebări
   - **c.** Creșteți stresul pentru elevii care se întorc cu programe de predare surpriză
   - **d.** Stabiliți concluziile din care pot învăța atât studenții, cât și universitatea
   - **e.** Oferiți studentului feedback oficial, astfel încât aceștia și familia lor să fie conștienți de opțiuni și să se poată lua o decizie în cunoștință de cauză.

5. Ce anume face o instituție de învățământ superior să fie de succes?
   a. Un mediu colaborativ
   b. O bună comunicare
   c. Suportul social
   d. Mesele gratuite
6. Care dintre cele de mai jos nu este unul dintre cele 17 obiective ale dezvoltării sustenabile?
   a. Obiectivul 1 – Fără sărăcie
   b. Obiectivul 2 – Zero foame
   c. Obiectivul 3 – Salarii egale

4.3. Factori specifici strategiilor de realizare a politicilor de incluziune socială

Universitatea din Zagreb, Croația

Cadrul teoretic pe scurt: Capitolul oferă informații despre accentul și ideile principale ale politicii UE în domeniul educației și formării, care ar trebui să fie relevante pentru strategiile de elaborare a politicilor de incluziune socială la nivel național, regional și local. Se acordă atenție următorilor factori; a) adoptarea și promovarea valorilor comune și a principiilor generale ale Uniunii; b) consolidarea identității europene; c) oferirea de șanse egale pentru fiecare copil / student; d) promovarea cetățeniei active, a gândirii critice, a participării active și a implicării comunității; e) promovarea competențelor interculturale și a altor competențe; f) oferirea de sprijin personalului didactic și familiilor; g) utilizarea și implementarea instrumentelor Uniunii; h) promovarea și dezvoltarea unui spațiu european al educației. Statele membre ale UE diferă în ceea ce privește implementarea educației incluzive. Condițiile prealabile și contextele naționale, regionale și locale joacă un rol în procesele de elaborare a politicilor și de implementare a lor.

Studiu de caz 1 – Austria: Strategia națională pentru educația incluzivă în învățământul superior

Introducere: Fiecare stat UE „este responsabil pentru propriile sale sisteme de educație și formare" și ar trebui să-și dezvolte propria politică educațională și să lucreze constant la îmbunătățirea sa în conformitate cu reglementările europene și internaționale. Părțile interesate din educație și practicienii care lucrează la dezvoltarea politicilor și strategiilor ar trebui să fie conștienți de diferitele contexte naționale, regionale și locale și, prin urmare, să includă alte recomandări referitoare la provocări etnice, religioase, culturale, economice și de altă natură. Doar puține țări europene au dezvoltat strategii și măsuri naționale pentru educație incluzivă în învățământul superior, care ar putea fi încurajatoare și pentru alte state.

Context: În 2017, Ministerul Federal al Științei, Cercetării și Economiei (BMWFW) din Austria a lansat „Strategia națională privind dimensiunea socială a învățământului superior. Către un acces mai inclusiv și o participare mai largă ", care este primul document de strategie pe această temă în domeniul învățământului superior austriac. Acesta a definit domeniile de activitate și măsurile specifice care vizează creșterea treptată a incluziunii sociale în învățământul superior.

Acest document ia în considerare contextul educațional european și național ca punct de plecare pentru dezvoltarea unei strategii incluzive de educație superioară. Acesta subliniază principalele priorități țintă ale UE, cadrul Spațiului european de învățământ superior (EHEA), un număr de alte politici ale UE și naționale (austriece), recomandările și măsurile existente în domeniul învățământului superior austriac. Documentul a fost elaborat pe baza cercetării și discuțiilor cu ministerele federale, cu instituțiile de învățământ superior, alte instituții relevante, cu grupurile de interese relevante, cu alte organisme intermediare și organizații civice. A identificat grupuri prioritare - grupuri subreprezentate (cu privire la accesul lor la învățământul superior) și grupuri cu nevoi specifice, măsuri existente, dimensiuni țintă și obiective cantitative până în 2025 și pașii concreți pentru implementare. Documentul a definit trei dimensiuni țintă: (I) Acces mai incluziv, (II) Evitarea abandonului școlar și îmbunătățirea succesului academic, (III) Crearea parametrilor de bază și optimizarea politicii de învățământ superior. Fiecare dimensiune are trei linii de acțiune care indică măsuri clare și instituții responsabile de dezvoltarea și implementarea ulterioară (de exemplu, ministerul de resort sau instituțiile de învățământ superior). Un principiu similar se aplică în definirea obiectivelor cantitative.

Rezultate: Documentul a fost creat pe baza analizei diferitelor date, consultând diferite părți interesate pentru a recunoaște nevoile și provocările reale și pentru a crea răspunsuri adecvate. Măsurile arată o varietate de generalitate și specificitate, cu îndrumări clare privind instituțiile responsabile de implementare, i.e., asumarea responsabilității. Aspecte importante ale punerii în aplicare a strategiei sunt finanțarea (responsabilitate a ministerului), înțelegerea întregului proces ca o problemă interculturală, necesitatea de a „integra" dimensiunea socială în politicile (viitoare) și asigurarea „unei finanțări adecvate pentru instituții de învățământ superior și a altor scheme de sprijin "(BMWFW, 2017, p. 8).

Concluzie: Conținutul documentului strategiei naționale pentru incluziunea socială în învățământul superior austriac, precum și caracteristicile procesului care l-au precedat arată importanța acestui tip de documente care pot iniția alte strategii, măsuri, aloca fonduri și, în general, influența creșterea gradului de conștientizare pe probleme de incluziune socială în societate.

Studiu de caz 2 – Strategii instituționale pentru incluziune în învățământul superior

Introducere: Pe baza politicilor naționale de educație, alți actori regionali și locali în educație, de exemplu universități și instituții de învățământ, sunt invitați să-și dezvolte propriile politici educaționale și abordări pentru implementarea lor. Aceasta ar putea include, de asemenea, dezvoltarea de diferite inițiative, organisme fondatoare, elaborarea de programe, proiecte și măsuri. Exemple din diferite universități europene arată modalități diferite de implementare a strategiilor UE și naționale la nivel instituțional, care ar putea fi exemple încurajatoare de urmat (EUA 2018, EUA 2019).

Context: Subiectul diversității, echității și incluziunii poate fi abordat în politicile și strategiile la nivel instituțional, central (al universității), dar și la nivelul facultăților și departamentelor (EUA 2019). Fiecare instituție de învățământ este invitată să-și analizeze neajunsurile, punctele forte, nevoile și să identifice prioritățile și grupurile prioritare de abordat. Este necesar să depășim barierele actuale, printre altele pentru a genera sprijin extern, pentru a avea instruire continuă și pentru a stimula dialogul. În majoritatea cazurilor, dezvoltarea politicilor a fost rezultatul sprijinului direct al conducerii instituționale (rector, prorector etc.). Cu toate acestea, inițiativele, platformele și proiectele ascendente care includ participarea personalului și a studenților pot fi importante sau chiar cruciale pentru dezvoltarea strategiilor universității. De exemplu, Universitatea Dublin City (Irlanda) a folosit o platformă online care a încurajat 80 000 de persoane să participe la sondaje și să definească temele strategiei universitare. Politicile la nivel universitar pot încuraja elaborarea politicilor în cadrul facultăților și departamentelor, precum și înființarea de centre și inițiative dedicate provocărilor și grupurilor specifice. De exemplu, la Universitatea din Lleida (Spania), strategia universitară a fost urmată prin înființarea unui centru dedicat problemelor de gen. Exemplele pozitive arată că, conștientizarea importanței diversității și o serie de factori externi au un rol important și ar putea acționa ca factori de schimbare pozitivă. Aceasta include o varietate de stimulente pentru dezvoltarea de strategii, obiective strategice ale instituției (de exemplu, obiective pentru egalitatea de gen), diferite etichete pentru excelență (de exemplu, eticheta acordată de Comisia Europeană), internaționalizare, recrutarea studenților internaționali ca obiectiv strategic, cote pentru studenți și personal din medii diverse, promovând echitatea, diversitatea și incluziunea ca valori instituționale etc.

Rezultate: Aspectele pozitive ale conținutului strategiilor instituționale includ: promovarea echității, diversității și incluziunii ca valori instituționale, diverse instrumente și tipuri de acțiuni (de la prevenirea discriminării la promovarea activă a diversității sau sprijinirea grupurilor subreprezentate, defavorizate sau vulnerabile), o componentă de monitorizare și evaluare, ambiția de a coopera cu părțile interesate externe (școli, întreprinderi, organizații patronale și ONG-uri). Există o serie de măsuri care pot fi dezvoltate de universitate, facultate sau departament pentru a promova și a realiza incluziunea și pentru a aborda problemele specifice ale studenților și ale personalului (academic și non-academic). Unele dintre măsurile adresate studenților sunt măsuri pentru a ajunge la studenți (inclusiv potențiali studenți) (de exemplu, colaborarea cu școlile / alte instituții de învățământ, ziua porților deschise, cursuri de vară, mass-media etc.), măsuri pentru facilitarea accesului studenților (îndrumare, consiliere, mentorat, clădiri / activități accesibile, sprijin financiar, cursuri pregătitoare etc.) etc. Unele dintre măsurile adresate personalului sunt sensibilizarea comunității universitare, infrastructura accesibilă, formarea personalului didactic cu privire la metodele și instrumentele didactice incluzive, codul de conduită / politica de nediscriminare, cursurile de limbi străine, măsurile pentru personalul cu responsabilități de îngrijire etc. Strategiile din cadrul instituției sunt realizate de obicei de către personalul administrativ, dar ar putea include birouri specifice, comitete sau grupuri de lucru, precum și studenți (EUA 2019).

Concluzie: Există o serie de documente și practici politice la universitățile europene care sunt cercetate și descrise (EUA 2018, EUA 2019) și pot servi drept idee sau stimulent pentru alte universități, facultăți și departamente. Aceste exemple arată cum unele instituții au „un număr mare de personal administrativ profesionist și cu un nivel ridicat de capacitate managerială”, ceea ce permite instituțiilor să implementeze modele mai complexe care abordează o gamă largă de probleme legate de diversitate (EUA 2019, p. 21). În caz contrar, acest lucru nu este fezabil. Mai mult, unele instituții, cum ar fi Universitatea Dublin City (Irlanda) sau Universitatea Masaryk (Republica Cehă), au găsit chiar centre specifice și efectuează cercetări pentru a sprijini politicile, pentru a colecta date și a crea dovezi cu privire la probleme sau pentru a dezvolta metode de educație incluzivă. Exemple din diferite țări europene arată că unii dintre factorii de succes ai strategiilor instituționale sunt angajamentul și sprijinul conducerii instituționale, implicarea directă a grupului (grupurilor) țintă în dezvoltarea și implementarea strategiei și activităților, implicarea întregii comunități universitare, resurse financiare / de personal suplimentare etc.

Pentru a avea un impact pozitiv, este necesar să apară o serie de țări și instituții cu strategii și măsuri care sunt dezvoltate prin dialogul dintre diferitele părți interesate din învățământul superior și pentru a răspunde la „contextul și provocările” specifice sistemului (EUA , 2019). Prin urmare, conexiunile și legăturile diferitelor inițiative și instituții ar trebui îmbunătățite, precum și legăturile dintre instituții și sisteme.

Studiu de caz 3 – Politici de informare

Introducere: Scopul acestui studiu de caz este de a sublinia rolul politicilor de informare, adică de a informa studenții (potențiali) despre programe, finanțare și alte aspecte ale învățământului superior, în special despre politicile privind „Sprijinul special pentru grupuri specifice pentru alegerea domeniului de studiu” (Kottmann et al., 2019) care sunt încă insuficient implementate. După cum au afirmat Kottmann et al. (2019, p. 5): „politicile de informare includ diverse măsuri care susțin studenții, precum și instituțiile de învățământ superior. Acestea vizează diferiți utilizatori, pe de o parte studenți și studenți potențiali, iar pe de altă parte instituții de învățământ superior, autorități și alte părți interesate ”.

Context: Kottmann et al. (2019, p. 21) au declarat că „majoritatea țărilor UE au implementat politici generale de comunicare pentru a informa (potențialii) studenți despre programe, finanțare și alte aspecte ale învățământului superior. Aceste informații vizează aproape toți studenții. Consiliere și informații pentru studenți din grupuri specifice s-au dezvoltat în principal în ultimii 10-15 ani. Cele mai tipice politici de informare pentru abordarea incluziunii sociale sunt:

a) Sprijin special pentru grupuri specifice pentru alegerea domeniului de studiu: această politică oferă informații personalizate studenților din medii defavorizate pentru a le permite să-și stabilească așteptări realiste cu privire la învățământul superior.

b) Reglementări și programe speciale pentru refugiați: această politică își propune să faciliteze accesul la studenții refugiați, precum și continuarea și finalizarea învățământului superior”.

Rezultate: Aceiași autori (Kottmann et al., 2019, pp. 32-33) au subliniat că „majoritatea țărilor au creat portaluri web naționale care oferă informații studenților. Informațiile furnizate diferă. În Austria, site-ul web „Studiversum” oferă informații despre instituțiile de învățământ superior și programele acestora, căile de acces și oportunitățile de finanțare. În Republica Cehă, informații

similare sunt furnizate prin intermediul paginii web a Ministerului Educației. În Olanda și Portugalia, portalurile web sunt mai cuprinzătoare: acestea oferă și informații despre carierele ulterioare ale absolvenților și rezultatele evaluărilor studenților. În Franța, au fost luate câteva inițiative pentru a îmbunătăți în continuare informațiile disponibile studenților. Dintre acestea, colaborarea dintre instituțiile de învățământ liceal și instituțiile de învățământ superior este importantă. Recentul „Plan Étudiants" propune cinci linii de activitate pentru a îmbunătăți în continuare funcția de orientare către învățământul superior din licee prin: (1) asigurarea faptului că fiecare liceu are doi profesori care oferă consiliere individuală elevilor care lucrează la planul lor de carieră în ultimul an de liceu; (2) integrarea a două săptămâni de orientare în ultimul an; (3) efectuarea unei revizuiri aprofundate a proiectului de orientare propus de fiecare elev de către consiliul clasei; (4) consolidarea dialogului între instituțiile de învățământ liceal și superior sub autoritatea rectorilor; și (5) implementarea unui sistem de <<ambasadori ai studenților>>. Verificarea alegerii domeniului de studiu este un instrument implementat în Olanda pentru a sprijini studenții în verificarea alegerii lor. În cadrul testului, elevii pot verifica dacă programul lor selectat s-ar potrivi intereselor și competențelor lor".

Concluzie: Studenților din medii defavorizate ar trebui să li se ofere toate informațiile necesare pentru a alege un domeniu de studiu (în mai multe limbi), inclusiv programe specifice de învățământ superior, în special opțiuni de finanțare disponibile, așteptări cu privire la șansele lor de succes în învățământul superior, așteptări realiste cu privire la învățământul superior. Aceasta include, de exemplu, „comunicarea valorii învățământului superior, furnizarea de informații clare cu privire la căile educaționale, consolidarea angajamentului instituțiilor de învățământ superior cu comunitățile și alte părți interesate, utilizarea mentorilor / modelelor de rol din interiorul comunităților - pentru a permite elevilor să ia decizii informate cu privire la opțiunile lor de educație postliceală și implicarea părinților și a profesorilor în calitate de consilieri cheie pentru elevi " (Kottmann et al., 2019, p. 82). Există exemple de bune practici, de exemplu în Germania "Arbeiterkind.de"[17] și în Scoția[18].

Bibliografie

European Commission. (2018). *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social*

[17] https://www.arbeiterkind.de/
[18] https://www.step.education.ed.ac.uk/

Committee and the Committee of the regions – Building a stronger Europe: the role of youth, education and culture policies. Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A268%3AFIN

Kottmann, A., Vossensteyn, J.J., Kolster, R., Veidemane, A., Blasko, Z., Biagi, F., & Sánchez-Barrioluengom, V. (2019). *Social Inclusion Policies in Higher Education: Evidence from the EU*. Disponibil online: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117257/jrc_117257_social_inclusion_policies_in_higher_education_evidence_from_the_eu.pdf

Federal Ministry of Science, Research and Economy (BMWFW). (2017). *National Strategy on the social dimension of higher education. Towards more inclusive access and wider participation. Austria*. Disponibil online: https://supporthere.org/sites/default/files/austria_social_dimension_strategy_english.pdf

European University Association (EUA). (2018). *Universities' Strategies and Approaches towards Diversity, Equity and Inclusion*. Disponibil online: https://eua.eu/downloads/publications/universities-39-strategies-and-approaches-towards-diversity-equity-and-inclusion.pdf (November 20th 2020)

European University Association (EUA). (2019). *Diversity, Equity and Inclusion in European Higher Education Institutions*. Results from the IVITED project. Disponibil online: https://eua.eu/downloads/publications/web_diversity%20equity%20and%20inclusion%20in%20european%20higher%20education%20institutions.pdf

Evaluarea cunoștințelor

1. Politici și strategii pentru educația incluzivă în învățământul superior ar putea fi dezvoltate la:
   - **a)** nivel național
   - **b)** nivel regional
   - **c)** nivel local
   - **d)** nivelul instituției
   - **e)** toate cele de mai sus

2. Dezvoltarea documentelor de strategie națională ar trebui să se facă în colaborare și discuții între diferiți actori (de exemplu ministere, instituții de învățământ superior, instituții relevante, grupuri de interese relevante, alte organisme intermediare și organizații civice).
   a) adevărat
   b) fals
3. Documentele politicilor, inițiativele și măsurile pentru incluziunea socială în învățământul superior ar putea fi elaborate de universități, facultăți și departamente.
   a) adevărat
   b) fals
4. Măsurile adresate studenților sunt:
   a) colaborarea cu școlile / alte instituții educaționale
   b) ziua porților deschise
   c) consiliere
   d) clădiri / activități accesibile
   e) suport financiar
   f) toate cele de mai sus
5. Este bine pentru universități să înființeze centre specifice și să efectueze cercetări pentru a sprijini politicile, pentru a culege date și a crea dovezi cu privire la problemele educației incluzive sau pentru a dezvolta metode educaționale incluzive.
   a) adevărat
   b) fals
6. Politicile de informare includ „Sprijin special pentru grupuri specifice pentru alegerea domeniului de studiu”.
   a) adevărat
   b) fals
7. Ar trebui să le fie oferite studenților informațiile necesare pentru alegerea unui curs, inclusiv programe specifice de învățământ superior, în special informații despre opțiunile de finanțare disponibile, așteptările cu privire la șansele lor de succes în învățământul superior, așteptările realiste cu privire la învățământul superior.
   a) adevărat
   b) fals
8. Studenții ar trebui / ar putea fi informați prin:

a) website-turi (în câteva limbi)

b) săptămâna carierei

c) consultanți în instituții

d) suport acordat de asociațiile de studenți

e) toate cele de mai sus